

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

平 语 近 人

ÇİN BİLGELİĞİ

Yorumlarla Xi Jinping'in
Kullandığı Kadim Sözler

Çinceden Çevirenler
TANG GUOZHONG
GİRAY FİDAN

kopernik

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kopernik Kitap 177

İnceleme-Araştırma: 43

ÇİN BİLGELİĞİ**Yorumlarla Xi Jinping'in Kullandığı Kadim Sözler**

Özgün Adı: 平语近人

Çinceden Çevirenler: Tang Guazhang - Giray Fidan

▪ 2021, Kopernik Kitap / Dalmabahçe AŞ

Kitabın bütün yayın hakları Dalmabahçe AŞ'ye aittir. Tanıtım amacıyla kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Genel Yayın Yönetmeni

Abdülkadir Özkan

Yayın Danışmanı

Ahmet Kot

Yayın Koordinatörü

Nurbanu İnan

Görsel Yönetmen

Mehmet Akar

Son Okuma

Gökhan Yücesan

Kapak Tasarımı

Yusuf Kot

Grafik Tasarım

Sinopsis

ISBN:978-625-7369-49-7

Sertifika no: 50043

1. Baskı: Mayıs 2021

This edition is published by arrangement with Kopernik Kitap through the agency of China National Publications Import & Export (Group) Co., Ltd.

Baskı ve Cilt

Bpc Matbaacılık San. Tic. A.Ş.

Osmangazi Mah. Mehmet Kapuz Cad. No :17/1 PK 34522 Esenyurt/İSTANBUL

Sertifika No: 48745

Telefon: 0 212 886 83 30

Dalmabahçe AŞ

İstiklal Caddesi Asmalı Mescit Suriye Pasajı No: 166 Kat: 5 Daire: 48 Beyoğlu - İSTANBUL

Tel: 0 212 812 92 45

www.kopernikkitap.com

info@kopernikkitap.com | siparis@kopernikkitap.com

Kopernik Kitap, Dalmabahçe AŞ markasıdır.

ÇİN BİLGELİĞİ

Yorumlarla Xi Jinping'in
Kullandığı Kadim Sözler

Çinceden Çevirenler

TANG GUOZHONG

GİRAY FİDAN

kopernik

TANG GUOZHONG: 1972 yılında Jiangsu Eyaleti'nde doğdu. Beijing Yabancı Diller Üniveristesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans, Ankara Üniversitesi Tarih Bölümü'nde yüksek lisansını tamamladı. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde doktora çalışmalarına devam etmekte ve Zhejiang Yuexiu Yabancı Diller Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde program yürütücüsü olarak görev yapmaktadır.

GİRAY FİDAN: 1980 yılında Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Sinoloji Bölümü'nde lisans, yüksek lisans ve dokorasını tamamladı. Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi ve Min Zu Üniversitelerinde öğrenim gördü. Princeton Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi olarak bulundu. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

HALKIN HER SORUNU BENİ İLGİLENDİRİR	11
“Her Şey Halk İçin” İfadesinin Anlamı Nedir?	12
Neden “Her Şey Halk İçin”dir?	15
“Her Şey Halk İçin” Nasıl Gerçekleştirilebilir?	18

İKİNCİ BÖLÜM

DEVLET YÖNETİMİNDE İSTİKRAR VE HALK ÖNCELİKLİDİR	23
Halkın Yaşamına Önem Verilmelidir	24
Halkın Ahlakı Yükseltilmeli	27
Halkın Desteğini Almak	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜLKE AHLAK OLMADAN GÜÇLENEMEZ	35
Neden Ahlakı İnşa Etmeliyiz?	36
Nasıl Bir Ahlak İnşa Edilmelidir?	38
Ahlakı Nasıl Geliştirebiliriz?	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEVLETİN TEMELİ AİLEDİR	47
Aileye Önem Vermeliyiz	48
Aile Eğitime Önem Verilmeli	51
Aile Karakterine Önem Vermek	55

BEŞİNCİ BÖLÜM

ANNENİN SEVGİSİNE LAYIK OLMAK	59
Ebeveynleri ve Yakınları Sevmek	59
Büyüklerle Saygılı Davranmak	63

ALTINCI BÖLÜM

DÜNYADA SADECE TEMİZ BİR İZ BIRAKALIM	71
Kendini Geliştirmek Nedir?	72
Neden Kendimizi Geliştirmeliyiz?	75
Kendimizi Geliştirmeyi Nasıl Gerçekleştirebiliriz?	77

YEDİNCİ BÖLÜM

İNSAN İŞİN ÖZÜNÜ ÖĞRENMEK İÇİN KENDİSİ İŞ YAPMALI	81
Harekete Öncelik Vermek	82
Sürekli Çalışmak	85
Çaba Göstermek	88

SEKİZİNCİ BÖLÜM

OKUYAN İNSANIN MİZACI FARKLI OLUR	93
Ne İçin Öğreniyoruz?	93
Neler Öğrenmeliyiz?	98
Nasıl Öğrenmeliyiz?	101

DOKUZUNCU BÖLÜM

EĞER TEK BİR BAMBU BİLE ÇAMIN BÜYÜMESİNİ ENGELLİYORSA HEPSİ KESİLMELİDİR	105
Yolsuzluk Yapmaya Cesaret Edilememesi	107
Yolsuzluk Yapmaya Fırsat Vermemek	111
Yolsuzluk Yapmayı İstememek	113

ONUNCU BÖLÜM

DEVLET YÖNETİMİ YETENEKLİ İNSANLARA BAĞLIDIR	117
Yetenekli İnsanlar Nasıl Yetiştirilmeli?	123
Yetenekli İnsanlar Nasıl İstihdam Edilmeli?	126

ON BİRİNCİ BÖLÜM	
AĞACIN KÖKÜ GİBİ YEŞİL DAĞA	
SIMSIKI TUTUNMALIYIZ	131
Nasıl Bir İdeal ve İnanca Sahip Olmalıyız?	136
İdeali ve İnancı Nasıl Sürdüremeliyiz?	141
 ON İKİNCİ BÖLÜM	
DÜNYA HERKESİNDİR	145
Dostlukların Arttırılması	146
Kuşak ve Yol	151
İnsanlığın Ortak Kaderi	153

BİRİNCİ BÖLÜM

HALKIN HER SORUNU BENİ İLGİLENDİRİR

Yorumcu: Guo Jianning¹

Antik Metinleri İzah Eden: Wang Liqun²

Misafir Konuşmacı: Zhang Weipang³

Guo Jianning: Herkese merhaba, Çin'e özgü sosyalizm yeni bir döneme girdi. Xi Jinping ile birlikte yeni dönemde Çin'e özgü sosyalizm teorisinin belirgin bir özelliği bulunmaktadır. Bu özellik devlet yönetimi ve siyasette kadim Çin kültürü ve bilgeliğinden faydalanmaktır. Geçmişini unutmayanlar geleceği inşa edebilir; geçmişini devam ettirenler yenilikler yapabilir. Çin'in kadim kültüründe "Her şey halk için" sözü ile ilgili birçok açıklama bulunmaktadır. Parti Genel Sekreteri Xi Jinping bu kadim kültürü çok iyi bilmekte ve konuşmalarında sıklıkla kullanmaktadır. Ayrıca bu sözleri yaratıcı şekilde değiştirmekte ve geliştirmektedir. Örneğin; "Halkın iyi bir hayata olan isteği bizim ulaşmak için çaba sarf edeceğimiz hedeftir" sözü. Bu söz, 15 Kasım 2012 tarihinde Parti Genel Sekreteri seçildikten sonra basın mensupları ile görüşürken derinden hissederek kullandığı bir ifade idi. Partinin on dokuzun-

¹ Profesör.Pekin Üniversitesi Çin'e Özgü Sosyalizm Teorileri Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı.

² Profesör. Henan Üniversitesi.

³ Çiftçi, Liangjiahe köyü.

cu genel kurultay raporunda “halk” kelimesi iki yüz üç yerde geçmektedir. Zorluklar çeken yığınlar onu en çok ilgilendiren şeylerdendir; halkın daha iyi bir hayata kavuşması onun asla vazgeçmeyeceği bir şeydir. Xi Jinping’in “Her şey halk için” sözü temelinde yaptığı konuşmalar bir araya getirip bir genel değerlendirme yapılırsa; karşımıza bugün çokça konuşulan “halkın gelişmenin merkezinde olması” düşüncesi çıkar. Bu düşünce zengin bir içeriğe sahiptir. En önemli noktaları da şunlardır: Birincisi, “Her şey halk için” ifadesinin anlamı nedir? İkincisi, neden “Her şey halk için”dir? Üçüncüsü, “Her şey halk için” ilkesi nasıl gerçekleştirilebilir?

“Her Şey Halk İçin” İfadesinin Anlamı Nedir?

Xi Jinping: Qing Hanedanı⁴ döneminde yaşamış olan Zheng Banqiao⁵, ünlü bir ressam ve edebiyatçı olarak bilinir; uzun zaman Henan eyaletinin Fan ilçesi ve Shandong eyaletinin Wei ilçesinde yöneticilik yapmıştır. Görevdeyken tarım işlerine çok önem vermiş, doğal afetlerden etkilenenlere yardım sağlamış ve her işi eksiksiz yapmıştır. Çok adil ve dürüst bir yöneticidir ve halk onu çok sever. Görevdeyken bir şiir yazmıştır: “İlçe konağında [yönetim binasında] uyurken bambuların çarpışma seslerini duydum; bu sesin halkın şikâyetleri olmasından şüphelendim. Ben, alt düzey bir yönetici olsam da küçük bir dal ya da yaprak bile beni ilgilendirir.”⁶ Halk arasında yayılan ve sıkça kullanılan bu ifade halka duyulan içten sevgi ve ilginin sesi olmuştur.

Wang Liquan: Zheng Banqiao, Qing Hanedanı döneminin ünlü şair, aydın ve ressamlarından. Parti Genel Sek-

⁴ 1644–1912 yılları arasında Çin’de hâkim olan hanedan. (ç.n.)

⁵ 1693–1765 yılları arasında yaşamıştır. (ç.n.)

⁶ Zheng Banqiao, burada bambu sesleri ve bambu ile halk arasında bir benzerlik kurarak bir metafor kullanmaktadır. Bambular sayılamayacak kadar çoktur. Tek bir bambunun bir dalı veya yaprağı beni ilgilendirir: “Halkın her sorunu beni ilgilendirir” anlamında. (Kitap Arsivi - <https://rantey.org>)

reteri'nin bahsettiği bu şiir Zheng Banqiao tarafından Shandong eyaletinin Wei ilçesinde yöneticilik yaptığı dönemde yazılmıştır. Uzun bir başlığı olan bu şiiri bambu çizmeyi çok sevdiği ve “rüzgârdaki bambular” adlı önemli eseri üzerine yazmıştır. Şiirin başlığı “Wei İlçesinde Yönetim Binasında Bambu Çizip Büyük Vali Bao Kuo'ya Takdim Etmek”tir. Çin'de resimlerin üzerine şiir yazılması çok eski bir gelenektir ve bunlara “resimli şiir” denir. Zheng Banqiao bu şiiri de yazıp resmi Bao Kuo'ya hediye etmiştir. Bambuların sesi, halkın şikâyetlerine benzetmektedir. Burada bambulardan çıkan iniltiye benzer seslerle halkın şikâyetleri birbirine benzetilmektedir. Alt düzeyde bir yönetici olmasına rağmen dışarıdaki bambuların her bir dalı ve yaprağı benim duygularımı etkiler demektedir. Zheng Banqiao bu şiiri yazdığı sırada Wei ilçesinde çok ağır bir doğal felaket yaşanmıştı. Afetzedelerin sorunları nasıl çözülebilirdi? Zheng Banqiao altyapı ve barınma için hem afetzedeleri hem de sıradan halkı çalışmalara katılmaya ikna etti. Afetzedelere; gelip çalışırsanız hem size para öderim hem de yemek veririm, diyerek yiyecek sorununu çözmüştür. Bu şiir de Zheng Banqiao'nun halka olan derin sevgisini ifade etmektedir.

Guo Jianning: Öncelikle birlikte “Her şey halk için” ne demek ona bakalım. “Her şey halk için” sözü gerçekleşecekse sıradan insanların çektiği sıkıntılar her zaman akılda tutulmalı ve halk merkezde görülmelidir. Parti Genel Sekreteri ile Liangjiahe'da yapılan röportajı seyretmiştim. Kendisi şöyle demişti: “Bana büyük yardımı olan iki tür insan olmuştur. Birincisi devrime katılan büyükler, ikincisi ise Shanbei'deki hemşerilerimdir.” 13 Şubat 2015'te Xi Jinping Shaanxi eyaleti Yanchuan İlçesinin Liangjiahe köyünü ziyaretinde şöyle demiştir: O zaman Liangjiahe'dan ayrıldım ama yüreğimi orada bıraktım. İşte o zaman şöyle karar vermiştim: “Eğer gelecekte şartlar uygun olur ve fırsat olursa mutlaka halk için güzel işler yapmak için çalışacağım.” 1974'te Xi Jin-

ping'in liderliğinde Shaanxi eyaletinin ilk biyogaz tesisi kurulmuştur. İlk biyogaz tesisinin ardından art arda kırk iki tesis daha kurulmuştur. Bu tesisler yerel halkın yaşadığı aydınlatma ve yemek pişirme gibi sorunlara çözüm olmuş ve gerçekten büyük fayda sağlamıştır. Tesisler ile ilgili her yerden olumlu geri bildirimler alınmıştır; sonuçları çok iyi olmuştur. Bu, Xi Jinping'in yerel halk için yaptığı somut işlerden biridir. Parti Genel Sekreteri Xi Jinping ile Liangjiahe köyü arasında nasıl bir duygusal bağ vardır? Ne tür unutulmaz gerçekler ve detaylar bulunmaktadır? Bu konularda söz sahibi kesinlikle Liangjiahe köyünde yaşayan halktır.

Zhang Weipang: Her ay için kendisine verilen yirmi kilogramlık bir gıda kotası vardı. O kendi payına düşen gıdayı benim aileme verirdi ve yemeklerimizi de hep birlikte yedik. Yaklaşık bir yıl boyunca yemeklerini bizimle birlikte yedi ta ki Qinghua Üniversitesi'ne tahsil için gidene kadar. Xi Jinping üniversite için köyden ayrılacağı zaman köydeki hiç kimse onu göndermek istememiştir. Çünkü Liangjiahe köyünün Komünist Parti Şube Sekreteri görevindeyken köy için çok iyi işleri yapmıştır. O sıralarda Yanchuan'da bir fotoğrafçıda birlikte bir fotoğraf çektirdik. Toplam on dört kişiydik; bir kişiden otuz kuruş bir başkasından elli kuruş toplayarak çektirmiştik bu fotoğrafı. 2015 yılında köye bir kez daha geldi. Bana şöyle sordu: "Zhang Weipang, gelirin nereden?" Benim gelirimle ilgilenmişti, şimdi yaklaşık on mu⁸luk bir meyve bahçem var ve bu meyve bahçesi benim gelirimdir, diye cevap verdim. O da bana "Zhang Weipang o zaman sen zengin olmuşsun, haydi senin meyve bahçesine gidelim" dedi. Hiç değişmemişti, yine eskiden olduğu gibi sıradan ve basit yemekler yiyor, yoksullara bile içten bir saygıyla yaklaşıyordu. Şimdi de aynen böyledir.

* Tsinghua Üniversitesi. (ç.n.)

⁸ Bir mu yaklaşık 100 Tiyenmin (Arşivi - <https://rantey.org>)

Neden “Her Şey Halk İçin”dir?

Xi Jinping: “Yönetimin güçlenmesi halkın taleplerine göre hareket etmesinden, yönetimin zayıflaması ise halkın taleplerine uymamasından kaynaklanır.” Parti veya iktidarın kaderi halkın desteğine bağlıdır.

Wang Liqun: Bu iki cümle Guanzi⁹’nın bir eserinde bulunmaktadır. *Guanzi* adlı eser aynı isimdeki Qin Hanedanı öncesi dönem filozoflarından Guanzi’nın sözleri ve öğretilerinin derlendiği bir eserdir. “Si Shun” (Dört Uyum) bu eserin bir bölümüdür. Bu bölümde “Yönetimin güçlenmesi halkın taleplerine göre hareket etmesinden; yönetimin zayıflaması halkın taleplerine uymamasından kaynaklanır” cümlesi yer almaktadır. Burada vurgulanan yönetimin güçlü veya zayıf olmasında en önemli unsur halkın desteğidir. Guanzi eserindeki bu söz antik dönemden beri birçok yönetici tarafından anlaşılmıştır. Bunu *Sonraki Han Tarihi* (Hou Han Shu) adlı eserden Tong Hui biyografisinden yola çıkarak açıklayalım. Bir bürokrat olan Tong Hui, Doğu Han Hanedanı’nın son (MS 25–MS 220) döneminde yaşamış ve Buqi ilçesinde yönetici olarak görevlendirilmişti. Tong Hui biyografisinde onun yönetimi şöyle kaydedilmiştir: “Tüm ilçe barış ve huzur içindedir; yıllardır hapisanede tek bir mahkûm bile yoktur.” Bir ilçenin hapisanesinde yıllarca tek bir mahkûm bile olmaması gerçekten nadir görülen bir şeydir! Belli ki Tong Hui ilçede düzeni sağlamıştır. Ancak bu dönemde Buqi ilçesi kaplanların halka zarar vermesi gibi çok büyük bir sorunla uğraşmaktadır. Tong Hui göreve başladıktan sonra bu soruna da bir çözüm bulmuş ve kaplanlar dağlara sürülmüştür. Böylece ilçede huzur ve düzen kısa sürede yeniden sağlanmıştır. *Sonraki Han Tarihi* eserinin yazarı Fan Ye onu şöyle övmektedir: “Halk bir yöneticiyi severse;

⁹ Guanzi veya Guan Zhong M.Ö 720–M.Ö 645 yılları arasında yaşamış Çin tarihinin en önemli filozoflarından biridir. (Ayrıca bk. <https://rantey.org>)

binlerce hanede müzik çalınır.” Peki, halkın sevdiği yönetici nasıldır? Bir yönetici halk tarafından sevilir ve desteklenirse bu insanların mutlu ve memnun olduğu anlamına gelir. Yönetimin güçlenmesi veya zayıflaması halka bağlıdır; halkın istekleri ise bürokrat ve yöneticilerin çalışmalarına bağlıdır.

Guo Jianning: Neden “her şey halk için” denilir? Çünkü “yönetimin güçlenmesi halkın taleplerine uymasına bağlıdır.” Siyasetin en büyük başarısı halkın mutlu yaşamasını sağlamaktır. “Halkın yüreğini kendi yüreği saymak halkın yüreğiyle bir olmaktır.” Bu konuda en iyi ve en önemli örneklerden biri Jiao Yulu’nun hikâyesidir. Jiao Yulu’nun hikâyesini herkes bilir. Parti Genel Sekreteri Xi Jinping, partimizin tüm gücü ile halka hizmet etmesini, iktidarın amacının halka hizmet etmek olduğunu, her şeyde önceliğin halkta olduğunu ifade ederek Jiao Yulu’dan sık sık bahsetmiştir. Herkes “Jiao Yulu İçin Yas Tutarım” adlı şiiri bilir. Bu şiir 1990 yılında Xi Jinping Fuzhou Belediyesi Parti Sekreteri görevindeyken kaleme aldığı bir şiirdir. “Kum tepelerini yeşillendirmek için hayatını feda etti. Görevde olduğu sürece halkı mutlu etti.” Bu şiirde partinin bütün gücüyle halka hizmet etme ilkesi anlatılmaktadır. 7 Şubat 1966’da Mu Qing ve diğerleri tarafından hazırlanan “ilçe parti sekreterlerine örnek bir şahsiyet – Jiao Yulu” başlıklı uzun bir haber yayınlamışlardır. O sıralarda Xi Jinping ortaokul birinci sınıfta öğrencidir. Fikir ve siyaset dersi öğretmeni derste bu haberi okumuştur. Öğretmen okurken gözyaşlarına hakim olamamış ve birkaç kez durmuştur. Sınıftaki öğrenciler de gözyaşlarına hakim olamamışlardır. Jiao Yulu’nun yaptıkları Xi Jinping’i derinden etkilemiş ve duygulandırmıştır. Örneğin, Zhejiang eyaletinde çalıştığı sırada “Zhe Xin” takma adıyla halkı en çok ilgilendiren konulara cevap vermek için iki yüz otuz iki kısa yorum makalesi kaleme almıştır. Xi Jinping ayrıca şöyle demiştir; “Halkı mutlu etmek bizim en önemli başarımızdır, halk için çalışmalı, halkın taleplerini düşünmeli, halkı daima

mutlu ve memnun etmeliyiz.” Gördüğünüz gibi burada parti genel sekreteri halkı mutlu etmenin en büyük siyasi başarı olduğunu ve bunun yeni dönemde Çin Komünist Partisi üyeleri için en önemli ve değerli görüş olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bunları anlattıktan sonra seyirciler ile de fikir alışverişinde bulunmak isterim. Acaba seyirciler halkın yaşamı hakkında neler düşünüyorlar?

Seyirci: Profesör Guo merhaba. Ben Pekin Üniversitesi’nde öğrenciyim. Bu yıl mezun olacağım ve şimdi benim için en önemli konu iş bulmak. Gençler için en önemli mesele iş bulmaktır. Bize bu konuda tavsiyeleriniz var mı ya da bizden nasıl beklentileriniz veya bizimle ilgili ne gibi ümitleriniz var? Teşekkür ederim.

Guo Jianning: Çok iyi, bu soru çok önemli bir soru. Sanırım sadece sen değil bugün burada bulunan öğrenciler için de ileride mezun olduklarında en önemli meseleleri bu olacak. Zamanımız kısıtlı olduğu için tek bir şey söyleyeyim; kendi geleceğimiz ve kaderimizi ülkemizin geleceği ve kaderi ile bağlamalıyız ve ülkemizi güçlendirmek için yeni nesil olarak tarihi sorumluluğu üstlenmeliyiz. Halkın hayatını iyileştirmek için çalışmalı, halkı memnun edecek hizmetler yapmalıyız. Örneğin bazı kurumlar “hemen yapılır” şeklinde bir motto ortaya atıyorlar. Bazı kurumlar “sadece bir kere uğrayın yeterlidir” diyorlar ve bir seferde bütün prosedürleri tamamlıyorlar. Böylece halk boşuna devlet kurumlarına gitmek zorunda kalmasın; görevliler daha çok çalışsın ve halk huzur, güven ve rahatlık içinde yaşasın. 7 Mart 2018 tarihinde Parti Genel Sekreteri Xi Jinping, 13’üncü Çin Halk Meclisi Genel Kurulu’nun birinci toplantısı sırasında Guangdong Eyaleti Meclis Üyeleri Heyeti’nin değerlendirme toplantısında, Komünist Parti’nin görevinin halkın mutluluğu için çabalamak olduğunu; halkın hangi konularda mutsuz, rahatsız ve memnun olmadığını düşünürlerse o ko-

nular üzerinde çalışılmasını ve elimizden geleni yaparak halkın dertlerini ve sorunlarını çözmemiz gerektiğini vurgulamıştır. Gördüğünüz gibi birincisi halka mutluluk getirmenin en büyük siyasi başarı olması; diğeri de elinden geleni yaparak halkın dertlerini ve sorunlarını çözmektir. Bunlar bizim, halk her şeyin merkezindedir fikrimizden kaynaklanmaktadır. Bu da bizim halkla ilgili görüşümüz ve halka olan bakışımızdır. Çalışmalarımızın başarılı olup olmadığını gösteren en yüksek standart halkın mutluluk oranı ve güven seviyesidir. Öyleyse halk merkezli gelişim fikrini nasıl detaylandırıp somut çalışmalarımızda icra edelim? Şimdi Parti Genel Sekreteri'nin anlattıklarını dinleyelim.

“Her Şey Halk İçin” Nasıl Gerçekleştirilebilir?

Xi Jinping: “Halkın faydasına olan en küçük şey bile devam ettirilmeli, zararına olan en küçük şey bile durdurulmalıdır.” Bunun anlamı halkın faydasına olan en önemsiz işin bile yapılması ve halkın zararına olan en küçük işin bile ortadan kaldırılmasıdır. Tarih halk tarafından yazılır, bütün başarılar halka aittir. Tıpkı bir ağacın derinlere kök salması gibi halka dayanırsak bitmez tükenmez bir güç elde eder; en fırtınalı zamanlarda bile durmaz ileriye doğru cesaretle ilerleriz.

Wang Liqun: Bu sözler Qing Hanedanı dönemi'nin meşhur Ruizm (Konfüçyanizm) uzmanlarından Wan Sida¹⁰ tarafından söylenmiştir. Bu sözler Wan Sida'nın eseri “Zhou Guan Bian Fei” adlı eserden alınmıştır ve “Tian Guan” adlı bölümde geçmektedir. Halka faydalı olan işlerin en küçüğü bile önemlidir; halka zarar veren işlerin en küçüğü bile büyük meseledir. Yani her birine önem verilmeli, iyi olan ne kadar küçük olursa olsun yapılmalı ve kötü olan ise ne ka-

¹⁰ 1633-1683 yılları arasında yaşamış Çinli düşünür. <https://rantey.org>

dar küçük olursa olsun giderilmelidir. Tarihte çok bilinen bir hikâye ile bu görüşü izah edebiliriz. Liu Chong¹¹ adında “Bir Kuruş Valisi” lakaplı biri vardı. Liu Chong halkı çok seven bir yöneticiydi. Halka faydası olacak her işi yapar, halka zararı olabilecek hiçbir işi yapmazdı. Bu nedenle yönetimde olduğu yerdeki halk onu çok severdi. Kuaji valisi olarak görev yapmıştı ve çok başarılı olduğu için merkezde bir görev getirilmişti. Onun yeni görevi için yola çıkacağını öğrenen saç sakalı beyazlamış beş-altı yaşlı adam ellerinde yüz kuruş para ile onu yolcu etmeye geldiler. Yaşlı adamlar Liu Chong’a şöyle dediler: “Eskiden yöneticiler buraya geldiklerinde geceleri sadece köpek havlamalarını duyardık. Neden? Çünkü yönetici geceleri insanların evlerine gelip onları yakalar ve para ya da kiralari isterdi. Siz göreve geldiğinizden beri geceleri hiç köpek havlaması duymadık, halkın üzerindeki yük de çok azaldı. Şimdi buradan gidiyorsunuz, sizi burada tutamayız ama size minnettarlığımızı göstermek istedik.” Liu Chong çok duygulanmıştı. Onlara şöyle cevap verdi: “Bunu kabul edemem ama minnettarlığınızı kabul edebilirim. Hiç almazsam da sizi kırmış olacağım. O nedenle sadece bir kuruş alacağım.” Bu adam Çin tarihindeki meşhur “Bir Kuruş Valisi” Liu Chong’dur. Bu bir kuruş, gücü tükenene kadar halkı düşünüp halkın mutluluğu için çalışmayı; aç gözlülerin halkı sömürmesini engellemeyi anlatmaktadır.

Guo Jianning: Tarih bizim için referans; bir tür aynadır. Dolayısıyla genç öğrencilerimiz de dâhil halkımız; özellikle de parti üyesi olanlar, tarihi bilmeli, araştırmalı ve anlamalıdır. Çin ulusunun binlerce yıllık tarihiyle beraber hem ülkenin hem de partinin tarihini bilmeliler. Tarihten devlet yönetimi ve siyasetin bilgeliğini ve bu kadim deneyimi anlamalı ülkeye ve halka katkı sağlamalılardır. “Her şey halk için” ilkesi nasıl gerçekleştirilebilir? Bunu gerçekleştirmek

¹¹ Doğu Han Hanedanının son döneminde yaşamış bir yönetici (g.n.)

için halka mutluluk getirecek ve faydalı işler yapmak gerekir. Çin'e özgü Sosyalim yeni bir döneme girerken, ülkemizdeki temel çelişki halkın daha iyi bir yaşama kavuşması ile yetersiz gelişme arasındaki temel çelişki olmuştur. Bu temel çelişkiyi nasıl dönüştürmeliyiz? Şu anda en büyük mesele ve iş; Orta Düzey Refah Toplumu¹² gerçekleştirmektir. Orta refah düzeyine ulaşmış toplumu gerçekleştirmek konusunda Xi Jinping'in çok önemli sözleri bulunmaktadır. Örneğin; yoksullara somut çözümlerle yardım edilmeli, Orta Düzey Refah Toplumu'na giderken hiç kimse geride kalmamalıdır. Yoksulluğu azaltma fikri Xi Jinping tarafından ilk kez Shibadong köyüne yaptığı inceleme ziyareti sırasında dile getirilmiştir. Shibadong Köyü'nde yoksullukla mücadele tecrübeleri tekrarlanmalı ve genişletilmelidir. Xi Jinping, "2020 yılında ülkemizin köylerinde yoksulluğun ortadan kaldırılması bizim önemli bir çözümümüzdür" demiştir. Bunu söyledikten sonra da çok önemli bir yorum yapmıştır: "Söz bin altın değerindedir. 2020 yılında öngörüldüğü üzere on milyonlarca insan fakirlikten kurtulmuş olacak. Hep birlikte bu konuda çaba sarf edelim; böylece Çin ulusu ve bütün dünya için büyük anlamlar taşıyan bu önemli işi tamamlayalım." Yoksulluğu azaltmak ve bir refah toplumu oluşturmak gibi düşünceler partimizin ve Parti Genel Sekreteri'mizin halk merkezli gelişme düşüncesini ifade etmektedir. Halk merkezli bu görüş Xi Jinping liderliğinde yeni çağda Çin'e Özgü Sosyalizm teorisinin önemli bir içeriği ve belirgin bir özelliğidir. Bu düşünce geniş kapsamlı ve derin anlamlıdır ve onu ifade eden altın değerinde sözler bulunmaktadır. Örneğin, "Halka dayanarak tarihi büyük işler başaralım; halka yön vererek güzel ve mutlu hayatı gerçekleştirelim", "Halkın iyi yaşam beklentisi bizim hedefimizdir", "Halka mutluluk getirmek en büyük başarıdır", "Çağımız bize sınav yapan; biz sı-

¹² 小康社会 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

nav sorularını yanıtlayan ve halk da sınavı okuyup not verendir. "Parti Genel Sekreteri'nin talimatını unutmamalıyız; halk merkezli gelişme düşüncesi reform ve dışa açılma ile toplumun her katmanında gerçekleştirilmelidir. Halkı öğretmenimiz olarak kabul edelim, halktan öğrenelim, halkın mutluluklarıyla mutlu olalım ve dertleriyle dertlenelim, sonsuza kadar halk ile aynı havayı soluyalım; aynı kaderi paylaşalım ve halka yürekten bağlı olalım. Halkı memnun edecek sınav kâğıdını verelim, bu yeni çağda halkın hayatında yeni ve güzel bir sayfa açalım.

İKİNCİ BÖLÜM

DEVLET YÖNETİMİNDE İSTİKRAR VE HALK ÖNCELİKLİDİR

Yorumcu: Wang Jie¹

Antik metinleri izah eden: Zhao Dongmei²

Misafir konuşmacı: Gao Shengzhi³

Wang Jie: Partinin 18'inci Genel Kurulun'dan itibaren Parti Genel Parti Sekreteri Xi, birçok önemli konuşma yapmıştır. Xi Jinping'in önemli konuşmalarını inceledikten sonra Çin'in kadim kültürüyle bağlantılı üç konudan bahsetmek istiyorum. Birincisi, halkın yaşamına önem vermek, ikincisi halkın ahlakını güçlendirmek; üçüncüsü ise halkın kalbini kazanmaktır. Öncelikle ilk konu olan halkın yaşamına önem vermekten bahsetmek isterim. Çin Komünist Partisi'nin amacı ve sorumluluğu Çin ulusunun mutluluğu için çabalamak ve onu güçlendirmektir. Elbette halkın mutlu ve güzel bir hayata kavuşması sadece boş bir sözden ibaret değildir. Bunlar halkı en çok ilgilendiren, en somut ve gerçek yaşam sorunlarının çözülmesine yönelik birçok kural, politika, yasa ve yönetmeliğin icra edilmesi demektir. Bir cümleyle ifade etmek gerekirse; Reform ve Dışa Açılma Politikasının meyvelerini halk ile paylaşmak, halkın daha fazla ka-

¹ Profesör, Çin Komünist Partisi Okulu.

² Profesör, Pekin Üniversitesi.

³ Çiftçi, Zhaojiahe köyü, Yanchuan ilçesi, Yan'an belediyesi, Shaanxi eyaleti.

zanç, güvenlik ve mutluluk sahibi olmasını sağlamaktır. Halkın yaşamı hakkında Xi Jinping'in söylediklerine bakalım.

Halkın Yaşamına Önem Verilmelidir

Xi Jinping: “Devleti yönetmenin temel ilkeleri vardır, bunlardan en önemlisi halka faydalı olmaktır.” Halk merkezli gelişme düşüncesi soyut ve gizemli bir kavram değildir, lafta kalmamalı toplumsal ekonomik gelişmenin her aşamasına yansımalıdır. Halkı merkezde tutmalıyız, halk kitlelerinin daha iyi hayat beklentisini gerçekleştirmeli, sürdürmeli ve geliştirmeliyiz. Kalkınma halkın faydasına olmalıdır, kalkınma halka dayanmalı ve kalkınmanın meyveleri halk ile paylaşılmalıdır.

Zhao Dongmei: “Devleti yönetmenin temel ilkeleri vardır, bunlardan en önemlisi halka faydalı olmaktır” sözü “Huainanzi⁴–Fanlunxun” adlı eserde geçmektedir. Bu söz çok açık, sade ve anlaşılabilir. Bu sözün özü ülkeyi yönetmenin prensibi halka faydalı olmaktır. Halka faydalı olmak demek halkın somut faydalar elde etmesini sağlamak demektir. Örneğin Batı Han Hanedanı döneminde yazılmış olan “Tarihçinin Kayıtları” (Shi Ji) ve “Savaşan Beyliklerin Stratejileri” (Zhan Guo Ce) adlı eserlerde dönemin Zhao Beyliği’nin hükümdarı olan Wu Ling⁵’den Hu⁶’ların kıyafetlerini giyen, ata binen ve ok atan olarak bahsedilmektedir. Zhao Beyliği kadim Çin’de kuzey bölgelerinde kurulmuştu ve dolayısıyla bu beylik göçebelerle iç içeydi. Göçebeler ata binerdi o nedenle askerî olarak çok güçlü, çevik ve hızlıydılar. Zhao Beyliği bu nedenle sık sık zarar görürdü. Birçok savaşta uğradığı yenilginin ardından Zhao Beyi Wu Ling, ata binme ve ok

⁴ Huainanzi, M.Ö 2. Yüzyıla ait klasik bir eserdir. (ç.n.)

⁵ M.Ö 340–M.Ö 295 yılları arasında yaşamıştır. (ç.n.)

⁶ Hu, Savaşan Beylikler döneminde kullanılmaya başlanan atlı göçbeleri işaret eden bir kelimedir. [https://fr.wikipedia.org/wiki/Hu_\(peuple\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Hu_(peuple))

atmayı öğrendi ve kendisine atlılardan oluşan bir ordu kurmaya karar verdi. Bugün burada bunları söylemek çok kolay değil mi? Ancak o dönemin şartlarında bu teknikleri öğrenmek çok önemliydi. Atlılardan oluşan bir ordu kurabilmek için kıyafetler dâhil her şeyin değiştirilmesi gerekiyordu. Bu o dönemin Çin Halkı için çok büyük bir kültürel ve psikolojik mücadeleydi. Zhao Beyi Wu Ling uzun bir süre düşündükten sonra kararını aldı çünkü “Devleti yönetmenin temel ilkeleri vardır, bunlardan en önemlisi halka faydalı olmaktır” ne demek biliyordu. Göçebeler gibi giyinmek, ata binmek ve ok atmak eğer Zhao Beyliği’ne ve halkına faydalı olacaksa o zaman ne kadar zorluk olursa olsun bunu yapmaya kararlıydı. Böylece bütün Zhao Beyliği’ni harekete geçirdi, Wu Ling’in başlattığı göçebeler gibi giyinme, ata binme ve ok atma hareketi güçlü şekilde yayıldı ve Zhao Beyliği’nin gücü zirveye ulaştı.

Wang Jie: “Devleti yönetmenin temel ilkeleri vardır, bunlardan en önemlisi halka faydalı olmaktır” düşüncesini gerçekleştirmek için gerçekten de çok çaba harcamamız gerekir. Bin kere söylemektense halkın görmesi için bir kez yapmak daha iyidir. Bu nokta bugün için çok daha önemli diye düşünüyorum. Halka faydalı olursanız elbette halk da sizi koruyacak ve destekleyecektir.

Zhao Dongmei: Evet, bu yönde hareket edilmeli. Aslında öncelikle, bir karar alınmadan önce bu kararın halkın faydasına olup olmadığı iyi düşünülmeli ve çok detaylı bir araştırma yapılmalıdır. Karar alındıktan sonra gerçeklere uygun ve sürdürülebilir olmalıdır. Bu şekilde kararlar alan bir devlet, bu kararları uygular ve güvenilir olur.

Wang Jie: “Devleti yönetmenin temel ilkeleri vardır, bunlardan en önemlisi halka faydalı olmaktır” ilkesi Çin’in binlerce yıllık yönetim tecrübesi ve bilgeliğinin bir sonucudur ve günümüz devlet yönetiminde de uygulanması gere-

ken bir ilkedir. Atalarımızdan kalan bu düşünceler bugünkü yönetim için önemli anlamlar taşımaktadır. Hepimizin bildiği ve gördüğü gibi Genel Sekreter Xi Jinping'in on yıldan uzun süredir en fazla zaman ayırdığı konulardan biri halkın yaşamı meselesidir. Bunları bazı olaylardan anlamamız mümkündür. 2013 yılının ilk gününe iki gün kala yani 29 Aralık 2012 tarihinde Parti Genel Sekreteri Xi Jinping araba ile üç yüz kilometreden uzun bir yol kat ederek Fuping ilçesine ulaştı; yoksulluğu azaltma çalışmalarını denetlemek için bu yolculuğa çıkmıştı. Ertesi gün erkenden hava çok soğuk olmasına rağmen birkaç yoksul köyü ziyaret etti ve halk ile sohbet etti. Yoksul bir köylünün evini ziyaret ettiğinde; kang⁷ın üzerinde bağdaş kurarak oturdu ve onlara ayrıntılı sorular sordu: Yıllık geliriniz ne kadar? Kışı geçirmek için yeterli yorganınız var mı? Yıllık yiyeceğiniz yeterli mi? Isınmak için yeterli kömürünüz var mı? Çocukların okulu uzak mı? Hastaneye tedavi için gittiğinizde sorun yaşıyor musunuz? Ardından Xi Jinping köyün idare ofisine giderek köydeki, idari görevliler, temsilciler ve memurlarla yoksulluğu azaltma konularında konuştu. "Orta Düzey Refah Toplumu'na ulaşmak için önemli olan halkın yaşam standartlarıdır." Bu sözyle Xi Jinping Orta Düzey Refah Toplumu'na ulaşmanın en önemli noktasını belirtmiş oldu. Yoksulluğu azaltma projesi çağdaş Çin'in en büyük halk projesidir, halka en faydalı projedir. Yoksulluğu azaltma mücadelesini kararlılıkla devam ettirip bu mücadeleyi kazanalım; tüm toplumu Orta Düzey Refah Toplumu haline getirelim. Daha önce halkın yaşam standartlarına önem vermekten bahsetmiştim şimdi de halkın ahlakını güçlendirmekten bahsedeyim. Halkın ahlakını güçlendirmek deyince 2000 yıldan uzun süre önce yaşamış Çin'in en önemli düşünürlerinden Guanzi

⁷ Bir yatak türü. Çin'in kuzeyinde soğuk bir iklimin hâkim olduğu bölgelerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Tarihi çok eskilere dayanan "kang" geleneksel olarak tuğla veya pishan taşından yapılar ve üstünde bir soğukta tutulur (ç.n.)

aklıma geldi. Guanzi şöyle demiştir: “Depolarda yeteri kadar yiyecek varsa [halk] görgü kurallarını bilir; karınları doyar ve giysileri olursa onur ve utancı bilirler.” Bu söz maddi zenginliğin insan için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Açken ahlak, medeniyet, nezaket ve görgü kurallarını birine anlatmak gerçekçi değildir. Ancak diğer taraftan sadece maddi zenginlikler peşinde koşmak da bir kişinin tek ve nihai hedefi olmamalıdır. Çünkü halk için yapılacak çok daha önemli işler vardır. Peki, bunlar neler? Sıradan insanlarla konuşarak onlara ahlak ve erdemden bahsedilmeli ve onların ahlak, erdem ve nezaketleri üst düzeye çıkarılmalıdır. Bu düşünce Ruizm temellidir; Ruizm⁸’in en önemli temsilcisi Konfüçyüs’tür. Aslında Mengzi⁹ da benzer fikirlere sahiptir. Mengzi, halkın refahı arttıktan sonra onların eğitime önem verilmesini ve büyüklere saygının öğretilmesi gerektiğini savunur. Peki bu ne demektir? Bunun anlamı şudur: Halk zenginleştikten sonra onlar için çeşitli okullar kurulmalı, insan ilişkilerinde ahlak, saygı gibi konular anlatılmalı ve halkın bunları uygulaması sağlanmalıdır. Mengzi’ye göre ayrıca iyi bir yönetim ve iyi bir eğitimden hangisinin halkın yüreğini kazanmakta daha etkili olacağı sorusuna iyi bir eğitim vermek olarak cevap vermektedir. Peki halka ne öğretilmelidir? Halka, ahlak, iyilik, utanma, dürüstlük, disiplin ve insan ilişkileri öğretilmelidir. Halkın ahlakı konusunda Xi Jinping’in neler söylediğini görelim.

Halkın Ahlakı Yükseltilmeli

Xi Jinping: Ahlakı yükseltmek için yola çıkmalı ve sağlam bir zeminde hareket edilmelidir. İnsanın ideali ülkesine ve halka hizmet etmek olmalıdır. İşte bu en büyük ahlaktır. Ay-

⁸ Konfüçyanizm olarak da bilinir. (ç.n.)

⁹ Mencius olarak da bilinir. M.Ö 372–M.Ö 289 yılları arasında yaşamış Ruizm’in önemli filozoflarından. (ç.n.)

nı zamanda küçük işleri yapmak, detaylara dikkat ederek işe başlamak gerekir: "İyiliğe bakarak kötü yanlarını kendindeki kusurları düzelt" sözüne uymalı, sağlam zeminde kamunun ve kişinin ahlakını geliştirip çalışkan ve tasarruflu olmayı, yardımsever, alçak gönüllü, mütevazı ve disiplinli olmayı öğrenmeliyiz.

Zhao Dongmei: "İyiliğe bakarak kötü yanlarını; kendindeki kusurları düzelt" sözü I Ching (Yi Jing) adlı eserde 64. bölümde geçmektedir. Sözün tamamı şöyledir: "Üst İnsan¹⁰ iyiliği görünce kendindeki kötülüğü gidermeye çalışır; kusurunu bulunca hemen düzeltir." Bu söz insanın kendini geliştirmesinin kuralını anlatmaktadır; nasıl daha iyi bir insan oluruz sorusuna yanıt vermektedir. Günümüz kavramlarıyla ifade etmeye çalışırsak; nasıl daha iyi bir vatandaş oluruz sorusunun cevabıdır. Böylece kişi kendinin başkalarına göre zayıf olan yanlarını ve kendi güçlü yanlarını görebilir ve başkalarının güçlü yanlarından öğrenebilir. İyiliğe yaklaşmak "iyiliği görüp kötülüğü gidermek" ile aynı şeydir. Bazı işlerde hata yaptığını anlarsan ve bazı işleri de yeteri kadar iyi yapmadığını anlarsan ne yaparsın? Mutlaka düzeltmelisin; hatalarını düzeltmekten çekinmemelisin. Ancak bu şekilde hiç durmadan ilerleme kaydedip gerçek bir Üst İnsan olmak mümkündür. Ancak bu sayede daha iyi bir vatandaş olabilirsin. Aslında bu sözden şu anlamları çıkarabiliriz: Birincisi, sonsuza kadar olumlu bir yönde hareket etmek; olumlu yönde hareket etmekten bıkmayan bir zihin ve hiç durmadan ilerleme. İster "iyiliği görüp kötülüğü gidermek" isterse de "kusurunu bulunca kendini düzeltme" olsun; bunlar ilerlemek ve daha iyi bir birey olmak içindir. İkinci anlamı ise herkesin iç gözlem yapmasıdır; Ruizm'in temel ilkelerinden olan "Her gün kendime birçok kereler sorarım:

¹⁰ Jun Zi, kelimenin ilk anlamıyla bir kişinin sosyal statüsünü belirtir. Genellikle hükümdar, yönetici veya aristokrat olan kişiler için kullanılmıştır. Konfüçyüs bu kelimeye ahlaki bir boyutu katarak "Üst İnsan" ve "İyi İnsan" olarak kullanmıştır. (ç.n.)

Başkaları için yaptığım şeylerde özenli davrandım mı? Dostlarımla ilişkilerimde samimi miyim? Bana öğretilenleri uygulayabildim mi?"¹¹ sözünde ifade edilmektedir. Kendi kendine sormak, iç gözlemdir ve böylece kişinin hiç durmadan olumlu yönde ilerlemesini sağlar. Üçüncü anlamı ise "iyiliği görüp kendindeki kötülüğü gidermeye çalışmak"tır yani, kendinden daha iyi bir insan veya kendi yaptığından daha iyi bir iş ile karşılaştığında bunu nasıl bir tavırla karşılamak gerekir, bu erdemli bir insanla karşılaşınca onun gibi olmak isteriz sözüyle anlatılır. Antik dönemin seçkin entelektüelleri sanki hayatı okumuşlardır; okuduklarını âdeta kanlarında eritip, kendi davranışları haline getirmişler ve topluma katkı sağlamışlardır. Antik dönemin bu entelektüelleri iç gözlem konusunda çok beceriklidirler ve kendi kusurlarını düzeltmek konusunda da çok cesurdurlar. Onlar bilgi ve davranışları uyumlu şekilde bir araya getirmişler ve pratik sürecinde devamlı kendilerini geliştirip ilerlemişlerdir. Bugün teknoloji, maddi imkânlar ve bilgi açısından eski çağların çok ilerisindeyiz; öyleyse eski çağlardan daha ileri bir durumda olmalıyız. Ancak manevi açıdan bakarsak eskilerin ilerlemesinden öğrenebileceğimiz çok şey vardır ve bu fikirler hiçbir zaman geçerliliklerini yitirmezler.

Wang Jie: "Halkın ahlakını güçlendirmek" için sosyalizmin özlü değerlerini öğretmek ve uygulamak gerekir. Ahlakın da büyüğü ve küçüğü vardır; özlü değer yaklaşımı bir tür ahlaktır. Bireysel ahlak, toplumsal ahlak ve ülkenin ahlakı vardır. Bir ülke ve ulus için en sürdürülebilir; en derin güç bütün ulusun mutabakata vardığı değerlerin kabulü, takip edilmesi ve uygulanmasıdır. Xi Jinping, 1 Haziran 2014 tarihinde Çocuk Bayramı'ndan önce Pekin'de bulunan Haidian bölgesinde bir ilkokulu ziyaret edip öğrenci ve öğretmenlerle sosyalizmin temel değerleri ile ilgili sohbet etti ve

¹¹ Konfüçyüs'ün www.konfucius.org adresinde PDF kitap olarak mevcuttur. www.konfucius.org

fikir alışverişinde bulundu. Bu sohbet ve fikir alışverişi sırasında sosyalizmin öz ve temel değerlerini öğrenmek ve uygulamaktan bahsetti ve on altı karakterlik sözün hatırlanması gerektiğini vurguladı. On altı karakterden oluşan cümle şuydu: “Gereklilikleri hatırlamak, yürekte takip edilecek bir örnek kişi olması, çocukluktan başlayarak bu değerleri uygulamak, destek verenlerin desteğini kabul etmek.” Xi Jinping son olarak küçük ahlaktan büyük ahlaka ulaşılabilceğini sosyalizmin temel değerlerini yürek ve zihinde içselleştirmek gerektiğini, öğrencilerin yüreklerinde kök salması, çiçek açması ve meyve vermesi gerektiğini söylemiştir. Xi Jinping’in bu söyledikleri samimi ve gerçekçidir. Üçüncü konu ise halkın desteğini almaktır. Yönetimin en üstün kaidesi halkın beklentilerini temel olarak almaktır. Halkın desteğini almak için yüreğini kazanmalıyız. Halkın desteği siyasetin temelidir. Halk desteği yönetimde olan partinin var veya yok olma meselesidir. Halkın desteğini almak konusunda Xi Jinping’in değerlendirmelerine bakalım.

Halkın Desteğini Almak

Xi Jinping: “Gemiye taşıyan da batıran da sudur.” Bu sözü mutlaka her zaman aklımızda tutmalıyız ve hiçbir zaman unutmamalıyız. Halk hem gök hem de yerdir. Halkı unuttur, halktan uzaklaşırsak; susuz ve köksüz kalmış bir ağaca döner ve hiçbir işi başaramayız. Partinin halk politikasını sürdürmeliyiz; en baştan en sona her işte parti ve halk arasındaki etle tırnak gibi ilişkiyi devam ettirmeliyiz, her zaman halkın eleştirileri ve gözetimini kabul etmeliyiz, halkın dertlerini ve sorunlarını düşünmeli; halka daha iyi bir hayat sunmanın yollarını aramalıyız; böylece parti sonsuza kadar halkın güveni ve desteğini alacaktır. Bu yapacağımız her işte bize sonsuz bir enerji verecektir.

Zhao Dongmei: “Gemiye taşıyan da batıran da sudur”

sözü *Xunzi*¹² adlı eserin “Hükümdarın Yönetimi” (Wang Zhi) başlıklı bölümdendir. Sözün orijinali şöyledir: “Hükümdar bir gemi; halk ise sudur. Gemiye taşıyan da batıran da sudur.” Günümüzün diliyle ifade edersek; hükümdar bir gemi halk da su gibidir; gemiyi yüzdüren de onu batıran da sudur. *Xunzi*’nın bu benzetmesi halk temelli düşünceyi ifade etmektedir; halk bir ülkenin yönetiminde en temel unsurdur. *Xunzi*’nın su ve gemi benzetmesi hâlâ çok canlıdır. Hanedanların değişimlerinde tarih boyunca her seferinde suyun gemiyi nasıl taşıdığını ve sonra aynı suyun gemiyi nasıl batırdığını görmekteyiz. Örneğin, Sui Hanedanı imparatorlarından Yang¹³’ın yaptığı işlere bakınca, çok uzun zaman sonra bugün bulunduğumuz yerden ne kadar anlamlı ve değerli olduklarını anlarız. Ancak tarih tek bir bakış açısından değerlendirilemez; tarihe sadece bugün bulunduğumuz noktadan bakamayız. Tarihi incelerken dönemin şartlarını da göz önünde bulundurmak çok önemlidir. Eğer bir kişinin yaşam süresi çerçevesinde bakarsak aslında imparator Yang’ın yaptıkları sıradan halk için çok yüksek tempolu işlerdir; savaşlar ve zorunlu çalışma halk için büyük sıkıntılar ortaya çıkarmıştır. Halk çaresiz duruma düşmüştür; halkın öfkesi damla damla birikip dev bir dalgaya dönüşmüş ve sonunda Sui Hanedanı ortadan kalkmıştır. Sui Hanedanı örneğinden suyun gemiyi batırdığı süreci görebiliyoruz. Sui Hanedanı’nın ardından gelen Tang Hanedanı’nın ilk imparatoru Tai Zong; kendi gözleriyle şahit olduğu “suyun gemiyi batırması”ndan büyük bir ders çıkarmıştır. O, “Gemiye taşıyan da batıran da sudur” sözünü çok iyi anlamıştır. Bu nedenle kendi tecrübelerinden yola çıkarak her türlü eleştiriye her zaman açık olmuştur. İmparator Tai Zong bu eleştirileri kabul ettiği için şimdi onun saltanatı iyi yönetim döne-

¹² M.Ö 314–M.Ö 217 yılları arasında yaşamış Ruizm’in en önemli filozoflarından-
dır. *Xunzi* adıyla anılan çok önemli bir felsefe klasığı bulunmaktadır. (ç.n.)

¹³ Sui Yang Di (蘇陽帝) (Pinyin) Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

mi olarak bilinmekte ve öğrenilmektedir. Bu dönem konusunda sanırım bir çoğumuzun yanlış bildikleri vardır; bu dönemde Tang Hanedanı'nın Sui Hanedanı'nı geçtiğini düşünürüz. Aslında Tang Hanedanı'nın en güçlü dönemi “Kai Yuan¹⁴” dönemidir. İmparator Tai Zong döneminde ne nüfus ne de üretim Sui dönemini geçebilmiş değildir. Öyleyse Tai Zong'un hükümdarlık dönemi neden bu kadar özlenen ve övülen bir dönemdir? Tai Zong dönemini anlatan “Yönetim Sanatı¹⁵” adlı eserine bakalım. Eserde bütün yolların güvenli olduğu; yollarda tek bir haydut ve hırsız olmadığı, hapishanelerde hiç mahkûm olmadığı ve hiç suç işleyeninin olmadığı, otlaklarda sığırlar ve koyunların otladığı, hiç kimsenin evinin kapısını kilitlenmediği yazılmaktadır. Arka arkaya birkaç yıl çok iyi hasat elde edildiğinden gıda çok ucuz ve ulaşılabilir. Chang'an şehrinden Lingnan'a, Shandong'dan okyanusa kadar seyahat edenler yollarında yiyecek taşımak zorunda kalmazlar istedikleri her şeyi yolda bulabilirdi. Seyahat edenler konakladıkları yerden ayrılırken yerel halkın onlara yiyecek verdikleri anlatılmaktadır. Tang Hanedanı'nın ilk dönemi her ne kadar Sui Hanedanı kadar güçlü olmasa da toplumun uyum, huzur ve mutluluk içinde olduğu bir dönemdir. İşte bu dönemde halk masmavi gökyüzünün altındaki dalgasız ve sakin deniz gibiydi ve Tang Hanedanı gemisini ileri taşıyordu. Bir iki insanın gücü yeterli değildir. Ancak ne zaman çok sayıda insanın gücü bir araya gelir, işte o zaman ülkenin güçlenmesine ya da çökmesine karar veren bir güç haline gelir.

Wang Jie: Halkın yaşam standartlarını sürekli iyileştirirsen desteklerini de alırsın. Bu bir diyalektik konusudur. Bu nedenle Xi Jinping, “Halkın mutluluğunu artırmak ve her açıdan gelişmesini sağlamak önceliğimiz ve dayanak nokta-

¹⁴ 713–741 yılları arası dönem. (ç.n.)

¹⁵ Zhen Guan Zheng Yao adlı eser 670–749 yılları arasında yaşamış Wu Jing tarafından yazılmıştır. (ç.n.) PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

mızdır” demektedir. Bunun anlamı fedakârlık yapmak ve somut şeylerle halkın desteğini kazanmaktır. Halkın onayı en büyük ödül; halkın güveni en büyük dayanaktır.

Seyirci: Wang Hoca merhaba, az önce halkın yaşamsal sorunlarından, halka yönelik politikalardan bahsettiniz aynı zamanda ileri teknoloji konusuna da çok önem vermek gerektiğini söylediniz. Bazıları şöyle diyor; “İleri teknoloji bize gurur yaşatmak dışında halkın günlük sorunlarıyla ilgili değildir.” Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Wang Jie: Bu, ileri teknoloji ve halkın yaşamı arasındaki ilişki ile ilgili bir soru. Yıllar önce iletişim uyduları uzaya gönderilirken de aynı sorular soruldu; bazıları, “Bu uyduların bizim gündelik hayatımızla ne ilgisi var?” diye soruyorlardı. Aslında bugün artık gündelik hayatımızı ileri teknoloji olmadan düşünülemez. Doğru değil mi? Akıllı telefonlar, yüz tanıma teknolojileri, paylaşım ekonomisi; elektrikli arabalar, yüksek hızlı trenler; bunların hepsi yüksek teknolojinin sonuçlarıdır. Şu anda hepimiz zaten bu yüksek teknolojinin kolaylıklarının tadını çıkarıyoruz. Dolayısıyla ileri teknoloji denince sadece gözümüzün önünde duran şeylere bakmamak gerekir; ileri teknoloji konusunda ilerleme kaydederek kesinlikle halkın yaşamına da yansıyacak çok önemli gelişmeler olacaktır. Basitçe bu şekilde cevap verebilirim bu soruya. Az önce halkın yaşamından bahsedildi. Halkın yaşamını iyileştirmek için sürekli bir ilerleme içinde olmak gerekir. Xi Jinping yıllar önce yerel düzeyde çalışırken herkesin övgüsünü kazanmıştır. Liangjiahe köyünde sekiz ay görev yapmıştır. Ayrıca Zhaojiahe adlı köyde de çalışmalar yapmıştır. Burada bulunduğu süre içinde köydeki günlük işlerden sorumluydu; halk ile beraber çamurdan baraj, basamaklı tarlalar yaptı ve ağaç dikti; bu çalışmaları yerel halkta çok iyi izlenimler bırakmıştır.

Gao Shengzhi: Feng Dejun adlı yaşlı bir adam kendi tarlasında tütün yetistiriyordu. O gün tütünleri alıp iki teker-

lekli el arabasına yüklemişti. Arabayı çekerek evine getiriyordu. Yetmiş yaşını aşkın olan bu adam yolda yorulmuştu. O sırada arkasından bir genç gelmiş ve ona şöyle demiş; “Amca ben size yardımcı olayım.” Bunu söylerken arabayı çekmeye başlamış. İkisi arabayı çekerek yavaş yavaş ilerliyorlarmış. Feng Amca “Senin kim olduğunu bilmiyorum?” demiş. Genç ona cevap vermiş “Soyadım Xi’dir; adım Xi Jinping köye yerleşen gençlerden biriyim.” Feng amca Xi soyadının çok nadir görülen bir soyad olduğunu söylemiş. Sonra da eklemiş “Ben sadece Shaanbei Bölgesi’nde Liu Zhidan ile birlikte devrim için çalışan Xi Zhongxun’ün soyadının Xi olduğunu biliyorum.” Genç de ona şöyle cevap vermiş “Xi Zhongxun benim babamdır.” Feng Amca şöyle cevap vermiş: “Sen iyi bir evlatsın.”

Wang Jie: Az önce köyden bir kişinin anlattıklarını dinledik. “İyi evlat” aslında halkın Xi Jinping için yaptığı bir değerlendirmedir. Elbette bu en yüksek değerlendirmedir. Ne altın ne gümüş halkın bu değerlendirmesinden daha kıymetli değildir. Gök ve yer arasında bir terazi vardır, bu terazi halktır. Halkın çıkarları her şeyden üstündür, halkın özlemi partinin ulaşmak için çabaladığı hedeftir. Hükümetin görevi halkın iyi bir hayat yaşamasını sağlamaktır. Halk merkezli düşünceyi temel almalıyız; halkın mutluluğu asli sorumluluğumuzdur. İçtenlikle halka hizmet etmek temel ilkemizdir. Halkın daha mutlu, daha iyi bir yaşama kavuşmasını ve Çin ulusunun yeniden güçlenmesi hedefini gerçekleştirmeliyiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜLKE AHLAK OLMADAN GÜÇLENEMEZ

Yorumcu: Ai Silin¹

Antik metinleri izah eden: Yang Yü²

Misafir konuşmacı: Qu Jianwu³

Ai Silin: Xi Jinping, ahlakın inşa edilmesine çok önem vermektedir. Bunun nedeni de “Ülke ahlak olmadan güçlenemez; insan ahlak olmadan ayakta duramaz” sözüdür. Ne tür bir ahlak inşa edilmelidir? Xi Jinping şöyle demiştir: “Temel değer yaklaşımı aslında bir çeşit ahlaktır aynı zamanda kişisel ahlak ve bir tür büyük ahlaktır; bu ülkenin de toplumunda ahlakıdır.” Ahlak nasıl inşa edilmelidir? Xi Jinping şöyle demektedir: “Önce kendinden başlamalısın, sonra etrafındakiler; bu damla damla birikir ve sonunda iyi düşünce ve ahlak ortaya çıkar.” Bunları üç açıdan basit şekilde anlatmaya çalışayım. Birincisi, neden ahlak inşa etmeliyiz? “Ülke ahlak olmadan güçlenemez” sözünün anlamı nedir? “Ülke ahlak olmadan güçlenemez.” Bir ülke, bir ulus, bir toplum için çok değerli ve önemli anlamlar taşımaktadır. Hepimizin bildiği gibi bir ülke, bir ulus, bir toplum içinde birçok farklılıklar olabilir; farklı değer yargıları bulunabilir hatta bazen

¹ Profesör, Tsinghua Üniversitesi.

² Profesör, Zhongnan Üniversitesi.

³ Dalian Denizcilik Üniversitesi.

bunlar birbirleriyle çatışabilir. Örneğin sevgi anlayışı, maddi kazançlara bakış açısı vs. Ancak eğer bir toplum huzur, uyum ve gelişme istiyorsa ortak temel değerlere sahip olmalıdır. Bununla ilgili Xi Jinping şöyle demiştir: “Eğer bir ulus ve ülkenin ortak değerleri yoksa yapılacakların bir dayanağı olmayacaktır; bu ülkenin ve ulusun ilerlemesi mümkün değildir.” Öyleyse “insan ahlak olmadan ayakta duramaz” ne demektir? Bu söz ahlakın her insanın gelişmesine, ilerlemesine olan önemi ve değerini ifade etmektedir. 2004 yılında Xi Jinping Zhejiang Eyaleti parti sekreteri görevindeyken bu konuyu şöyle yorumlamıştır: “Ahlak olmadan ilerleme kaydedilemez.” Ahlak ve iyilik olmazsa çok bilgili ve iyi öğrenim görmüş olsa da o insan büyük bir insan olamaz. Eskiler şöyle demiştir: “Dünyada üç şey çürümez⁴” bunlar ahlak, çalışma ve faydalı eserlerdir. Buradan da anlayabileceğimiz gibi ahlakı inşa etmek en öncelikli şeydir ve bilgelik de öncelikle ahlakın inşasıyla gerçekleştirilebilir. “Ülke ahlak olmadan güçlenemez; insan ahlak olmadan ayakta duramaz” sözü ile ilgili Xi Jinping’in yaptığı çok önemli yorumlar vardır.

Neden Ahlakı İnşa Etmeliyiz?

Xi Jinping: Her çağın kendine has ruhu her çağın kendine has değer yargıları vardır. Bir ülke dört temel üzerinde durur: “Görgü kuralları ve doğruluk, ahlak ve erdem anlayışı. Eğer bu dört ilke sürdürülemezse devlet çöker.” İşte bu eski çağlarda Çin’deki temel değer anlayışı ve algısıdır. Günümüz Çin’inde ulusumuz ve ülkemiz ne gibi temel değerleri sahip olmalıdır? Bu sadece teorik değil aynı zamanda pratik bir konudur. Biz zenginlik, demokrasi, medeniyet, uyum, özgürlük, eşitlik, adalet, hukukun üstünlüğü, vatanseverlik, adanmışlık, dürüstlük, iyiliği savunmayı ve sosyaliz-

⁴ Zuo Zhuan adlı eserde geçmektedir. (Çin) - <https://rantey.org>

min temel değerlerini aktif olarak geliştirmeyi ve uygulamayı öneriyoruz. Bunun için de zenginlik, demokrasi, medeniyet, uyum, ulusal düzeyde olan değer gereksinimleri; özgürlük, eşitlik, adalet, hukukun üstünlüğü toplumsal düzeyde olanlardır. Vatanseverlik, adanmışlık, dürüstlük, iyilik, vatandaşlar düzeyinde değerlerdir. Bu genelleme, ne tür bir ülke inşa etmek istediğimiz, ne tür bir toplum kurduğumuz ve ne tür vatandaşların yetiştirileceği gibi büyük bir soruya cevap vermektedir.

Yang Yü: Az önce Xi Jinping'in klasik eserlerden birinden yaptığı alıntıyı gördük. Bu "Dört ilke sürdürülemezse devlet çöker" sözüdür. Bu söz ünlü Guanzi adlı eserde geçmektedir. Bu sözde geçen dört ana ilke nedir? Görgü kuralları, doğruluk, erdem ve utanma. "İlke" klasik Çince'de bir şeyi bağlamak için kullanılan kalın ipe verilen isimdir. Bunun anlamı her şeyin bağlandığı bir temeldir. Devletin dört temel ilkesinin anlamı; devlet yönetiminde "görgü kuralları, doğruluk, erdem ve utanma" olmasıdır. Bu dört ilke olmazsa ülke tehlikeye düşer. Eğer bu dört ilke sarsılır ya da ortadan kalkarsa devlet yok olma riskiyle karşı karşıya kalabilir. İşte bu "dört ilke sürdürülemezse devlet çöker" sözünün asıl anlamı budur. Elbette şöyle bir soru sorulabilir: Bu dört ilkenin her birinin anlamı nedir? "Görgü kuralları" toplumda her bireyin uyması gereken kanun ve kurallardır. Doğruluk, kısaca eşitlik ve adalet demektir; bu hem ahlak hem de erdemin esasıdır. *Guanzi* eserinde doğruluk, vazgeçmek anlamını da taşımaktadır. Yani kişisel isteklerden vazgeçip başkalarına da fırsat vermek demektir. Erdem; adalet, doğru iş yapma; gösteriştan ve hırstan uzak durmaktır. "Utanma" ise insanın utanç anlayışının olması; kötülük ve suçlara fırsat vermemektir. "Dört İlke" aynı zamanda her çağın kendine özgü değer yargıları olduğunu anlatmaktadır. O çağın öne çıkan değerleri bunlardır. "Dört ilke sürdürülemezse devlet çöker" sözünün anlamı; toplumun görgü kurallarına uyması,

eşitlik ve adaleti savunmak, utanma hissine sahip olup iyilik yapmak, görevine sadık ve layık olmaktır. Tüm bunlar ülkenin refaha kavuşması, güçlenmesi ve toplumun huzurunun asıl garantisidir.

Ai Silin: Herkesin kendine göre bir ahlak anlayışı vardır. Sizlere “Öğretmen Ahlakı”ndan bahsetmek istiyorum. Sanırım Li Baoguo ismi sizlere yabancı gelmeyecektir. Li Baoguo Hebei Ziraat Üniversitesi’nde profesördür ve alanında çok önemli bir uzmandır. Önemi nereden gelmektedir? Bana göre onun önemi halk için bilimsel araştırmalar yapmasıdır. Yıllarını Taihang Dağlarında geçirdi; oradaki çiftçilerin ihtiyaçlarını kendi bilimsel araştırma konusu yapmıştı. Taihang Dağları’ndaki toprakla ilgili bilimsel çalışmalar yaptı ve sonuçlarını da çiftçilerle paylaştı. Profesör Li Baoguo’nun yaptığı bilimsel çalışmalar sayesinde Taihang Dağları bölgesinde zirai üretimde 3,5 milyar yuan’lık bir artış oldu. Onun öncülüğünde çiftçiler yoksulluktan kurtularak yepyeni bir ekonomik, sosyal ve ekolojik yol buldular. Xi Jinping, Li Baoguo’yu çok takdir etmiş ve ona “Taihang Dağı’nın Yu Gong⁵’u” ismini vermiştir. Sanırım, bu örnekten, herkes ahlaki örnek olmak hakkında nasıl yeni bir anlayışa sahip olabileceğimizi anlamıştır. Yukarıda hem ülke hem de birey açısından ahlakın inşasının nedenini öğrenmiş olduk. Günümüz Çin’inde, Sosyalist Çin’de ne tür bir ahlaka ihtiyacımız vardır? Xi Jinping bu konuda ne yorum yapmıştır?

Nasıl Bir Ahlak İnşa Edilmelidir?

Xi Jinping: “Törenler Kitabı”⁶ ve “Büyük Bilgi”⁷ eserlerinde şöyle denir: “Büyük Bilgi’nin yolu; önce ahlakı geliştirmek

⁵ “Dağları Taşıyan Yu Gong” adlı mitolojik öyküde geçen kahramana atıftır. Azim ve iradenin gücünü anlatan bir hikâyedir. Liezi adlı klasik eserde geçmektedir. (ç.n.)

⁶ Li Ji, en önemli Çin Klasiklerinden biridir. (ç.n.)

⁷ Da Xue, en önemli Çin Klasiklerinden biridir. (ç.n.) <http://rantey.org>

sonra halka yakın olmak ve mükemmel sonuca ulaşmaktır.” Geçmişte ve bugün; Çin’de ve dünyada eğitim ve okullar ile ilgili çok çeşitli fikirler olmuştur. Savundukları teorilerde birbirlerinden farklıdır. Ancak eğitimin amacının toplumu geliştirmek ve iyi insanlar yetiştirmek olduğu konusunda bir mutabakat vardır. Toplumun gelişmesini sağlamak için insana ihtiyaç vardır; daha ayrıntılı söylersek, toplumun gelişmesi için bilgi birikimi ve kültürün aktarılması, devletin sürekliliği için gerekli insanları yetiştirmek gereklidir. Bu nedenle geçmişte ve bugün, Çin’de ve dünyada; her ülke kendi siyasi ihtiyaçlarına göre insan yetiştirmekte; dünyanın en iyi üniversiteleri kendi ülkelerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Ülkemizin sosyalist eğitiminin amacı, sosyalizm inşa edecek ve onu devam ettirecek insanlar yetiştirmektir.

Yang Yü: “Büyük Bilgi’nin yolu; önce ahlakı geliştirmek sonra halka yakın olmak ve mükemmel sonuca ulaşmaktır.” Bu söz “Törenler Kitabı” ve “Büyük Bilgi” eserlerinin temelidir ve “Büyük İnsanların” eğitiminin en üst noktasıdır. Ahlakı geliştirmek aslında bir fiildir ve aydınlık, aydınlatmak anlamlarına gelir. Aydınlık ve güzel ahlakı tanıtmak anlamına gelmektedir. “Halka yakın olmak” ise bu ahlakı halka tanıtmak demektir. Halk aydınlatılıp onlarla birlikte ahlak geliştirilmeli ve en üstün noktaya ulaşılmalıdır. Vatansever şair Qu Yuan⁸, ülke için gençleri yetiştirme görevini üstlenmişti. Onun o dönemdeki görevi bugünkü eğitim bakanına eşittir. Günümüzde öğretmenleri bahçıvanlara ve öğrencileri de bahçedeki çiçeklere benzetiyoruz değil mi? İşte bu benzetme ilk kez Qu Yuan tarafından yapılmıştır. Eğitim verdiği gençleri bahçede açmış güzel kokulu çiçeklere benzetmiştir. Örneğin orkide, Du Heng, Fang Zhi gibi; bunların hepsi yaşadığı Chu Beyliği’ne özgü çiçeklerdi. Qu Yuan ise çok çalışkan

⁸ Qu Yuan, M.Ö 340–M.Ö 278 yılları arasında yaşamış vatanseverliği ile ön plana çıkmış bir şairdir (Çin). PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

bir bahçıvan gibi bahçede çalışmaktaydı. Onun en büyük dileği “çiçeklerin hızla büyümesi ve hasat”tır; bunun anlamı ise öğrencilerin iyi yetişmesi ve zamanı geldiğinde iyi birer devlet adamı olmalarıdır. Böyle erdemli ve yetenekli gençler olursa o devletin geleceği parlak olmaz mı? Kuzey Song Hanedanı⁹ döneminde yaşamış önemli Ruistlerden Zhou Dun-yi¹⁰ eseri “Lotus Sevgisi”nde “Lotus çiçeği çamurdan olsa da kirlenmez” demektedir. Burada aslında Qu Yuan’ın iyi insanlar yetiştirme ve çiçek benzetmesi kullanılmıştır. Bir ülke için gençleri yetiştirmek böyledir; öyleyse her bir aile için aileden iyi yetişmiş birinin çıkması konusunda da klasik bir hikâyeden örnek vereceğim. Su Shi¹¹ daha küçük bir çocukken annesi Cheng ona ve kardeşine kitap okurmuş. Bir gün annesi Doğu Han Hanedanı Tarihi’ni okurken birkaç kez iç çekmiş. Su Shi annesinin yanında ayakta duruyormuş annesine, “Eğer ben de Fan Pang¹² gibi biri olmak istersem bunu uygun görür müsünüz?” diye sormuş. Annesi kitabı kapatmış ve şöyle demiş “Eğer sen Fan Pang gibi olursan ben de onun annesi gibi olamaz mıyım?” Sonraki Han Hanedanı Tarihi’ndeki, Fan Pang monografisine göre Fan Pang çok adil ve erdemli bir devlet adamıydı. Ancak yaşadığı Han İmparatoru Ling’in döneminde büyük bir kaos vardı ve birçok âlim katledilmişti. Fan Pang yakınlarını tehlikeye atmak için teslim olmaya karar vermişti. Annesiyle vedalaşırken şöyle dedi: “Size iyi bir evlat olamadım; şimdi doğruluk ve adalet için ölüme gidiyorum ve hiçbir pişmanlığım yok. Tek üzüntüm sizin yanınızda olup sizinle ilgilenememektir.” Fan Pang’ın annesi şöyle cevap verdi, “Senin kararın tarihteki büyük insanlarla aynıdır, yaptığın şey saygıdeğerdir, bunda hayıflanacak bir şey yok!” Su Shi ve annesi arasındaki bu

⁹ 960–1127. (ç.n.)

¹⁰ 1017–1073 yılları arasında yaşamıştır. (ç.n.)

¹¹ 1037–1101 yılları arasında yaşamış Çin’in en ünlü şairlerindendir. (ç.n.)

¹² 137–169 yılları arasında yaşamış Çinli şair. (ç.n.) - <https://rantey.org>

konuşma Su Shi'nin çocukluğundan itibaren bir ideali olduğunu ve annesinin çok erdemli ve bilgili bir kişi olduğunu göstermektedir. İşte bu nedenlerle iyi insan yetiştirmek için izlenmesi gereken yol; önce erdemi geliştirmek sonra halka yakın olmak ve mükemmel sonuca ulaşmaya çalışmaktır. Bu sadece eski zamanların Üst İnsanlarının ulaşmak istedikleri en üst nokta değil aynı zamanda onların yetiştirilmesi için gereken şeylerdir.

Ai Silin: Tsinghua Üniversitesi'nin mottosunu bilirsiniz; “Durmadan ilerle, erdemden ayrılma.” “Durmadan ilerle” her insanın tıpkı gökyüzü gibi açık görüşlü ve dirençli olmasını, “erdemden ayrılma” ise insanın tıpkı yer gibi hoşgörülü olması gerektiğini anlatmaktadır.

Yang Yü: Qin Hanedanı öncesinde; birçok farklı düşünce vardı ve her bir düşüncenin de kendi has savunduğu fikirler vardı ancak eğitim hepsinin ortak noktasıydı. Örneğin Daoizm'in (Taoizm) temel eserlerinden “Dao De Jing” (Tao Te Ching) eserinin isminde Dao (Yol) ve De (Erdem, ahlak) iki temel kavramı vurgulamaktadır aynı şeyler Ruizm'de de vardır. Mozi¹³ “sevgi” ve “saldırmamak” ilkelerini; Yasacılar ise kural ve kanunların toplumu sınırlandırmasını savunur; bu düşüncelerde de bireyin ahlakı ve eğitimi temel kavramlardır.

Ai Silin: Xi Jinping şöyle demiştir: “Bir insan büyük ahlakı bilirse; toplumsal ahlakı savunur, kişisel ahlaka önem verirse, yeteneklerini kullanabilir.” Büyük ahlak ulusal ahlakıdır. Ulusal ahlakı bilmek birey için ülkesine hizmet edebilmek demektir. Huang Dafa, Guizhou eyaletinin dağlık bölgelerinde küçük bir köy olan Caowangba'da uzun süre parti sekreteri olarak görev yapmıştır. 60'lı yıllardan itibaren çalışmaya başlayarak otuz yıldan uzun bir sürede, “gökte bir

¹³ M.Ö 470-M.Ö 391 yılları arasında yaşamış Mozi'nin hayatı için düşünür. (ç.n.)

kanal” kazmayı başarmış ve bölgedeki susuzluk sorununu çözmüştür. Yerel halk bu kanala “Dafa Kanalı” adını vermiştir. Huang Dafa’nın vatan ve halk sevgisi büyük ahlaka bir örnektir. Toplumsal ahlaktan; toplumsal ahlakın korunmasından da bahsetmek istiyorum. Toplumsal ahlak adından da anlaşılacağı gibi kamuyu ilgilendiren ahlaktır. Komünist Parti için bu ahlak partinin ilkelerini uygulamak ve halka hizmet etmektir. Bahsetmek istediğim bir başka ahlak örneği benim bir meslektaşımıdır; Dalian Denizcilik Üniversitesi’nde çalışan Profesör Qu Jianwu’dur. 2013 yılında öğrencilere duyduğu sevgi nedeniyle genel müdürlük görevinden istifa edip Dalian Denizcilik Üniversitesi’ne döndü ve ders vermeye başlayarak birçok öğrenciye danışmanlık yaptı.

Qu Jianwu: 1982 yılında işe ilk başladığımda danışmandım, aynı zamanda öğrencilere fikir ve siyaset dersi veriyordum. Öğrencilerle yıllarım geçti. Bu nedenle tekrar okulumaya döneceğim günü ipe çekiyordum. Bir eğitimci olarak; bir danışman olarak sadece danışmanlık yapmam yeterli değildi, fikir ve siyaset eğitimi çok önemlidir. Bunu başarabilmek için kendi pratiklerimizle çocukları yönlendirmeliyiz, çocukları eğitiyorsanız öncelikle sizin anlattıklarınız gibi bir insan olmanız gerekir.

Ai Silin: Toplumsal ahlakı korumak nedir anladıktan sonra bir başka önemli konu da kişisel ahlaktır. Kişisel ahlak özel alandaki ahlaktır; yani özel hayattaki ahlak, karakter ve alışkanlıklardır. Bir parti üyesi için, kendi kişisel hayatında davranışlarına dikkat etmek demektir. Kendi hırısına yenilmemeli; görevine sadık olup işini en iyi şekilde yapmalıdır. Kişisel ahlak konusunda parti üyeleri hiçbir zaman gevşememelidir; her zaman kendilerini ince bir buz üzerinde yürüyormuş, bir uçurumun kenarında duruyormuş gibi düşünmelilerdir; hayatlarına ve çevrelerine dikkat etmelidirler. Xi Jinping parti kadrolarından, görev dışında dışarıda

sosyal aktiviteleri azaltmaları ve evlerinde yemek yemelerini istemiştir. Muhtemelen herkes şu soruyu soracaktır; “Xi Jinping ülkeyi yönetiyor ve çok meşgul, neden parti kadrolarının özel hayatları ve ahlaklarını önemsiyor?” Aslında parti üyeleri için kişisel ahlak sadece kişisel ahlak değildir; onlar partinin ve hükümetin imajıdır, kişisel ahlak hafife alınacak bir şey değildir ve kişinin onuru ve gelişmesiyle ilgilidir. Az önce ahlak nasıl inşa edilmeli konusundaki görüşlerimi paylaştım. Ahlakın inşası konusunda Xi Jinping’in fikirleri nelerdir?

Ahlakı Nasıl Geliştirebiliriz?

Xi Jinping: Çin’de en eski zamanlardan beri pratik yapmak, bilgi edinmek, iyi niyetli olmak, adil davranmak, kendini geliştirmek, ailesini geçindirmek, devleti yönetmek, topluma huzur getirmek gibi konulara önem verilir. Belirli bir açıdan bakarsak, pratik yapmak, bilgi edinmek, iyi niyetli olmak ve adil davranmak kendini geliştirmek kişisel düzeydeki gereklilikler, ailesini geçindirmek sosyal düzeydeki gerekliliklerdir, devleti yönetmek ve topluma huzuru getirmek ise ulusal düzeydeki gerekliliklerdir. Sosyalizmin temel değerleri, ülkenin, toplumun, halkın değerleriyle bütünleşerek; Çin’in geleneksel kültürü ve dünyanın farklı yerlerindeki kültürün faydalı sonuçlarını zamanın ruhunda somutlaştırır.

Yang Yü: Xi Jinping’in alıntı yaptığı “pratik yapmak, bilgi edinmek, iyi niyetli olmak, adil davranmak, kendini geliştirmek, ailesini geçindirmek, devleti yönetmek, topluma huzur getirmek” sözü “Törenler Kitabı” ve “Büyük Bilgi” eserlerinde geçmektedir. Elbette burada kısaltılmış şekilde kullanılmıştır; sözün orijinali daha uzundur. ‘Büyük Bilgi’nin yolu; önce ahlakı geliştirmek sonra halka yakın olmak ve mükemmel sonuca ulaşmaktır’ sözünde ifade edilen üç temel ilke ve “pratik yapmak, bilgi edinmek, iyi niyetli olmak, adil

davranmak, kendini geliştirmek, ailesini geçindirmek, devleti yönetmek, topluma huzur getirmek” de sekiz yoldur. Bunları gerçekleştirmek son derece zordur ve çok uzun zaman gerektirir. Bu bağlamda Kuzey Song Hanedanı döneminde yaşamış olan ünlü devlet adamı Fan Zhongyan¹⁴’den bahsetmek isterim. Beş yıllık öğrenim sürecinde sınıfının en çalışkan öğrencisi olmuştur. Yirmi yedi yaşında memuriyet sınavını kazanarak memuriyet hayatına başlamıştır. Yönetici bir bürokrat olduktan sonra ilk işi bakmak için annesini yanına almak olmuştur. 1040 yılında ellili yaşlarında devletin en zor döneminde önemli görevler almıştır. Fan Zhongyan, güzel Jiangnan bölgesinden şartların çok çetin olduğu kuzey batı sınır bölgesine gönderilmiştir. Qingzhou şehrinde kaldığı sırada sonradan çok meşhur olacak bir şiir yazmıştır. Bu şiirinde “toplumun derdini dert edinmek; toplumun mutluluğuyla mutlu olmak” yazmaktadır. Yine aynı şiirde şöyle der: “Generalin saçlarına ak düştü; zorla savaşa gönderilen çiftçilerin aileleri gözyaşlarına boğuldu” sözlerinin ne demek olduğunu anlayabiliriz. Bu gözyaşları Fan Zhongyan’ın kendisi için değil toplumun geleceğinden duyduğu endişeden kaynaklanan gözyaşlarıdır. Fan Zhongyan iyi bir yönetici, askeri stratejist ve şairdir. Ölümünün ardından imparator ona “Wen Zheng” (edebî ve adil) ünvanını vermiştir. Bana göre Fan Zhongyan’ın hayatı pratik yapmak, bilgi edinmek, iyi niyetli olmak, adil davranmak, kendini geliştirmek, ailesini geçindirmek, devleti yönetmek, topluma huzur getirmek” sözüne tam olarak uymaktadır ve günümüzde herkesin kişisel gelişiminde çok önemli bir örnektir.

Ai Silin: Ahlakın geliştirilmesi konusunda şunları söylemek isterim. Birincisi; çalışkan olmalıyız. Çalışkan olmak ahlakı geliştirmenin en temel yöntemidir. Nasıl çalışkan olabiliriz? Sanırım bu konuda herkesin farklı bir anlayışı var-

¹⁴ 989- 1052 yılları arasında yaşamıştır. (Çin) <https://rantey.org>

dır. Bana göre etrafımızdaki örneklerden öğrenmeye çalışmalıyız. Şimdi çok seçkin bir ahlak örneğinden bahsedeceğim. Xi Jinping onu iki kez kabul etmiş ve ona samimi bir şekilde “teyze” diye hitap etmiştir. Sanırım kim olduğunu biliyorsunuz, ismi Gong Quanzhen’dir. Gong Quanzhen Çin Halk Cumhuriyeti’nin kurucu generallerinden biri Gan Zuchang’ın hanımıdır. 1957 yılında kocası ile birlikte memleketine geri dönüp çiftçilik yapmaya başladılar. Hayatı boyunca hiçbir karşılık beklemeden sıradan insanlara Çin devriminin geleneklerini, ideallerini ve inancını anlatmıştır. Çok mütevazı bir hayat yaşamış; kendisine hiç yeni elbise almamış, gelirinin çoğunu hibe ederek fakir ailelerden gelen öğrencilere, kimsesiz yaşlılara ve ihtiyacı olan insanlara yardım etmiştir. Doksan yaşının aşmış olmasına rağmen hâlâ topluma faydalı olmaya çalışmakta ve insanlara yardım etmektedir. Ahlakı Gong Quanzhen gibi örneklerden öğrenmeliyiz. Çalışkan olmakla da geleneksel kültürden öğrenme kastedilmektedir. Çin’in geleneksel kültürü Çin ulusunun köküdür ve hiçbir zaman terk edilmemelidir aksi takdirde köksüz kalınır. İkincisi aydın olmaktır. Aydın olmak demek; doğru yanlış, iyi ve kötü niyet, güzel ve çirkini birbirinden ayırt edip doğru karar verebilmek demektir. Xi Jinping, gençlerin birçok tercih yapma şansı olduğunu; önemli olanın doğru dünya ve hayat görüşü ve değerler ile kararlarını almaları olduğunu söylemiştir. Doğru dünya, hayat ve değer görüşüne hakim olmak çok önemlidir. Üçüncü nokta ise pratik olmaktır. Teori boş boş oturmak ve ahlak da boş bir söz değildir. Ahlakı geliştirmek için insanın ayağının yere sağlam basması ve bunun için çocukluktan çalışmaya başlamak gerekir. Xi Jinping; “halk” sözünün anlamını daha on altı-on yedi yaşındayken Shanbei’deki köyde hissetmiştir. Bu nedenle her genç bunu düşünmeli ve her gün ülkesini sevip sevmediğini kendisine sormalıdır. Bulunduğum toplumu seviyor muyum? Anne babama iyi evlatlık yapabiliyor muyum? Okulda

arkadaşları mı koruyor muyum? Genel ahlaka uyup onu koruyor muyum? Böyle düşünmek her gün daha fazla şey başarmayı mümkün hale getirir. Ahlak bir günde veya gecede olacak şey değildir o günlerin ve ayların birikiminin bir sonucudur. “Küçük de olsa iyilik yap, küçük de olsa kötülük yapmaktan kaçın” ne demektir? Bu sözün devamı şöyledir: “İyilik yeterince olmazsa ismi olmaz; kötülük çok olmazsa ölüme yol açmaz.” Xi Jinping, birçok kez farklı yerlerde bu sözden bahsederek parti üyeleri ve yetkilileri uarmıştır. Ahlakın inşası süreklilikle mümkündür. Mao Zedong şöyle demiştir: “Bir insanın küçük iyilikler yapması hiç de zor değildir; zor olan bir ömür boyunca iyilik yapıp kötülük yapmaktan kaçınmaktır.” Erdemli insan olmanın sonsuz bir yol olduğunu unutmamalıyız; önce kendimiz ve hemen şimdi bunu yapmaya başlamalıyız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEVLETİN TEMELİ AİLEDİR

Yorumcu: Wang Jie¹

Kadim metinleri izah eden: Zhao Dongmei²

Misafir Konuşmacılar: Yang Huilan³, Yang Huiqin⁴

Wang Jie: İnsan, gök ve yer arasında doğar; hiçbirimiz havadan gelmedik ve hepimizin annesi ve babası var; anne baba demek aile demektir ve onlar hayatta olduğu sürece aile varlığını sürdürüyor demektir. Aile sadece kişiye ait değildir, en küçük devlettir; bir [ülke] devlet sayısız aileden oluşur. Aile olursa devlet olur; devlet olursa aile olur, küçük aile büyük aileye bağlıdır, yani ülkeye bağlıdır. Aynı şekilde ailenin işi kişisel değildir; hem ülkenin hem de toplumun işidir. Aile ve ülke işte böyle iç içedir; hiçbir zaman birbirlerinden ayrılmazlar. Bu Çinlilerin binlerce yıldır nesilden nesile bugüne kadar aktardıkları; Çin'e özgü aile-devlet mantığıdır. Üç konuya değinmek istiyorum; birincisi ailenin önemi, ikincisi ailede eğitimin önemi ve üçüncüsü de ailenin karakteridir. Önce ailenin önemi hakkında Xi Jinping neler söylemiş ona bakalım.

¹ Profesör, Çin Komünist Partisi Okulu.

² Profesör, Pekin Üniversitesi.

³ Yang Shanzhou'nun ikinci kızı.

⁴ Yang Shanzhou'nun üçüncü kızı.

Aileye Önem Vermeliyiz

Xi Jinping: Çin Ulusu tarihten bugüne her zaman aileyi önemsemiştir; “Dünyanın temeli devlet; devletin temeli ailedir. Ailede huzur varsa her iş gerçekleştirilir. Ülkenin zengin ve güçlü olması, ulusun yeniden ayağa kalkması; sonuç olarak sayısız ailenin mutluluğu ile belirlenir. Bir başka ifadeyle sayısız insanın hayatının hiç durmadan iyileşmesi ile belirlenir. Eğer ailelerin durumu iyi ise ülkenin durumu da ulusun durumu da iyidir.

Zhao Dongmei: “Dünyanın⁵ temeli devlet; devletin temeli ailedir” sözü Mengzi⁶ adlı eserde geçmektedir. Mengzi der ki “İnsanların dilinde hep şu söz vardır: “Göğün altında devlet vardır. Dünyanın temeli devlet, devletin temeli aile; ailenin temeli insandır.” Bu söze göre dünya, devlet, aile tek tek ailelerden oluşur; her bir aile de bireylerden oluşur. Her bir birey saygılı ve azimli iyi birer insan olmalı, kendi üzerine düşeni yapmalıdır ancak bu şekilde uyumlu ve mutlu bir aile oluşabilir. Aileler uyumlu ve mutlu olursa ülke de dünya da huzurlu olur. Bu söz aslında iyi bir toplum için teoride ve pratikte yapılması gerekenlerdir. Bütün bunlar arasında ana unsur ailedir; tek başına birey değildir. Çünkü birey ailenin eğitimiyle yetişir ve birey ailenin bir yansımasıdır. Burada antik dönemden bir hikâye anlatmak isterim. “Sima Guang”ın Küpü Kırması” hikâyesini mutlaka duymuşsunuzdur. Kuzey Song Hanedanı döneminden beri kahraman Sima Guang’ın küpü kırıp arkadaşını kurtarma hikâyesi anlatılmaktadır. Ancak Sima Guang’ın yazdıklarının hiçbirinde bu olaydan bahsedilmez. Sima Guang’ın yazdıkları arasında, onun hatıralarında en önemli en derin etki bırakmış olan çocukluk hatırası hangisidir? Bu hatıra ceviz ile ilgilidir. Sima Guang beş-altı yaş-

⁵ Göğün Altı; Klasik Çince İmparatorun [Göğün Oğlu] yönettiği toprakları ifade eder. Kavramın bu ilk anlamı daha sonraki yüzyıllarda bütün ülke ve dünyanın tamamı olarak genişlemiştir. (ç.n.)

⁶ Mengzi (M.Ö 372–M.Ö 289) veya Mencius adıyla bilinen filozofun ismiyle anılan klasik eser. (ç.n.)

⁷ 1019–1086 yılları arasında yaşamış, Arşuçi, yazmış ve yansıtmıştır. (ç.n.)

larındayken kendisinden çok büyük yaşta olan ablasıyla oyun oynuyorlarmış, henüz olmamış bir cevizin kabuğunu çıkarmaya çalışmışlar. Bilirsiniz henüz ham olan cevizin kabuğu çok zor çıkarılır; Sima Guang ve ablası uzun süre uğraşmışlar ama becerememişler. Ablası vazgeçmiş ve yanından ayrılmış. Sima Guang tek başına uğraşmaya devam etmiş. O sırada yaşlı hizmetçileri gelmiş; çok tecrübeli olan hizmetçi biraz sıcak su getirip cevizi içine koymuş ve biraz sonra kolayca kabuğunu çıkarmış. Kabuk çıktıktan sonra yaşlı hizmetçi oradan ayrılmış küçük Sima Guang cevizle oynamaya devam etmiş. Ablası tekrar yanına gelmiş ve kabuğu kimin çıkardığını sormuş. Küçük Sima Guang başını kaldırıp gururla “Ben yaptım” demiş. O sırada uzaktan olanları izlemekte olan babası, “Neler olduğunu gördüm nasıl yalan söylersin?!” diye onu azarlamıştır. Babası öyle yüksek sesle söylemiştir ki Sima Guang bunu hayatı boyunca unutamamıştır. Aradan yıllar geçtikten sonra Sima Guang yazdığı bir mektupta yaşanan bu olaydan sonra bir daha asla yalan söylemediğini ve kimseye hava atmadığını yazmıştır. Yalan söylememek ve dürüst bir insan olmak Sima Guang’ın babasından öğrendiği bir şeydir. “Dürüstlük” kavramını Sima Guang ilerleyen yaşlarında çok daha iyi anlamıştır; bunu şöyle anlatmaktadır: “Dürüstlük içten gelmelidir eğer dürütsen bu herkes tarafından anlaşılır ve hissedilir.” Dürüst ve samimi davranmak, duygularını saklamadan cesurca ifade etmek; ideallerini ve ilkelerini savunmak bunlar Sima Guang’ın ömrü boyunca hiç ayrılmadığı ilkeler olmuştur. Öğrencilerinden biri öğrenimini tamamladıktan sonra ona şöyle sormuş: “Üstat, bana hep yanımda taşıyabileceğim bir şey verebilir misiniz?” Sima Guang düşündükten sonra, “Sana dürüstlüğü vereceğim” demiş. Öğrencisi nasıl dürüst olunacağını sormuş, Sima Guang, “Yalan söylememekle başla” demiş. O, ömrü boyunca dürüstlükten şaşmadı ve bu güzel özelliği öğrencileri ve sonraki nesillere aktardı. Dürüstlük tohumu çocukken cevizle oynarken babasının yaptığı uyarıyla başlamış-

tı. İyi aile insanı yetiştirir, güzel tohumlar ortaya çıkar; insan ailesinden ayrılırken bu tohumları daha geniş alanlara götürür ve daha fazla insanı etkiler böylece daha iyi ve uyumlu bir toplum ortaya çıkar. İşte bu nedenle “Dünyanın temeli devlet; devletin temeli ailedir” denmektedir.

Zhao Dongmei: Babam bana şöyle demişti: “Dürüst bir insan ol, yetki ve para sahibi kişilere dalkavukluk yapma; dosdoğru bir insan ol.” Annem de insanlara iyi davranmamı ve kendimi başkalarının yerine koymayı öğretti. Bunlar benim anne-babamdan öğrendiğim şeylerdir.

Wang Jie: Yetiştığım dönemde annem ve babamın öğrettiklerini hatırlıyorum. Üzerinden uzun yıllar geçti ama hatırladığım şey bana dürüst bir insan olmamı öğretmeleridir. Bunun dışında bana öğrettikleri, insanlarla iyi geçinmek ve gereksiz rekabetten kaçınmaktır.

Seyirci: Benim aile içi eğitimimde Konfüçyüs ve Mengzi çok önemli olmuştur. Annem babam her zaman alçakgönüllü ve samimi davranmamı, görgü kurallarına uymamı istemişlerdir. İyi ve dürüst bir insan olmamı söylemişlerdir. Ayakları yere basarak her işi en iyi şekilde yapmamı, her zaman iyiliği savunmamı istemişlerdir. Başkalarına iyilik yapmak, yapan kişiye de iyilik getirir.

Wang Jie: Her ailenin mutlaka bir eğitimi vardır. Ailede huzur varsa sayısız hane, ülke ve bütün ulus iyi olabilir. Aile konusunda Xi Jinping iki açıdan değerlendirme yapmıştır. Birincisi; ailenin geleceği ve ülke ve ulusun geleceği birbirine bağlıdır. Yani bir şey yaparken sadece küçük aile değil büyük aile-ülke de düşünülmelidir. Tarihten günümüze bu konuda örnek almamız gereken birçok kişi vardır. Tarih böyle büyük insanlarla doludur; “Ailede huzur varsa ülkede huzur olur, böylece birey de kendini geliştirebilir⁸” ideali ve “Ölüm

⁸ Li Ji ve Da Xue'den alıntıdır. (http://rantey.org)

pahasına da olsa ülkenin iyiliğine çalışmalıyız⁹” sözü bireyin, ailenin kaderinin ülke ve ulus ile birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu anlatan ölümsüz sözlerdir. Devrim mücadelesi yıllarında; Çin toprakları üzerinde sayısız acılar yaşanmıştır. Örneğin “Annelerin çocuklarını Japon saldırganlara kaptırması, kadınların kocalarını cepheye savaşa göndermesi” gibi insanı gözyaşlarına boğan birçok hikâye yaşanmıştır. Bu dönemde elde kalan son kumaştan asker üniforması yapılmış; elde kalan son yiyecek askere verilmiş, son tahta parçası sedye yapılmış, evde kalan son oğul savaşa gönderilmiştir. Bunlar aile ve ülkeyi koruma; vatanseverlik duygularını göstermektedir. İkinci olarak ailenin rüyasını ulusun rüyasıyla birleştirmektir. “Öin Rüyası” ulaşılamaz değildir ve bize bağlıdır, uzakta değildir; aynadaki çiçek, sudaki yakamoz değildir; “Çin Rüyası” yanı başımızda ve yüreğimizdedir. Ancak Çin Ulusunun yeniden ayağa kalkması ve güçlenmesi sayesinde hepimizin aile rüyaları gerçek olabilir. Sayısız ailenin durumu iyi ise ülkenin ve ulusun durumu ancak iyi olabilir. Bu nedenle milyonlarca aile için bizler bilinçli olarak ailemizi ve ülkemizi sevmeli ve kendi rüyalarımızı Çin ulusunun güçlenmesi hedefiyle birleştirmeliyiz. Fikir birliği yapalım; güçlerimizi birleştirelim, dört yüz milyon aile ve bir milyar üç yüz bin Çinlinin bilgeliği ve coşkusunu bir araya getirip “İki Yüz Yıl¹⁰” hedefini; Çin ulusunun yeniden güçlenmesini gerçekleştirelim. Şimdi Xi Jinping’in aile ile ilgili değerlendirmesine bakalım.

Aile Eğitime Önem Verilmeli

Xi Jinping: Eskiler şöyle demiştir: “Çocuğunu seven ona doğruluğu ve görgü kurallarını öğretir, doğru olmayan sevgi çocuğa zarar verir.” Gençler ailenin geleceği ve umududur; aynı zamanda ülkenin de geleceği ve umududur. Es-

⁹ Lin Zexu’ye (1785-1850) ait bir şiirden alıntıdır. (ç.n.)

¹⁰ Xi Jinping’in 18. Ulusal Parti Kongresi’nde ortaya koyduğu hedefler. (ç.n.)

kiler bunu biliyorlardı. Çocuğu dünyaya getirip ona doğru eğitimi vermemek babanın kusurudur. Aile genç nesilleri eğitme sorumluluğunu üstlenmelidir. Ailenin büyüklere özellikle de ebeveynlerin çocuklar üzerinde büyük etkisi vardır; çoğu zaman bütün bir ömürleri boyunca bu etki devam eder.

Zhao Dongmei: “Çocuğunu seven ona doğruluğu ve görgü kurallarını öğretir” sözü *Zuo Zhuan*¹¹ adlı eserde geçmektedir. Bu söz, eğer biri çocuğunu gerçekten seviyorsa ona doğruluk ve görgü kurallarını öğretmelidir anlamına gelir. “Doğru olmayan sevgi çocuğa zarar verir.” Bu sözün anlamı ise eğer çocuk eğitilmezse bu ona zarar vermektir. Bu söz *Zi Zhi Tong Jian*¹² adlı eserde geçmektedir. *Zuo Zhuan* eseri ile *Zi Zhi Tong Jian* eseri arasında 1500 yıl vardır ancak bu iki söz de aynı şeyden bahsetmektedir: “Çocuklar nasıl sevilmeli? Nasıl bir sevgi çocuklara faydalı olur? Bu iki cümle arasında iki trajedi gizlidir. *Zuo Zhuan* eserinde: “Çocuğunu seven ona doğruluğu ve görgü kurallarını öğretir” sözü Wei Beyliği’nin yöneticilerinden Shi’in, Bey’e söylediği bir sözdür. Bu sözü neden söylemiştir? Çünkü Wei Beyi Zhuang Gong’un oğlu Zhou Xu’yu doğruluğa aykırı şekilde sevdiğini fark etmiştir. Zhou Xu askerliği severdi, savaş oyunlarına da düşkündü o nedenle etrafında ölüm korkusu olmayan birçok insan toplandı. Bilinçli insanlar Zhou Xu’nün bu gidişinin şımarmasına yol açacağını ve gelecekte tahta geçince beyliği büyük riske atacağını öngörüyorlardı. Cesur yönetici Shi, Bey Zhuang Gong’a “Eğer çocuğunu seviyorsan onu doğru yola yönlendir” demektedir. Bunu açıkça söylemiştir hatta ona Zhou Xu’nün küçük kardeşini veliaht yapmasını bile söylemiştir. “Eğer durum böyle devam ederse hem Zhou Xu hem de siz zarar göreceksiniz” demiştir. Ancak Zhuang

¹¹ M.Ö 4. Yüzyıla ait bir klasik. (ç.n.)

¹² Sima Guang’ın eseridir. (ç.n.)

Gong çok çekingen bir hükümdardı söylenenleri yapmadı ve Zhou Xu'yü şımartmaya devam etti. Zhuang Gong'un sevgisi çekingen bir sevgidir. Zhou Xu'nün kendine bağlı kuvvetleri gelişmesine göz yummaya devam etmişti. Peki sonuç ne oldu? Zhuang Gong öldükten sonra tahta geçti ama kısa süre sonra öldürüldü. Zhuang Gong'un iki oğlu da öldürülmüştür; onları ölüme götüren şey babalarının doğruluğa aykırı sevgisi olmuştur. Bu olaydan sonra ikinci söz ortaya çıkmıştır; “Doğru olmayan sevgi çocuğa zarar verir.” Bu olay da Çin tarihinde 16 Hükümdarlık¹³ dönemindeki Zhao Devleti'nin hükümdarı Shi Hu ile ilgilidir. Shi Hu'nun büyük oğlu Shi Xuanveliahttı ama küçük oğlu Shi Tao'yu daha fazla seviyordu. Bu nedenle Shi Hu iki oğlunun sırayla tahta geçmelerini istemişti. Kendisi ise hiçbir işe karışmıyor ve hayatın tadını çıkarıyordu. Ancak büyük sorunlar çıktı. Bu karar yönetici Shen Zong'u çok endişelendirmişti, bu nedenle Shi Hu'ya “Doğru olmayan sevgi çocuğa zarar verir” demiştir. “Eğer doğrulukla oğullarını sevmezsen onlara zarar vereceksin.” Sonunda Shi Xuan, Shi Tao'yu öldürdü; ardından da Shi Hu, Shi Xuan'ı öldürdü. Ağabey kardeşini, baba da oğlunu öldürdü. Bundan büyük bir trajedi düşünülebilir mi?! “Doğru olmayan sevgi çocuğa zarar verir” sözünü doğrulayan trajediler sürekli olmakta mıdır? Aslında bir çocuğu sevgiyle şımartmak kolay, doğruluk ve görgü kurallarıyla eğitmek ise çok zordur. Önce şunu açıklığa kavuşturalım; doğru olan nedir? Doğruluk ve görgü kuralları nedir? Bunlar bilinmelidir. Sonra çocuğa nelerin faydalı olduğu düşünülmeli. Mutlaka öğrenmeli ve kafamızı çalıştırmalıyız. “Doğru olmayan sevgi çocuğa zarar verir” ilkesini bilmeli; çaba harcarak “doğruluk ve görgü kurallarına” göre eğitmeyi öğrenmeliyiz böylece çocuğu doğru şekilde sevmiş oluruz.

Wang Jie: Şimdi ikinci konudan bahsetmek istiyorum:

¹³ M.S 304–M.S 439 yılları. (ç.n.)

Aile eğitimine önem vermek. Xi Jinping aile eğitimini üç açıdan değerlendirmiştir; birincisi aile insanın hayatındaki ilk “okul”dur; ebeveynler de çocuğun ilk öğretmenleridir. Aile eğitimi nasılsa çocuk da öyle olur. Bu nedenle aile eğitimi, anne babanın çocuklara erdem ve iyi alışkanlıkları aktarmasıdır. Çocuklar doğru şekilde yönlendirilmeli; doğru hayat ve değer görüşlerine sahip olmaları sağlanmalıdır. Her çocuk konuşmayı öğrenmesi ve ilk adımı atmasından itibaren devamlı ebeveynlerinin etkisi altındadır. *San Zi Jing*¹⁴ eserinde “Yeşim işlenmeden eser ortaya çıkmaz. İnsan eğitilmezse doğruluğu bilmez” denir. Ebeveynler çocuğun örneği ve rol modeli olmalı; onları hem sözleri hem de davranışlarıyla eğitmelidir; çocuklarının hayatlarının ilk adımlarını doğru atmalarını sağlamalıdır. Bu birinci konudur. İkinci konu ebeveynlerin gelecek nesilleri eğitime sorumluluğuna sahip olmalarıdır. Ebeveynler çocukları eğitmelidir çünkü “çocuğun sadece karnını doyurup eğitmemek babanın hatasıdır” sözü ile ilgili Çin tarihinde birçok hikâyeler bulunmaktadır. Bu hikâyeler arasında “Meng’in annesinin oğlunun eğitimi için üç kez taşınması¹⁵”, “Tao’nun annesinin kurutulmuş balıkları iade etmesi¹⁶”, “Yue Fei’in annesinin oğlunu eğitmesi¹⁷” bulunmaktadır. Eskiler der ki; disiplinli baba iyi evlat yetiştirir, burada anlatılanlar da bu anlamdadır. Üçüncüsü aile eğitimi çok kapsamlıdır ancak en önemli unsuru ahlak eğitimidir. Bu nedenle bizler ebeveyn olarak erdem ve ahlak ile çocuklarımıza pozitif enerjimizi aktarmalıyız. İyi bir aile eğitimi nesilden nesile aktarılır; tıpkı ilkbahar rüzgârının yağmura dönüşüp sessizce her şeyi beslemesi gibi. Xi Jinping’in bu konudaki değerlendirmesi nedir?

¹⁴ 13. Yüzyılda yazılmış bir klasik. (ç.n.)

¹⁵ “San Zi Jing” adlı eserde geçen bir hikâyedir. (ç.n.)

¹⁶ “Shishuo Xinyu” adlı Liu Yiqing (420-479) tarafından derlenmiş eserde geçmektedir. (ç.n.)

¹⁷ Song Shi Ben Zhuan’da geçmektedir. (ç.n.)

Aile Karakterine Önem Vermek

Xi Jinping: Ailenin karakteri toplumsal karakterin önemli bir parçasıdır. Aile sadece insanın sığınağı değil aynı zamanda ruhunun da mekânıdır. Ailenin karakteri iyi ise hem güçlü hem de huzurlu olur; kötü bir karaktere sahipse hem gelecek nesillere hem de topluma büyük zarar verir. Şöyle denir “İyi işler yapan ailede kutlanacak çok şey olur; kötü işler yapan aile mutlaka felakete uğrar.” Zhuge Liang’ın oğluna öğüt verdiği bu sözler, ailenin karakterini belirlemektedir. Mao Zedong, Zhou Enlai, Zhu De gibi bir önceki nesil devrimciler aile karakterine çok önem vermişlerdir.

Zhao Dongmei: “İyi işler yapan aile iyi bir miras bırakır; kötü işler yapan aile mutlaka felakete uğrar.” Bu söz *Yi Jing* (I Ching) adlı eserde geçmektedir. Bu sözün anlamını kavramak aslında çok kolaydır. İyilik yapan aileler her zaman mutlu olur ve kötülük yapan aileler de mutlaka bir felakete uğrar. Hem iyilik hem de kötülük yapmak klasik Çincede “biriktirmek” fiiliyle birlikte kullanılır. Bunun anlamı bugünkü dil ile niceliğin artmasının niteliği değiştirmesi olarak açıklanabilir. Her zaman iyilik yapan ve iyilikleri “biriktiren” aile ve her zaman kötülük yapan ve kötülükleri “biriktiren” aile. Peki, burada “miras” ne anlama gelmektedir. İşte düşünmemiz gereken budur. Buradaki “miras” ailenin ülke için iyi bir evlat yetiştirmesidir. Sıradan bir aile için bu miras ailede oluşacak uyumlu ortamdır. Bu uyumlu ortam çocukların sağlıklı büyümesini ve yaşlıların da kalan ömürlerini huzur içinde geçirmelerini sağlar. İşte bu “İyi işler yapan aile iyi bir miras” bırakır sözünün anlamıdır. “Kötü işler yapan aile mutlaka felakete uğrar” sözündeki “felaket”ten ne kastedilmektedir? Tarih böyle birçok trajedi ve felaket yaşanmıştır; babasını öldüren oğullar, hükümdarı öldüren üst düzey memurlar, ailelerde huzuru kaçıranlar, baba oğul birbirlerine düşman olanlar, kardeşler arasında çatışmalar, eş-

lerin evi terk etmesi ve ailenin dağılması. Eğer daha da ayrıntıya bakarsak küçük çatışmaların birikerek ailedeki herkesi huzursuz ettiğini görürüz. Böyle bir durumda o ailedeki herkes bütün bir ömrünü kaşlarını çatarak geçirir. Ancak biliyoruz ki yaşam çok değerlidir; aile eğitimi de en temel ve sağlam eğitimidir. Bu eğitim her bireyin temelini atar. Adil, iyi niyetli, ideali olan ebeveynler olumlu bakış açısına sahip, gayretli çocukları yetiştirir; yemeye içmeye düşkün ve çalışmayı sevmeyen ebeveynlerin ise çocuklarının çaba göstermemelerine kızmaya hakları yoktur. Aile karakterinin önemini ne kadar vurgulasak azdır.

Wang Jie: Aile karakteri nesilden nesile aktarılır; oğul veya kız olarak uymamız gereken sosyal kurallar ve alışkanlıklar vardır. Bunlar aynı zamanda kişinin ruhsal olgunlaşmasının da önemli kaynağıdır. Üçüncü konu olan aile karakterine önem vermek konusunda konuşmak isterim. Xi Jinping, aile karakteri iyiye ailenin güçlü ve huzurlu olacağını söylemektedir. Tarihte büyük ailelerin, aile karakterleri, aile eğitimi, iyi insan olmak, klasik eserleri bir sonraki nesle aktarmak, saf ve dürüst olup gayret göstermek gibi bölgesel olmayıp evrensel değerlere sahip olduğunu görmekteyiz. Bu aile karakteri, aile eğitimi, çocuklar ve torunlara tıpkı bir bayrak yarışı gibi nesilden nesile aktarılmıştır. Xi Jinping parti üyelerinin aile karakteri konusuna da değinmiştir. Bizlerin Yang Shanzhou, Jiao Yulu ve Gu Wenchang gibi örnekleri izleyerek iyi aile karakterleri oluşturmamızı teşvik etmektedir.

Yang Huilan: Babamın bize miras bıraktığı aile karakterini birkaç açıdan düşünebiliriz. Babam iş ve aileye nasıl bakıyordu? Benim değerlendirmem şöyle; yetkileriyle babam her zaman halka hizmet etti ve kendini hiç düşünmedi. Kamu işlerini yaparken kendi özel işlerini unuturdu; ne kadar zorluk olursa olsun hiç yılmadan sabırla çalışırdı. Ailesiyle birlikte her zaman sade bir hayat yaşadı.

Yang Huiqin: Bir yıl yağmur mevsiminde eski evimizin çatısı su sızdırıyordu, annem telaşlandı ve babama haber gönderdi; çatının tamiri için para gerekiyordu. Birkaç gün sonra babam bize bir mektup ve otuz yuan para gönderdi. Mektupta şöyle yazıyordu; “Hiç param yok, bizden çok daha zor durumda olan çok insan var. Bu para ile birkaç kap alıp su sızan yerlerin altına koyun.” O zamanlar babamın bunu neden yaptığını anlamamıştım ama şimdi anlıyorum. Babamın yüreğinde her zaman halk vardı; kendi küçük ailesi yerine büyük ailesi olan topluma hizmet ediyordu.

Wang Jie: Az önce Yang Shanzhou’nun kızı Yang Shanzhou ailesinin karakterini anlattı. Aslında Xi Jinping’in aile karakteri de çok disiplinlidir; annesi Qi Xin’in yazdığı anı kitabında babası Xi Zhongxun devlet konseyi başkan yardımcısıyken ve genel sekreteri görevindeyken çok yoğun çalışmasına rağmen iş dışında çocuklarıyla ilgilenmek için mutlaka zaman ayırdığına değiniyor. Onun bakış açısında göre, çocuklarıyla ilgilenmek ailenin ve bireyin mutluluğudur. Her gün akşam yemeği saatinde Xi Zhongxun’un çocuklarına eğitim vermesi için en uygun zamandır. Xi Zhongxun bazen zaman ayırıp çocukları ile tek tek konuşmuş; bunu bir mutluluk olarak görmüş. Burada bir aile mektubu var; Xi Jinping’in 2001 yılında babasının doğum gününü kutlamak için yazdığı mektup. Mektupta şöyle yazmaktadır: “Baba her zaman tasarrufludur; aile eğitimi konusundaki ciddiyeti de bilinmektedir, bizler de babamızın eğitimi sayesinde çocukluğumuzdan beri her şeyde tasarruf alışkanlığı edindik. Bu, örnek Bolşevik ve Komünist parti üyesi ailelerin karakteridir. Bu karakter nesilden nesile aktarılmalıdır.” Denebilir ki Xi Jinping alt düzeyden hem parti hem de devletin lideri olma yolunda çocukluktan itibaren ebeveynleri tarafından çok iyi eğitilmiştir. Son olarak şunu vurgulamak istiyorum; “Dürüstlük ve samimiyet ailede aktarılırsa aile devam eder; şiir ve kitaplar yeni nesillere öğretilirse

her nesil iyiye gider.” Aile karakteri bizim nereden geldiğimizi belirleyen kökümüzdür; bizim nereye gideceğimizi belirleyen ruh tutkudur ; bir birikim ve bir çeşit inançtır; aile karakteri Çin Uygarlığı’nın parlak incisidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ANNENİN SEVGİSİNE LAYIK OLMAK

Yorumcu: Wang Jie¹

Antik metinleri izah eden: Yang Yü²

Wang Jie: Xi Jinping çok iyi bir evlat olmuştur: “Her büyüğümüze kendi anne babanmış gibi davran” düşüncesini teşvik eder. Partinin 19. Genel Kurulu’na verdiği raporda; ulusun ilerlemesi için çaba gösterilmesinden, iyi insan olmaktan, büyüklere saygılı olmaktan, ülke ve halk sevgisinden bahsetmiştir. “Xiao” (İyi Evlat Olma) çocukların ebeveynlerine; toplumdaki bütün büyüklere sevgi ve saygısını anlatır. “Ai” “Sevgi” kelimesi de sayısız ebeveynin evlatlarına olan içten duygularının ifadesidir; aynı zamanda evlatların ebeveynlerine minnetini anlatır. İyi bir evlat olma konusuna iki açıdan yaklaşmak istiyorum: Birincisi ebeveynleri ve yakınları sevmek. İyi bir evlat olmak ve yakınları sevmek konusunda Xi Jinping şöyle demektedir.

Ebeveynleri ve Yakınları Sevmek

Xi Jinping: Çin ulusu tarihten günümüze aileye ve aile bağlarına çok önem vermiştir. Ailede huzur varsa her iş yo-

¹ Profesör, Çin Komünist Partisi Okulu.

² Profesör, Zhongnan Üniversitesi.

lunda gider; çocuklara zaman ayırmak, ebeveynlere saygılı davranmak, evlatları korumak, iyi bir eş olmak, ailenin tassarıflı olması gibi konularda birçok söz vardır.

“Nazik annenin elindeki iplik seyyah evladın elbisesidir, Yolculuk günü yaklaşınca; aceleyle dikmeye devam etmiştir, Biliyordu ki bir gidince evladı uzun süre dönmeyecek, Kim derdi ki küçük bir otun bile yüreği vardır, İşte o yürek anne sevgisidir, ona layık olmalıdır.”

Tang Dönemi şairi Meng Jiao³'nun “Seyyah Evladın Şiiri” Çinlilerin aile duygularını çok canlı bir şekilde tasvir etmektedir.

Yang Yü: Bu şiir muhtemelen şair gençken seyahate gitmeden önce annesi ile vedalaşırken yazılmıştır. Bugün burada bulunanların birçoğu üniversite öğrencisi ve aralarında Pekin dışından üniversiteyi kazanıp gelmiş olanlar da var. Sanıyorum birçoğu üniversite sınavını kazandıktan sonra ilk defa ailelerinden ayrılma deneyimini yaşamış olmalılar. Onlar yola çıkarken ebeveynleri onların çantalarını hazırladılar ve bir şey unutmamak için sağa sola koşturdular. Bu nedenle “Seyyah Evladın Şiiri” ilk defa sıcak yuvasından uzaklara gidenlerin; gelecekte ebeveynlerine özellikle de annesinin emeklerine minnettar olanların şiiridir. Elbette bugün bu şiiri böyle anlıyoruz ancak tarihsel gerçek bundan biraz farklıdır. Bu şiirin yazarı Tang Hanedanı döneminde yaşamış olan Meng Jiao'dur. Şair, edebî yönü kuvvetli ve bilgili bir kişi olmasına rağmen hep başarısız olmuş; hayatının büyük bir bölümünü mutsuzluk içinde geçirmiştir. Kırk altı yaşına geldiğinde memuriyet sınavını ancak kazanabilmiştir. O dönemde bürokrat olabilmek için sınavı kazanmak ayrıca boş kadro ve iyi bir referans olması da şarttır. Bu nedenle sınavı kazanmış olsa da hemen bir yöneticilik görevine atan-

³ 751-814 yılları arasında yaşamış ünlü şair. (ç.n.)

madı ve elli yaşına kadar bekledi. Elli yaşında Liyang'a yönetici olarak görevlendirildi. Beklentilerinin çok altında olsa da Meng Jiao sonunda bir görev alabilmişti bu aynı zamanda ailesine bakabilmesi için bir maaşı olması anlamına da geliyordu. O nedenle elli yaşında Liyang'a göreve atanınca ilk iş annesini almaya gitti. Anlayabileceğimiz gibi "Seyyah Evladın Şiiri" Meng Jiao henüz gençken yazılmış bir şiir değildir. Şiirdeki ifadelerden şunu anlayabiliyoruz: Bir evlat üzerinde annesinin diktiği elbise ile ne kadar uzağa giderse gitsin annesinin onu beklediğini bilir ve huzurlu hissederek. Uzağa gidecek evlat için elbise dikmek her annenin duygularının bir ifadesidir. Şiirinin özünün ise son iki cümlede olduğu kanaatindeyim. Meng Jiao için en önemli kısım "ona layık olmalıdır" kısmıdır. Çünkü kırk altı yaşında sınavı kazanmış ama elli yaşında ancak alt düzey bir göreve atanabilmiştir. Sanıyorum o yaşına kadar annesinin büyük desteği ile yaşamıştır ve eğer annesinin desteği olmasa çok önceden sınava girmekten vazgeçerdi. Bu nedenle "İşte o yürek anne sevgisidir, ona layık olmalıdır" ifadesi aslında Meng Jiao'nun annesine karşı mahcubiyetini anlatmaktadır. Elbette hiçbir anne için evladının mevkisi veya ne kadar para kazandığı önemli değildir; önemli olan onların her zaman yanında olmaktır. Evlatlarda "küçük otlar" gibi yürek olup olmamasıdır önemli olan.

Seyirci: İyi evlat olma konusunda bir sorum var. Anne me pahalı ayakkabılar aldım ve ona kendini kötü hissetmemesi ve üzülmemesi için çok ucuza aldığımı söyledim. Böyle yaparak ona yalan söylemiş oldum mu? Bu iyi bir evlat olma ilkesine aykırı mıdır?

Wang Jie: Çin'in Ruizm (Konfüçyanizm) kültüründe iyi evlat olmak sadece ebeveynlerin maddi ihtiyaçlarını karşılamakla bitmez. Bu konuda Konfüçyüs şöyle diyor: "Şimdilerde iyi evlat olmak, ana babanın karnını doyurmaktır diye dü-

şünülüyor. Ancak bunu atlar ve köpekler için bile yapıyoruz eğer büyüklere karşı saygı olmazsa arada ne fark kalır?”⁴ Yani ebeveynlerin maddi ihtiyaçlarını karşılamak tek başına yeterli değildir. Bu nedenle Mengzi şöyle demişti: “İyi evlat olmanın en üstünü ebeveynlere saygılı davranmak, bunun bir altı onlara hakaret etmemek; bunun da altı onlara bakmaktır.” Bu söze göre iyi evlat olmanın en alt kategorisi onlara maddi olarak bakmak, karınlarını doyurmaktır. Ruizm kültüründe iyi bir evlat olmak ile bugün iyi bir evlat olmak aynıdır; ebeveynlere saygı göstermenin çok çeşitli yolları vardır; hepsinin birbiriyle aynı olması da imkânsızdır. Az önce söylediğin şey; ayak kabıyı ucuza aldım demen aslında annenin üzülmelerini istememenden kaynaklanıyor; bana göre bu iyi niyetli bir yalıdır. İyi niyetli yalılar belki de iyi evlat olmanın bir ifadesidir.

Wang Jie: İyi evlat olmak Çin ulusunun geleneksel erdemlerindendir. Xi Jinping sadece sözle eğitime değil davranışlarla eğitime de çok önem vermektedir. Çok sıradan birkaç eşya ile Xi Jinping’in nasıl evlatlık görevlerini yerine getirdiğini görebiliriz. Birinci eşya bir iğne çantasıdır . Xi Jinping, Shaanbei’e gittiğinde henüz bir ortaokul öğrencisiydi. Düşünün, o dönemde bir çocuk ebeveynlerinden çok uzakta bir yere gidecekti; annesi onun için endişelenmez mi? Onu özlemez mi? Bu özlemin acısını dindirmek için annesi ona bir iğne çantası yaptı. İğne çantasının üzerine de üç kırmızı Çince karakter işledi; “Anne Yüreği.” Böylece annesi en derin ve özveri dolu sevgisini detaylı ve ince işlemeyle ifade etti; yedi yıl süren “şehirden köye eğitimli gençler” programı sırasında köye yerleşen eğitimli genç; köy hayatı boyunca “Anne Yüreği” Xi Jinping’e eşlik etti ve ona tükenmez bir güç vererek ilk zamanlardaki zorlukları aşmasını sağladı. Yedi yıllık köy hayatı boyunca Xi Jinping, ayağını yere sağlam basarak; çaba sarf ederek başarılı olmuştur. Yedi yıl sü-

⁴ Konfüçyüs’ün Konuşmalar eseri 2.7. (ç.n.)

ren köy hayatı sırasında halk için çalışmak, ideal ve inançlar gibi yaşamsal ilkeleri kavramıştır. O da annesine duyduğu saygıyı toplumun bütün büyüklerine iyi evlat olma ve büyük bir sevgi olarak yükseltmiştir. İkinci eşya bir fotoğraftır. Xi Jinping'in annesine eşlik ettiği mutlu anı ölümsüzleştirmektedir; annesiyle el ele parkta yürümektedir. Bu fotoğraf Mayıs 2018 tarihinde CCTV'nin yayınladığı bir makalede kullanılmıştır. Makale yayınlanır yayınlanmaz internette baş haber olarak öne çıkmıştır. İstatistiklere göre makale yirmi dört saatten kısa bir sürede bir milyardan fazla okunmuştur. Bu makale ve fotoğraf neden bu kadar ilgi çekmişti? Sayısız olumlu yorum alan makalede Xi Jinping'in annesine olan sevgisi büyük ilgi uyandırmış ve herkesi çok etkilemiştir. Bu annelere duyulan en saf ve içten sevgidir; mutluluğu yansıtan fotoğrafa bakarken aklımıza bir şeyler gelir; bir şeyler hissederiz belki de elimizi kalbimizin üstüne koyup soru sorarız. İyi evlat olmak ebeveynlerin maddi ihtiyaçlarını karşılamakla bitmiyor daha da önemlisi onlara duygusal açıdan destek olmak ve saygı göstermektir. Bu da Ruizm kültürünün en temel ilkelerindendir. Bu nedenle Xi Jinping derin duygularla "Çin ulusu tarihten günümüze aileye ve aile bağlarına çok önem vermiştir" demiştir. Büyüklere saygılı davranmak konusunda Xi Jinping'in yorumu nedir?

Büyüklere Saygılı Davranmak

Xi Jinping: Büyüklere saygılı davranmak, çocukları korumak, eşlerin birbirine desteği ile işler yoluna girer; anne sevgisi çocukları iyi evlat yapar büyük kardeş küçük kardeşlerini severse, küçük kardeşler de onlara saygı duyar; tarım ve bilgi nesilden nesile aktarılmalıdır, aile tasarruflu olmalıdır, kitap okunmalı ve görgü kurallarına uyulmalıdır, disiplinli olunmalı ve kanunlara saygı duyulmalıdır. "Ailede uyum varsa her şey yoluna girer" gibi birçok sözde ortaya çıkan

Çin ulusunun geleneksel erdemleri vardır. Bu sözler Çinlilerin yüreğine kazınmış; ruhuna işlemiştir.

Yang Yü: Büyüklere saygılı davranmak ve onlara iyi bakmak Çin ulusunun geleneksel erdemlerindendir. Savaşan Beylikler (M.Ö 453–M.Ö 221) dönemi filozoflarından Mengzi şöyle der: “Herkes kendi yakınlarını severse ve büyüklerine saygı duyarsa; dünya huzurlu bir yer olur.” Mengzi’ya göre eğer herkes kendi ailesindekileri severse; kendi büyüklerine saygılı davranırsa dünya huzur ve barışa kavuşur. Buna göre iki bin yıldan uzun bir süre önce; büyüklere saygılı olmanın sadece aile bireyleri için değil büyük aile olan toplum için de gerekli olduğu bilinmektedir. Elbette büyüklere saygı ve onlara iyi bakmak bir yönüyle toplumun sorumluluğudur. Yaşlılarla ilgilenen kurumlar ve toplumun ahlak anlayışı açılarından, büyüklerin yaşam kalitesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Diğer taraftan birey olarak bize düşen ise etrafımızdaki büyüklere iyi bakmaktır. Peki etrafımızdaki büyükler ne demektir? Bana göre burada üç katmanlı bir tanımlama bulunmaktadır; birincisi çevremizdeki büyüklere iyi bakmaktır. Birinci kategorideki büyükler bize en yakın olanlar yani bizimle kan bağı olan ebeveynler; büyük baba ve büyük annelerdir. Bunlar bize en yakın olan büyüklerimizdir. İkinci kategoride olanlar ise çevremizdeki büyüklerdir. Örneğin, komşularımız veya bizimle aynı mahallede yaşamakta olan ve yardıma ihtiyacı olan büyükler. Ayrıca otobüste ya da sokakta karşılaştığımız ve yardıma ihtiyacı olan büyükler vardır. Bakım evlerinde yaşayan büyüklere de düzenli veya düzensiz elimizden geldiği kadar ilgi göstermeli ve yardım etmeliyiz. Eğer biz çevremizdeki büyüklere Çin Klasiklerinden *Öğrenciliğin Kuralları* (Di Zi Gui⁵) eserinde bahsedildiği gibi “herkesi sevelim, iyiliğe yakın olalım” sözüne uygun hareket edersek ve

⁵ Qing Hanedanı (1644-1912) döneminde Li Yuxiu tarafından yazılmış kitap. (ç.n.)

Mengzi'nın dediği gibi herkes kendi yakınlarını sever ve büyüklerine saygı duyarsa toplumsal ilişkilerimiz de samimi ve sevgi dolu olacaktır. Bunlardan bahsedince daha önce okuduğum ve bende derin izler bırakan bir hikâyeden bahsetmek istiyorum; bu hikâyenin ana karakteri Üç Devlet (221-263) döneminde yaşamış meşhur edebiyatçı Li Mi'dir. Li Mi, başlangıçta Shu Han Devleti'nde yöneticilik yapıyordu, Shu Han Devleti çöktükten sonra Batı Jin Devleti'nin ilk imparatoru Wu Di, Li Mi'nin çok yetenekli olduğunu duyunca onu veliahta hocalık yapması için davet etti. Li Mi, Jin İmparatoru Wu Di'nin davetini geri çevirdi. Peki, bu daveti neden reddetmişti? Çin edebiyatı tarihinde çok önemli bir klasik olan *Chen Qing Biao* eserini kaleme aldı ve bu yazıda daveti reddetmesinin nedenini anlattı. Li Mi, küçük yaşta babasını kaybetmişti, babasının ölümünün ardından annesi bir başkasıyla evlenmiş; Li Mi'yi büyükannesi Liu büyüttmüştü. Üç Devlet döneminden Wei ve Jin Hanedanı dönemlerine kadar geçen süre bir kargaşa dönemidir. Yalnız ve yaşlı kadının küçük bir çocuğu böyle bir dönemde büyütmesinin ne kadar zor bir şey olduğunu tahmin edebiliriz. Li Mi, "Chen Qing Biao"yu yazarken büyükannesi Liu doksan altı yaşına gelmiştir; kendisi de kırk dört yaşındadır; o nedenle imparatora hizmet etmek için önünde uzun yıllar olduğunu ancak büyükannesinin günlerinin artık sayılı olduğunu ifade eder: "Size hizmet etmek için uzun zaman var ancak büyükanne Liu'ya şükranlarımı sunmak için çok az zamanım var. Kargalar bile kendilerini besleyenin kıymetini bilirler; o nedenle ölene kadar büyükanneimin yanında kalma izin vermenizi dilerim." Ayrıca yine içtenlikle "Büyükanneim olmasa bugüne kadar hayatta kalamazdım ve büyükanneim de bensiz son günlerinde kendine bakamaz" demiştir. Gerçekten de büyükanneisi onu büyütüp onunla ilgilenmese bu yaşa gelemezdi. Aynı şekilde büyükannesinin de son yıllarına onun yardımına ihtiyacı vardı. "Kargalar bile kendi-

lerini besleyenin kıymetini bilirler”, insan nasıl olur da yakınlarını terk eder? *Chen Qing Biao* gerçekten de çok duygulu bir eserdir. İmparator Wu Di yazıyı okuduktan sonra çok duygulanmıştır. Li Mi’yi getirtmek yerine hemen iki hizmetçi göndermiş ve yerel yöneticilere de onlarla ilgilenmelerini emretmiştir. Eseri yazmasının üzerinden bir yıl geçtikten sonra Li Mi’nin büyükannesi vefat etmiştir. Li Mi geleneklere göre üç yıl yas tuttuktan sonra İmparatorun çağrısı ve emrine uyarak veliahtın öğretmenliği görevine başlamıştır. Li Mi’nin bu eseri, iyi bir evlat olma, büyüklere saygı ve onlara iyi bakmak konularında seçkin bir eser olarak nesilden nesile aktarılmıştır. Li Mi’den bahsedince aklıma bir hikâye daha geldi. Bu hikâye *Shi Shuo Xin Yu* adlı eserde geçmektedir ve adı da “yanmış pilavı annesine verdi”dir. Hikâyede Chen Yi adlı bir adam vardır ve annesi de yanmış pilav yemeyi çok sever. O nedenle uzaklarda çalışırken yemeklerde hep yanmış pilavları alır ve yanında taşıdığı torbada biriktirir sonra da evine döndüğünde yaşlı annesine sunardı. Daha sonra korsan Sun En yönetimi ele geçirmeye çalışırken ön cepheye gitti ve çok yanmış pilav biriktirdi ama evine dönmeye fırsatı olmadı. Savaşta ordu dağıldı ve yenilgiye uğradı; dağlara kaçmak zorunda kaldılar. Yanında taşıdığı yanmış pilavlar sayesinde hayatta kaldı. Bu nedenle herkes Chen Yi’nin iyi bir evlat olması nedeniyle canını kurtarabildiğini düşünmüştür. Bu hikâye kendi döneminde iyi evlat olmanın ne kadar değer gördüğünü de bizlere göstermektedir. Böyle içten ve samimi bir şekilde büyüklere iyi bakmak; toplumsal bir şeye dönüşürse herkesin faydasına olacaktır. Tarihten günümüze buna benzer çok sayıda hikâye vardır. Daha önce Du Fu⁶’nun bir şiirini okumuştum. “Yaşlı komşu ile karşılıklı oturup içmek isterim; çitin diğer tarafından ‘içki getirin’ diye bağırarak kalan bütün içkiyi bitirelim.” Burada şairin yaşlı

⁶ 712–770 yılları arasında yaşamış Çin’in en büyük şairlerindendir. (ç.n.)

komşusuyla iyi bir ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır. Bir başka şiirinde de “babasıyla yaşıt büyüklere saygı gösterir” sözü geçmektedir. Böyle evlatlar sadece kendi büyüklerine iyi davranmakla kalmaz aynı zamanda arkadaşlarının büyüklere de samimi ve sıcak davranırlar. Ayrıca “çocuklar beni tanıyamadılar ve gülümseyerek nereden geldiğimi sordular” şiirini okurken de çocukların tanımadıkları yabancı bir büyüğe nasıl sıcak davrandıklarını düşünerek gülümserim. Klasik “İyi Evlat Olma” (Xiao Jing) eserinde kullanılan dil günümüzde kullandığımız dile çok yakındır. Öyle ki modern Çinceye çevirmeye gerek olmadan anlayabiliriz çünkü Çin Ulusunun bu tarihi erdemleri bugün de devam etmektedir. Hepimiz bir gün yaşlanacağız, o nedenle etrafımızdaki büyüklere samimi davranmak ve kendimizi onların yerine koymak hepimizin yapmaya gücünün yeteceği bir şeydir.

Seyirci: Bir soru sormak istiyorum. Bugünlerde insan ilişkilerinde bir güven sorunu var; Yang Yü hocam, ne yapmalı ve toplumdaki güveni yeniden tesis etmeliyiz? Toplumdaki büyüklerimiz için gençlerin ilgisini nasıl çekebiliriz?

Yang Yü: Bu sorun modern toplumda yaşayan herkesin ortak kaygısı ve çok önemli bir konudur. Bu konu ile ilgili benim kişisel fikrim şöyledir: Bana göre sizin bahsettiğiniz toplumsal güven eksikliği sorununu çözmek için, bahsettiğimiz ahlak ve erdem; toplumsal kurallar ve kültür, gerekli politikalar ve sistem sayesinde düzenlenebilir. Böylece kendiliğinden iyilik ve güzelliklere talep ortaya çıkar ve toplumsal güven eksikliğinin giderilmesi için kamuoyu oluşur.

Wang Jie: Büyüklere saygı konusunda Xi Jinping, Çin’in geleneksel kültürü ve iyi evlat olma kavramlarını kullanarak yaratıcı bir dönüşüm ve yenilikçi bir atılım yapmıştır. İyi evlat olunmalıdır; kendi ailesi için iyi bir evlat olmak küçük evlatlık ve küçük sevgidir. Başkalarına sevgi ve saygı; tüm insanlığın mutluluğu ve iyiliği için çaba sarf etmek ise bü-

yük evlatlık ve büyük sevgidir. Xi Jinping'in *Yedi Yıllık Bilgi Gençliği Dönemi* adlı eserde onunla ilgili bir hikâye vardır bu vesileyle sizlerle paylaşmak isterim. Bir gün Xi Jinping maddi sıkıntılar yaşayan yaşlı bir adamdan bahsedildiğini duydu ve o adamı bulup, cebindeki parayı ve yiyecek karnesini o yaşlı adama verdi. Ayrıca kendi ceketini de çıkarıp bu yaşlı adama verdi. Tahmin edersiniz ki dönemin şartlarında aslında Xi Jinping'in de maddi durumu iyi değildi ve elinde avucunda ne varsa bu yaşlı adama vermişti. Eskiler buna “elbisesini ve yiyeceğini vermek” derler. Kendi yiyeceğini ve giyeceğini başkalarına vermek; elinde avucunda ne varsa vermek demektir. Xi Jinping'in bu yaptıkları bir büyüğe duyulan sevgi, saygı ve yardımdır. Bunu tamamen içinden geleerek yapmıştır. Dolayısıyla bunun doğal bir sevgi olduğunu anlayabiliriz. O nedenle ben de bu tarz bir sevgi ve saygının büyük doğruluk ve büyük sevgi olduğunu düşünüyorum. Xi Jinping tıpkı gençliğinde olduğu gibi bugün de büyüklerine saygı duyar ve onları sever; gezileri sırasında sık sık büyükleri ziyaret eder ve hal hatır sorar. Ülkenin her bir köşesinde onun bıraktığı saygı ve sevgi izlerini görmek mümkündür.

Wang Jie: Xi Jinping'in büyüklere saygısı ile ilgili sayısız örnek vardır. 11 Kasım 2017'de, Çin Manevi Medeniyeti Gelişimi Ödül Töreni'nde; ödül alan Huang Xuhua ve Huang Dafa'nın ileri yaşları nedeniyle onları toplantı salonunun ilk sırasına oturmalarını istemiştir. Bu davranışıyla iyi evlatlığı göstererek örnek olmuş ve liderlik yapmıştır. Toplumda çok yankı bulan “en iyi evladı bulmak” ve bölgesel “en iyi gelin”, “en iyi aile” gibi büyük çaplı etkinliklerin tamamı büyüklere saygı, iyi evlat olma ve yakınları sevmek kültürünün sonraki nesillere aktarılmasıdır. Bu hikâyeler bizi duygulandırır ve etkiler; bunlar günümüz toplumunda olumlu bir güç oluşturur. Bu hikâyeler bizlere şunu anlatmaktadır; bugün toplum ve aile yapımız çok değişmiş olmasına rağmen; büyüklere saygı, iyi evlat olma ve yakınları sevmek gibi geleneksel

erdemler Çin topraklarında kök salmış değerlerdir. Bu kültür nesilden nesile aktarılmaktadır ve her Çinlinin kanına işlemiş değerlerdir. Xi Jinping'in teşvikiyle bizler Çin ulusuna özgü kültürel özgüveni yeniden tesis etmeliyiz; büyüklere saygı, iyi evlat olma ve yakınları sevmek gibi geleneksel erdemleri nesilden nesile aktarmalıyız. Bu geleneksel erdemler sonsuza kadar Çin toprakları üzerinde ışılsın, kök salsın, çiçek açsın ve bol bol meyve versin. Aynı zamanda iyi evlat olmak ve yakınları sevmek sadece bizim kendi ailemizin fertlerini ve kendimizi değil bütün toplumu ilgilendirmektedir. Xi Jinping iyi evlat olma ve yakınları sevmek gibi değerlerin sosyalizmin temel değerleri arasında yer alması gerektiğini vurgulamıştır. Partinin 19. Genel Kurultay'ına verilen raporda Xi Jinping, "Aktif şekilde nüfusun yaşlanmasına çözüm bulalım, büyüklere bakmak, onlara iyi evlat olmak, saygılı davranmak için gerekli siyasi kararları alalım ve toplumsal ortamı yaratalım, tedavi ve bakımı entegre edelim; yaşlılara yönelik hizmetlerdeki gelişmeleri hızlandıralım" demektedir. Bu devlet yönetimi düzeyinde iyi evlatlık, büyüklere bakmak, büyüklere saygı gibi işlerin yapılmasını sağlamaktadır. "Çin Halk Cumhuriyeti Yaşlıların Haklarını Koruma Kanunu"nun uygulanmasını sağlamakta böylece yaşlıların bakımı, tedavileri konuları çözülmekte ve büyükler mutluluk içinde yaşayabilmektedirler.

DÜNYADA SADECE TEMİZ BİR İZ BIRAKALIM

Yorumcu: Guo Jianning¹

Kadim metinleri izah eden: Wang Liqun²

Guo Jianning: Çin ulusu kendini geliştirmeye çok önem verir. Çin'in geleneksel kültüründe kendini geliştirme özellikle vurgulanmıştır. Kendini geliştirmek, ailesini geçindirmek, devleti yönetmek, dünyaya huzur getirmek arasında kendini geliştirmek ilk sırada yer almaktadır. Kendini geliştirmek bugünlerde sosyal hayatta, sosyal uygulamalarda ve toplumsal gelişmede çok özel önem taşımaktadır. Partinin 18. Genel Kurulu'nda sonra "Üç Değişmez, Üç Pratik" konulu eğitim etkinlikleri düzenlenmiştir; bu eğitimlerde ilk sırada disiplinle kendini geliştirmek konusu yer almaktadır. Bir insan önce iyi bir insan sonra bürokrat olmalı; kendini geliştirmeli. Antik dönemde kendini geliştirme aslında bugün bahsettiğimiz ideal ve inanç; partiye sadakat anlamlarına gelmektedir. Xi Jinping tarafından yapılan bir dizi değerlendirme, sadece Çin'in geleneksel kültürünün aktarılması için değil daha da önemlisi bu kültürün sahip olduğu çağdaş özellikler, istekler ve içerikleri kapsamaktadır. Bu değerlendirme, ta-

¹ Profesör. Pekin Üniversitesi Çin'e Özgü Sosyalizm Teorik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı.

² Profesör, Henan Üniversitesi.

rih ve gerçeğin organik birleşimi; gelenek ve çağdaşın diyalektik birliğidir. Konumuz “kendini geliştirmek”tir; birincisi kendini geliştirmek ne demektir? İkincisi neden kendimizi geliştirmeliyiz ve üçüncüsü nasıl kendimizi geliştirmeliyiz. Xi Jinping bu konuda ne demiştir ona bakalım.

Kendini Geliştirmek Nedir?

Xi Jinping: Derler ki “Kimsenin beni güzel olduğum için takdir etmesine gerek yok, sadece dünyaya arkamdan temiz bir iz bırakmak isterim.” Parti üyeleri ve kadroların kendi ahlaklarını geliştirmek için birçok yöntemleri vardır. Bunlardan en önemlisi bilinçli olarak Çin’in geleneksel kültüründen faydalanmak; samimiyetle halktan ve sıradan insanlardan öğrenmek, her zaman ve her yerde kendinden daha ahlaklı insanlarla karşılaştığından onlardan daha ahlaklı olmayı düşünmek; kendini sert standartlarla kısıtlamak ve başkalarının soru sormasını kabul etmektir.

Wang Liqun: Xi Jinping’in kullandığı sözü hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu Konfüçyüs’un “Ahlaklı birini gördüğünde onun gibi olmaya özen; ahlaklı olmayan birini gördüğünde kendini gözden geçir”³ sözüdür. Bu söz Konfüçyüs’ün Konuşmalar eserinin “Li Ren” (Muhit ve İyilik) bölümünde geçmektedir. Anlamı kendi ahlakını geliştirme sırasında bir standart olmalıdır ve bu standart da ahlaklı insanlar gibi olabilmek; onlardan iyi şeyleri öğrenmektir. Peki ahlaksız insanlarla karşılaşırsak ne yapmalıyız? Hemen kendimize, “Acaba ben de böyle hatalar yaptım mı?” diye sormalıyız. Böylece ahlaklı insanlar gördüğümüz zaman onlar gibi olmak isteriz ve ahlaksız insanlarla karşılaştığımız zaman da kendi kendimizi sorgular ve ahlakımızı geliştirmeye çalışırız; işte kendini geliştirmenin püf noktası da budur. Bir örnek vereyim; olay Ming

³ Konfüçyüs-Konuşmalar eseri 4.17. (ç.n.)

Hanedanı (1368-1644) İmparatoru Jia Jing'in 5. Saltanat yılında (1526) Nuning adlı yerde yaşamıştır. Nuning bugün Henan eyaletinin Nunan ilçesidir. Burası coğrafi açıdan çok önemli ulaşım yollarının üzerinde olan bir yerdir. Dönemin Atama Nazırlığı, Nuning ilçesinden Wang Nuxue adlı bürokratı Nuning eyaletinin valisi olarak görevlendirdi. Halk bu karara çok sevindi çünkü gerçekten iyi bir bürokrat seçilmiş ve iyi işler yapabilecek bir yönetici atanmıştı. Ancak bazıları da çok endişeliydi çünkü dönemin kurallarına göre başarılı bürokratlar bir üst makama atanır başarısız olanların ise dereceleri indirilirdi. Wang Nuxue çok yetenekli bir adamdı ve eğer başarılı olursa birkaç yıl içinde daha üst makama atanacak ve Nuning'den ayrılacaktı. Dönemin önemli edebiyatçılarından He Tang, bu konuyla ilgili bir yazı yazdı. Yazıda şöyle dedi: "Endişelenmeyin; mademki herkes ahlaklı insan görünce onun gibi olmak ister öyleyse gelecekte Wang Nuxue'nin yerine geçecek olan yönetici de onun gibi ahlaklı olacaktır." Bu çok bilinen ve sıradan bir hikâyedir. Bu hikâyenin aktarılması dönemin ahlaklı insanları gibi olmanın halk tarafından kabul edildiğini göstermektedir.

Guo Jianning: Öncelikle kendini geliştirmek ne demektir? Xi Jinping neden bu konunun altını çizmekte ve kendimizi geliştirmenin önemini vurgulamaktadır? Disiplinle kendini geliştirme; temiz ve doğru bir siyasi ekosistemin oluşturulmasının gerekli şartıdır. 10 Mart 2018'de Xi Jinping, Çin Ulusal Halk Kongresi'nin 13. Genel Toplantısı – Chongqing Eyaleti Halk Kongresi heyetinin değerlendirme toplantısında, siyasi ekosistemin doğal ekosisteme benzer olduğunu ve dikkat edilmezse hemen kirleneceğini belirtmiştir. Sorun çıktıktan sonra eski haline getirmek için çok ağır bedellerin ödenmesi gerektiğini söylemiştir. Bu aklima Wang Yangming⁴'in şiirini getirdi: "Herkesin bir pusu-

⁴ 1472–1529 yılları arasında yaşamış filozof, kaligraf, yazar ve şair. (ç.n.)

lası vardır, her değişim yürekteki düşüncelere bağlıdır.” “Yüreğin anlamı vicdan, doğruluk, karakter ve kişiliktir. Partiye bağlılık; ideal ve inanç günümüz parti üyelerinin “yüreğin” eğitimidir; bu temeldir. Böyle bir temel olmazsa insan ruhu zayıflar; yönünü kaybeder, vicdansızlaşır hatta yanlışlığa ve adaletsizliğe neden olur. İyi bir insan olmak için öncelikle kendimizi geliştirmeliyiz; bunu hayatımızın birinci önceliği ve ilk adımı yapmalıyız. Disiplinle kendimizi geliştirmeliyiz. Partinin 18. Genel Kurulu’ndan itibaren birçok yeni fikir, metot ve önlemler keşfettik. Örneğin “kaplan” ve “sinek”in birlikte vurulması, yolsuzluğa sıfır sabır; yüzde yüz kapsama, kör nokta bırakılmaması; seyyar denetim ve geri dönüp bakmak (ikinci sefer tekrar gözden geçirmek). Bütün bunları yapabilmek öncelikle kendimizi geliştirmekle mümkündür. Bu nedenle; kendini geliştirmek sadece parti için değil kendimiz için de ilk zorunlu derstir. Disiplinle kendini geliştirmek sosyalizmin temel değerlerini oluşturma ve uygulamasında olan bir içeriktir. Kendimizi geliştirmekle başlayalım. Sosyalizmin temel değerleri görüşü ortak nokta olarak kullanılmalı, toplumun ortak fikir birliği ve yönlendiricisi haline gelmeli. Ayrıca bir konuyu özellikle vurgulamak isterim; kendini geliştirmek soyut bir şey değildir, somut ve pratik bir şeydir. Öğrenmemize, hayatımıza ve çalışmalarımıza yansır. Bu noktada sizlere çok seçkin bir parti üyesini tanıtmak isterim, onun adı Li Wanjun’dür. Kendisi Çin Demiryolu Fabrikası’nda kaynak işleri yapan bir işçidir. Sıradan bir iş kolunda olağanüstü bir performans sergilemiştir. Kendisinin geliştirdiği kaynak tekniği sayesinde Li Wanjun’e “hızlı tren kaynak ustası” ve 2016 yılında Çin Merkez Televizyonu tarafından “Çin’i Duygulandıran Kişi” ödülü verilmiştir. Çin genelinde partinin 19. Genel Kurulu’na temsilci olarak seçilmiştir. Otuz yıldan uzun süredir elindeki kaynak makinesi ve kaynak tekniği, dikkatli ve titiz çalışması ile meslek ruhunu yansıtmış ve ülkenin ustalarının çağdaş tu-

tumunu göstermiştir. Onun meşhur bir sözü vardır: “Tekniği en üst seviyeye çıkaralım; her ürünü bir sanat eseri olarak değerlendirelim.” İşte bu ustalık ruhudur ve sıradan bir pozisyonda çalışan bir parti üyesinin parti ruhunu ve kendini geliştiren bir ustanın önemli sözüdür.

Neden Kendimizi Geliştirmeliyiz?

Xi Jinping: Parti tüzüğü ve parti üyesi olmanın standartları ile kendimizi sınırlandırmalıyız; “başkalarının mükemmel olmasını beklememek; kendinde kusur aramaktan çekinmemek gerekir”, işte bu ruhla her zaman uyanık olmalı ve kendi kendimizi uyarıp teşvik etmeliyiz.

Wang Liqun: “Başkalarının mükemmel olmasını beklememek; kendinde kusur aramaktan çekinmemek gerekir” bu söz “Shang Shu⁵” adlı eserde geçmektedir. Bu sözün anlamı, günümüz şartlarında kendini disipline etmek ve başkalarına daha müsamahalı davranmaktır. Bunu yapmak çok zor bir şeydir. Bu konuda tarihten bir hikâye anlatmak isterim. Lü Mengzheng Song Hanedanı döneminin üst düzey bir bürokratıdır. Dönemin devlet işlerinde danışmanlık yapmaktadır. Song döneminde bu danışmanlık işi nasıldı? Aslında bu makam başbakan yardımcılığına eşittir. Çalışmaya başlamasının ilk gününde imparatorun huzurunda divan toplantısında bir bürokrat şöyle seslenmiştir: “Bu oğlan başbakan yardımcısı öyle mi?” Lü Mengzheng duymamazlıktan gelmiştir. Oradakiler buna çok öfkelenmişler ve ona “Bu adamın adı nedir?” diye sormuşlar. Lü Mengzheng şöyle cevap vermiş: “Sakın ismini sormayın; sorarsanız o ismi asla unutmazsınız. Sormazsanız bu mesele burada kapanır ve unutulur.” Lü Mengzheng

⁵ Shang Shu veya “Belgeler Kitabı” (Shu Jing) En eski zamanlardan Batı Zhou Hanedanı’nın ortasına kadar önemli hükümdarlar ve yöneticilerin sözleri bulunansiyaset felsefesinin kaynak metinlerindendir. Çin’in en önemli beş klasığı arasında yer almaktadır. (ç.n.)

adamin ismini kimseye sormadı ve olay unutulup gitti. Ancak bu hikâye kulaktan kulağa yayıldı ve herkes Lü Mengzheng'in ne kadar geniş gönüllü bir insan olduğuna şaşırdı. İşte bu nedenle yaşanan bu önemsiz olay Song Hanedanı Tarihi'ne kaydedildi. Bu olay başkalarına karşı ne kadar müsamahalı davrandığını göstermektedir. Lü Mengzheng kendisini sınırlayan bir kişidir; çok üst bir görevdedir ve önemli yetkileri vardır. O sıralarda bir kişi ona yakınlaşmak istedi. Bu kişi bronz bir aynayı hediye olarak götürdü; aynanın sihirli olduğunu ve yüz kilometre çapındaki bölgede her şeyi görebileceğini söyleyip aynayı ona hediye etmek istedi. Lü Mengzheng adama şöyle cevap verdi: "Benim yüzüm çok geniş; bir tepsi gibi; her şeyi gösteren bir aynaya ihtiyacım yok." Lü Mengzheng adamın hediyesini reddetmiştir. Burada iki nokta önemlidir kendini sınırlamak ve başkalarına karşı rahat davranmak. Bu iki olay onun hayatındaki önemsiz küçük ayrıntılardır ve Song Hanedanı Tarihi'ne kaydedilmiştir. Bu bağlamda "başkalarının mükemmel olmasını beklememek; kendinde kusur aramaktan çekinmemek gerekir" sözü kendini geliştirmenin en önemli standartlarından biridir. Bir kişi eğer bu iki şeyi başarabilirse bu konuda çok üst bir noktaya gelmiş demektir.

Guo Jianning: Başkalarına müsamahalı davranırsak ilkelere ayrılmış olur muyuz? Bence bu iki konuya ayrı ayrı bakmak gerekir. Kendini sınırlamak ve başkalarına müsamahalı davranmak, ilkeleri terk etmek ya da sınırı aşmak değildir tam tersine ilkeleri savunmalı ve sınırları aşmamalıyız. Bu iki şeyi pratikte birleştirmeliyiz; suyun akışı gibi doğal ve samimi uyarıları dinlemeli hem de etrafımızdakilere müsamahalı davranmalıyız; aynı zamanda ilkeleri ve parti ruhunu savunursak çalışmalarımızı daha iyi sürdürebiliriz. Şimdi neden önce kendimizi geliştirmemiz gerektiğini konuşalım. Xi Jinping, kendi davranışlarıyla nasıl örnek olmakta ve kendini sınırlandırmakta? İki yemek ücretinin makbuzlarını incelemiştim. Biri 2014 yılından diğeri ise 2015 yılındandı. 2014 yılındaki He-

nan eyaleti Lan Kao ilçesinde, 2015 yılındaki ise Shaanxi eyaleti Yan Chuan ilçesinde Genel Sekreter Xi Jinping ve beraberindeki heyetin ödediği yemek parasının makbuzudur. Makbuzlarda ödeme yapan kişi, kalem, detay, fiyat, her şeyi açık ve net şekilde kaydetmiştir. Bana göre bu Xi Jinping'in kendi davranışlarıyla öncülük yaptığı ve örnek olduğu somut bir şeydir. Şimdi öz disiplinin partiyi yönetmek ve partiyi güçlendirmek için önemini konuşalım. Sıkı öz disiplin, partiyi disiplinle yönetmek, kurallara uymak, disiplinli olmak için ön şarttır. Disiplin ve kurallara öncelik verilir; ayrıca disiplin uygulanırsa hukuktan önce disipline göre hesap sorulabilir. İşte bu nedenle “Çin Komünist Partisi Temiz Kalma ve Öz Disiplin Yönergesi” ve “Çin Komünist Partisi Sorumluluk Yönetmeliği” gibi kurallar yayınlanmıştır. Sıkı öz-disiplinin püf noktası ahlakı geliştirmek ve sorumlu insan yetiştirmektir. Kendini geliştirmek iyi insan olmanın ön şartıdır; ahlakı geliştirmek sorumlu insan yetiştirmenin ön şartıdır. Günümüz diliyle ifade edersek; bunlar bizim parti ruhunu güçlendirmemizin ve kadroların kalitesini artırmamızın iki önemli şartıdır. Bu bağlamda Xi Jinping çok olağanüstü değerlendirmeler yapmış ve gerekenleri açıklamıştır. Şimdi bu değerlendirmelerin bir kısmını okuyalım.

Kendimizi Geliştirmeyi Nasıl Gerçekleştirebiliriz?

Xi Jinping: Şu sözü aklımızda tutmalıyız: “İyiliğe ulaşmak dağa tırmanmak gibi zordur ancak kötülük dağın çöküşü kadar kolaydır.” Bununla birlikte her zaman olumlu tavrımızı; iyi, ahlaklı ve sağlıklı yaşam tarzını devam ettirmeliyiz.

Wang Liqun: “İyiliğe ulaşmak dağa tırmanmak gibi zordur ancak kötülük dağın çöküşü kadar kolaydır” sözü “Guo Yu⁶” adlı eserde geçmektedir. Çin tarihinde çok önemli bir

⁶ “Devlet üzerine konuşmalar” adlı eser İlkbahar–Sonbahar Dönemi (MÖ 771–MÖ 476) önemli yöneticilerin konuşmalarından oluşmaktadır. MÖ 5. Yüzyılda yazıldığı düşünülmektedir. (ç.n.)

sözdür ve artık bir deyim haline gelmiştir. Bu söz iyilik yapmanın çok zor ama kötülük yapmanın çok kolay olduğunu anlatmaktadır, aynı zamanda yukarı çıkmanın çok zor ama aşağı düşmenin çok kolay olduğunu vurgular. Burada tarihten bir hikâye anlatmak isterim. “Jin Hanedanı Tarihi” (Jin Shu) eserinde Zhou Chu adlı bir adam hakkında bir kayıt bulunmaktadır; Zhou Chu bir hemşerisine; “Memleketimizde yıllardır tahıl hasatı çok bereketli, neden keyifsiz ve asık suratlısınız?” diye sormuş. Hemşehrisi şöyle cevap vermiş: “Bereketli hasata bakma memleketimizde üç felaket var; dağlarda kaplanlar, su altında ejderhalar ve Zhou Chu. Bu üç felaket ortadan kalkmadan huzur gelmez.” Zhou Chu bunu duyunca, “Ben gidip bu üç felaketi de yok edeyim” demiş. Sonra Zhou Chu dağlara gidip okla kaplanları öldürmüş ardından nehre atlayıp ejderhalarla savaşmış ve üç gün üç gece mücadeleden sonra ortadan kaybolmuş. Halk, Zhou Chu’nun öldüğünü sanıp sevinmiş ve davullar çalıp havai fişekler fırlatmışlar. Geri dönüp bunları neden yaptıklarını sorunca şöyle cevap vermişler: “Biz senin öldüğünü sandık o nedenle davul çalıp havai fişek atıyoruz.” Zhou Chu kendisinin bu üç felaketten biri olduğunu o zaman anlamış. Şöyle düşünmüş; “Kapanları ve ejderhaları öldürdüm öyleyse ben de kötülüğü bırakıp iyilik yapmaya başlayayım. Batı Jin Hanedanı’nın başkenti Luoyang şehrine giden Zhou Chu orada Lu Ji ve Lu Yun ile görüşmüş. İkisi de hemşehrileriymiş. Zhou Chu, Lu Yun’e şöyle sormuş: “Artık genç değilim, iyi bir insan olabilir miyim?” Lu Yun “Eskilerin dediklerini duymadın mı? ‘Sabah hakikati anlasam ve aynı gün akşam ölsem bile gam yemem’⁷. Eğer sabah yaptığın hataları akşam düzeltirsen o durumda bile kötülükten kurtulup iyi bir insan olmuş sayılırsın” demiş. Zhou Chu kusurlarını düzelterip kendini geliştirmiş; kötülük yapmayı bırakmış

⁷ Konfüçyüs-Konuşmalar eseri 4.8. (ç.n.)

ve sonunda hem cesur hem de sadık cesur bir kahraman olmuş. Zhou Chu'nun yaşadıkları bize bir şey öğretmektedir; iyi olmak dağa tırmanmak kadar zordur ama kötülük yapmak kolaydır. Bir kişi kusur ve hatalarını düzeltmeye niyetlenirse mutlaka hedefine ulaşır. Tarihten bu örnek "iyiliğe ulaşmak dağa tırmanmak gibi zordur ancak kötülük dağın çöküşü kadar kolaydır" sözünü açıklamaktadır. Aynı zamanda bize şunu da göstermektedir ki iyilik ve kötülük; tırmanmak ve düşmek gibi durumlar bazı şartlarda birbirlerine dönüştürülebilir.

Guo Jianning: Bir yorum yapmadan önce seyircilerle fikir alışverişinde bulunmak istiyorum. Sizlerin kendini geliştirmek hakkındaki görüşlerinizi dinlemek isterim.

Seyirci: Merhaba. Ben Pekin Teknoloji ve Mühendislik Üniversitesi'nde öğrenciyim, Guo hocaya bir soru sormak istiyorum. İçinde bulunduğumuz yeni çağ bağlamında kendini geliştirmek ile ilgili yeni çağrışımlar var mıdır?

Guo Jianning: Tarihte kendini geliştirmek; kendi hırsını sınırlamak ve kendini geliştirmek anlamındadır. Ancak bugün konuştuğumuzda kendini geliştirmek; ideal, inanç, ahlak ve duygularımızla partinin parlak karakterine ve tarzına uygun olmalıdır. Bütün bunlar bir araya gelirken yeni ve çağdaş çağrışımlar ve çağdaş gereksinimler vardır. Kendini geliştirmek partinin tamamını kapsamalıdır. Bu nedenle hepimiz için kendini geliştirmenin bir sonu yoktur. Mutlaka yüksek standartlara ve gereksinimlere uymalıyız böylece ahlakımızı geliştirmeli ve erdemli birer insan olmalıyız; halka faydalı işler yapalım ve hepimiz bunun için çaba gösterelim. Xi Jinping disiplinli şekilde kendini geliştirmek; kendini sınırlamak, yalnızken de dikkati kaybetmemek ve küçük ayrıntılara dikkat etmek ile ilgili yorumları ve söyledikleri sadece geleneksel Çin kültürünün aktarılması ve uygulamasıyla kalmayıp aynı zamanda gelişme ve yenilik de demektir.

Bizler de bugünün pratikleri üzerinden ve yeni çağ açısından bunları anlamalı ve kavramalıyız. Peki kendimizi geliştirmek için ne yapmalıyız? 5 Ocak 2018'de Xi Jinping, partinin 19. Genel Kurulu'nda İdeolojinin Uygulanması Araştırma Sınıfı'nın açılış töreninde önde gelen kadroların bütün hayat ve çalışma süreçlerinde disiplinle kendilerini geliştirmelerini; yetkilerini kullanırken dikkatli olmalarını, kendilerini disipline etmelerini; planlama yaparken gerçeklere uygun planlar yapmalarını, kurallara uymalarını ve bunları bir alışkanlık haline getirmeleri gerektiğini söylemiştir. Bu bağlamda Xi Jinping parti kadroları için yüksek bir standart belirlemiştir. Birincisi önderlik yapmaya önem verilmedir. İkincisi kadroların yönlendirilmesine önem verilmedir. Adil ve terbiyeli bir insan kadroya alınırsa iyi tarzın oluşmasına katkı sağlar ve olumlu enerji de bir araya gelir. Aksine disiplinli ve gerçekçi olamayan; kişisel menfaatlerine düşkün olanlar hem halkın yüreğini bizden soğutur hem de partinin karakterine zarar verir. Üçüncüsü sistemin garanti altına alınmasıdır. Yılların çabasıyla 18. Genel Kurul'dan itibaren partiyi geliştirme ve disiplinli yönetim konularında bir sistem ve yönergeler oluşturulmuştur. Öncelikle uzun vadede geçerli olacak ve kökü sağlamlaştıracak yönerge ve sistemleri daha da geliştirmeliyiz. En önemlisi ise pratik uygulamaları yerine getirmektir. Demire vurmak istersen önce kendin çok sert olmalısın; Çin'de işlerin başarıya ulaşması partiye bağlıdır. Yani partinin yönetim kabiliyeti, yönetim seviyesi, öncülüğü çok önemlidir. Mutlak öz devrim ruhunu yaygınlaştıralım; yaraları tedavi etmekten çekinmeyelim, kolu kurtarmak için eli feda etmekten çekinmeyelim; parti ve halkın yüreğini birleştirelim, temiz ve adil kadrolar; temiz yönetim, temiz siyaset ile dalgasız denizler ve duru nehirler gibi aydınlık dünyayı karşılayalım.

YEDİNCİ BÖLÜM

İNSAN İŞİN ÖZÜNÜ ÖĞRENMEK İÇİN KENDİSİ İŞ YAPMALI

Yorumcu: Ai Silin¹

Antik metinleri izah eden: Mao Peiqi²

Ai Silin: Çinde eski bir söz vardır: “Bir şeyi duymaktansa görmek iyidir; görmektense kendin yapmak iyidir.” Xi Jinping bu sözden defalarca bahsetmiştir. Gençlik döneminde aynı şekilde Marks’ın bir sözünden bahsetmiştir: “Pratikte bir adım atmak çok sayıda yönergeden daha önemlidir.” Daha iyi düşününce aslında bu iki sözün de aynı şeyden bahsettiği anlaşılabılır. “Hareket sözden daha önemlidir” aynı zamanda Xi Jinping’in okuduğu üniversite olan Tsinghua Üniversitesi’nin tarzıdır. Çin Komünist Partisi’nin 18. Genel Kurulu’ndan sonra Xi Jinping defalarca “Mutluluk gökten düşmez”, “Kollarımızı sıvayıp bütün gücümüzle çalışalım” sözlerini kullanmıştır. Bu değerlendirmeler hem Çin’in geleneksel kültürünü aktarır ve yaygınlaştırır hem de Marksist düşüncenin bilimsel pratik görüşlerini uygular ve geliştirir. Aşağıda harekete öncelik vermek; bilinçli hareket etmek, çaba göstermek gibi üç açıdan fikirlerimi paylaşmak isterim. Öncelikle harekete öncelik vermek ne demektir ona baka-

¹ Profesör, Tsinghua Üniversitesi.

² Profesör, Çin Renmin Üniversitesi.

lim. Sanırım hepinizin okumuş olduğu “Yoksulluktan Kurtulmak” adlı bir kitap vardır; 1992 yılında Xi Jinping tarafından yazıldı ve yayınlandı. Kitapta, Fujian eyaleti Ningde bölgesi parti sekreteri görevindeyken Eylül 1988–Mayıs 1990 tarihleri arasında yayınlanan önemli konuşmaları ve makaleleri yer almaktadır. Yirmi yıl sonra bugün bu kitabı tekrar okuduğumuz zaman her yerde ‘pratik’, ‘hareket’ gibi kelimelerle karşılaşırız. Bu açıkça göstermektedir ki Genel Sekreter Xi Jinping, gençlik döneminden itibaren ‘hareket’e (aksiyon)’ çok önem vermektedir. Bu kitapta şunları yazmıştır: “Ben hareket taraftarıyım. Pratiğin düşünceden daha üstün olduğu taraf içinde hareket olmasıdır.” Bu konuda söylediklerine kulak verelim:

Harekete Öncelik Vermek

Xi Jinping: “Büyük başarılar ideale; büyük işler çalışmaya bağlıdır”, ülkemiz sosyalizmin başlangıç sürecinde bulunmakta ve uzun zamanda bu aşamada bulunacaktır. Çin Rüyası’nı gerçekleştirmek ve halkın tamamı için daha güzel hayat sağlamak çok ağır bir görev ve uzun vadeli bir iştir. Bunun için herkes emek vermeye devam etmeli ve büyük çaba göstermelidir.

Mao Peiqi: “Büyük başarılar ideale; büyük işler çalışmaya bağlıdır” sözü *Shang Shu–Zhou Shu* eserinin içinde bulunmaktadır. Shang Shu, Ruizm düşüncesinin en klasik ve önemli eserlerindendir ve antik dönemde yazılmıştır. Kitapta geçen “Büyük başarılar ideale; büyük işler çalışmaya bağlıdır” sözünün arka planı nedir acaba? Bildiğiniz gibi eski Çin’de Xia, Shang ve Zhou hanedanları vardı. Zhou Hanedanı, Shang Hanedanı’nın yerine geçti, Huai Yi’leri ortadan kaldırdı. Hükümdar Zhou Chengwang başkenti Feng Yi’ye taşıdıktan sonra etrafındakilere bir konuşma yaptı ve şöyle dedi: “Etrafım-

³ Xia ve Zhou hanedanları dönemlerinde Çin’in doğusunda yaşayan bazı topluluklar. (ç.n.)

daki memurlarımın hepsi Üst İnsan olmalı; yetki verilen işlerine dikkat etmeli.” Peki bu ne demektir? Burada ifade ettiği yaptıkları işlerde sorumlu davranmaları ve dikkatli olmalarıdır. Aynı konuşmada şunları da söylemiştir: “Siz üst düzey bürokratları uyarmalıyım; büyük başarılar kazanmak için büyük idealleriniz olmalı, büyük iş yapmak isterseniz çok emek vermelisiniz, çok çalışkan olmalısınız. Bu nedenle ideali tasvir etmek yetmez; onu gerçekleştirmek için çok çaba sarf etmek gerekir ve ara vermeden sağlam zemine basarak ilerlemeliyiz.” Sağlam zemine basarak ilerlemek ne demektir? Bunun anlamı sabırla, hiç ara vermeden, adım adım bir işi tamamlamak ve yürütmektir. Çaba göstermeden; sabır ve çalışkanlık olmadan başarı kazanılmaz.

Mao Peiqi: Aslında eski zamanda ideali olan ve başarı kazanan çok sayıda insan vardır; onlar genellikle çocukluk zamanından itibaren ideallerini belirlemişlerdir. Örneğin Zhu-ge Liang; çok bilgili bir strateji uzmanıdır; idealleri vardır ve hiç durmadan onları izlemiştir. Birçokları daha çok küçük yaşlarda ideallerini belirlemiştir; örneğin çocukken çok fakir olan biri mum alacak imkânı olmadığı için ateş böceklerini bir torbaya doldurur onların ışığında kitap okurdu; bir diğer hikâyede ise genç bir öğrenci meşhur bir öğretmeni ziyarete gitmiş ancak öğretmen içeride uyuyakalmış ve kar altında kalan öğrenci karla kaplanmış. Buna benzer birçok hikâye vardır. Önemli öğretmenler ve üstatlardan bir şeyler öğrenen bu insanların çok küçük yaşlardan itibaren idealleri vardır. Gördüğümüz gibi tarihte başarılı olanların hepsinin hedefleri vardır.

Seyirci: Sizlere bir soru sormak istiyorum. Bugünlerde yükseköğretimde birçok öğrenci öğrenme konusunda gevşeme sorunu yaşıyor. Öğrencilerin motivasyon eksikliği olduğunu düşünüyorum. Bu soruya sizlerin yorumunu merak ediyorum.

Ai Silin: Bu çok iyi bir soru. “Büyük işler çalışmaya bağlıdır”, üniversite öğrencileri için “büyük iş” öğrenmek ve “çalışma” da elbette ders çalışmaktır. Bir tercih yaparken mutlaka bir değer çerçevesinde karar veririz; aynı şekilde öğrenmek de böyledir aslında. Öğrenmek ya da öğrenmemek; bunu etkileyen şey nedir? Eğer sadece gelecekte daha iyi bir hayat yaşamak için öğreniyorsak; zengin ailelerden gelen öğrencilerin öğrenime ihtiyacı yoktur; isterlerse benim öğrenmeye ihtiyacım yok diyebilirler. Hedefimizi ülke ve ulusun yeniden canlanması olarak belirler ve öğrenmek için çaba harcarsak; doğru değerlere sahip oluruz ve öğrenmek için de bir motivasyonumuz olur. Bilgi ve farkındalık, bunlar nereden gelir? Bilgi ve farkındalık ‘çalışmak’tan ve pratikten elde edilir. Mao Zedong şöyle demiştir: “Pratikten gerçek bilgi elde edilir.” Xi Jinping de pratiğe çok önem verir; pratiğin teorisinin kaynağı olduğunu vurgular ve bu bağlamda araştırma çalışmalarına da çok önem verir. Bu konuda şöyle demiştir: “Araştırma işin temeli ve başarının yoludur. Araştırma yapmadan söz hakkı olmaz; karar yetkisi ise hiç olmaz.” Örneğin Xi Jinping’in önerdiği yoksulluğu azaltma konsepti bu konuda yaptığı araştırmalardan sonra önerilmiştir. Partinin 18. Genel Kurulu’ndan itibaren Xi Jinping doğudan batıya, güneyden kuzeye; sarı topraklı yaylalardan karlı platolara kadar Çin genelinde birbirlerine bağlı yoksul bölgeleri ziyaret etti ve detaylı şekilde yoksul ailelerin giyecek, yiyecek, barınma ve ulaştırma gibi sorunları hakkında bilgi aldı. Bu süreçte isabetli yoksulluğu azaltma konseptini önerdi. İkinci olarak şunu söylemek isterim; bilginin doğruluğu veya yanlışlığı uygulamada, “çalışma” sırasında ortaya çıkar. Bir teori, bir düşünce, bir algılamamanın doğru veya yanlış olduğu neyle test edilebilir? Marks, “Feuerbach Hakkındaki Taslak” adlı eserde bu konuyu çok net açıklamıştır. Ona göre bir teorisinin geçerliliği ancak sosyal pratiklerle test edilebilir. Partinin 18. Genel Kurulu’ndan itibaren Xi Jin-

ping yürütülen her işin mutlaka pratikte, halk ve tarih testlerinden geçmesi gerektiğini belirtmiştir. Kadroların yönetme yeteneği pratikte yansıtılır ve yönetim seviyesi pratikle test edilir. Üçüncüsü; yetenek sadece çalışmakla ve pratikle yükseltilir. Xi Jinping Zhejiang Eyaleti Parti Genel Sekreteri görevindeyken bu konu hakkında çok önemli yorumlar yapmıştır. Kadroların yetiştirilmesi hakkında konuşurken onları serada özenle beslemek yerine zor şartlardaki pozisyonlarda, karışık ortamlarda yetiştirilmesi; büyütülmesi ve ayırt edilmeleri gerektiğini kaydetmiştir. Gençliğinde Liangjiahe köyünde yaşadığı sırada Xi Jinping her türlü iş yapardı; gübre taşımış, tarla sürmüş, baraj inşa etmişti. Köy halkının gözünde Xi Jinping çalışkan ve dayanıklı bir gençtir. O dönem çok zor şartlarda olmasına rağmen şöyle demiştir: “O dönem yaşadıklarımın bana çok büyük faydası olmuştur.” Az önce Xi Jinping’in neden hareket ve pratiğe önem verdiğini anlattım. Aşağıda sürekli çalışma ile uygulamayı konuşmak isterim; başarılı uygulama ve pratik nasıl olmalıdır? Şimdi Xi Jinping’in konuyu nasıl yorumladığını görelim.

Sürekli Çalışmak

Xi Jinping: “Çamur biriktikçe dağ; su biriktikçe deniz oluşur.” Mutluluk ve güzel bir gelecek hiçbir zaman kendi kendine ortaya çıkmaz; başarı, cesaretle ve durmadan sabırla çalışan insanlara aittir. Dışa açılma ve kazan-kazan modelini devam ettirelim; değişim ve inovasyon yapmaktan çekinmeyelim, insanlığın ortak kaderi hedefine durmaksızın ilerleyelim; birlikte Asya ve dünyanın güzel geleceğini inşa edelim.

Mao Peiqi: “Çamur biriktikçe dağ; su biriktikçe deniz oluşur” bu söz *Xunzi* adlı eserde geçmektedir. Bu sözden anladığımız; dağ ne kadar yüksek olursa olsun toprak ve çamurun birikmesiyle oluşur. Su ne kadar derin olursa olsun damlalardan oluşur. Bunun anlamı şudur, ister büyük insan

ister sıradan insan olsun uzun vadeli çaba sarf ederek ancak büyük hedefe ulaşabilir. Ayrıca bir işe iyi bir başlangıç yaparsak sonucu da iyi olur. “Çamur biriktikçe dağ; su biriktikçe deniz oluşur” peki yarı yolda bırakırsak dağ oluşur mu? Hayır oluşamaz. *Savaşan Devletlerin Stratejileri* (Zhan Guo Ce) adlı eserde şöyle bir söz geçmektedir: “Şiirde der ki: Yüz adımlık yolun doksan adımı geçildiyse ancak yarısı geçilmiş sayılır; en zoru son on adımdır.” Bu şiir sonradan bir deyim haline gelmiştir. Yüz adımlık yolun doksan adımını geçtiysen yarısını tamamlamış sayılırsın kalan son on adım yolun yarısı kadar zordur. Peki bunun anlamı nedir? Şöyle düşünülebilir; uzun süredir dayanan kişi, çok emek vermiş ve yorulmuştur; artık hedefini görebilmektedir ama o anda gevşerse bütün çabaları boşa gider. Xunzi adlı eserde şöyle bir bölüm daha vardır: “Bin li’lik yol adım adım yürünür; su damla damla bir araya gelmezse ne nehir ne de deniz oluşur... Odunu işlerken işi yarıda bırakırsan asla tamamlanmaz ama sabırla taşı ve altını bile işleyebilirsin.” Bu harika bir sözdür. Buna göre önünde ne kadar büyük zorluklar olursa olsun; gevşemeden çaba gösterirsen, seçtiğin yön doğru olursa en son hedefine ulaşabilirsin. Nehir ve denizin oluşması damlaların birikmesine; yüksek dağın oluşması da avuç avuç toprağın birikmesine dayanır; bu nedenle büyük işler de ufak tefek işlerden yapılmaya başlanmalıdır.

Ai Silin: Hareket hedefsiz olmaz; uygulama da plan yapmadan gerçekleştirilemez. Fakat işler nasıl iyi yapılabilir? Öncelikle uzun vadeli ve devamlı olarak çalışmak şarttır. Halk dilinde şöyle ifade edilir: “Bir lokma ile şişman olunmaz.” Gerçekten de başarılı bir uygulama sonuna kadar sürdürülen pratiktir. Bu nedenle Xi Jinping şunu vurgulamıştır: “Sabahtan akşama kadar zamanı iyi değerlendirmeli; çalışma ruhu dışında hedefe ulaşmak için devamlı çaba sarf etme azmine de sahip olmalıyız.” Xi Jinping bu konuda Shanxi eyaleti Youyü ilçesinin çöl çalışmasını örnek vermiştir. Çin Halk

Cumhuriyeti kuruluşundan sonra birinci ilçe parti sekreterinin liderliğinde halk ağaç dikerek çöl çalışmasını başlatmıştır. Bu hedef doğrultusunda ve plana göre devamlı çalışmanın sonucunda bu çorak arazi bir vahaya dönüştürülmüştür. Bu örnekle Xi Jinping bizlere; başarının her yerde sağlanabileceğini anlatmaktadır. İyi bir plan; bilimsel, mantıklı, gerçeğe dayalı, halkın arzusuna uygun olursa; bayrak yarışı gibi aktarılarak gerçekleştirilir. İkinci önemli nokta; halkın desteği olmadan başarılı olamayız. Herkesin bildiği bir deyişi kullanmak istiyorum “Tek bir kişi hızlı yürüyebilir ama bir grup insan daha uzağa gider.” Pratik tek bir kişinin hareketi değildir, halkın hareketidir, sosyal pratiktir. Hiç kimse tek başına büyük işleri başarıya ulaştıramaz. Bu nedenle Xi Jinping kadroların yeteneklerini geliştirmesi konusunu vurgulamaktadır. Bunun çaresi nedir? Bunun çaresi halk arasındadır. 1984 yılında Xi Jinping Hebei eyaleti Zhengding ilçesi parti sekreteri görevindeyken ilçenin parti kurulu, halk kongresi, belediyesi, danışmanlık komitesi dâhil olan dört çalışma ekibine bir mektup yazdı. Xi Jinping mektupta bürokrasi tarzının değiştirilmesini ve kadroların alt sınıflara inmesini, halk arasına girmesini, inceleme ve araştırma yapmasını, sıradan insanlardan öğrenmesini ve halktan akan suyun kaynağını bulmasını tavsiye etti. Yerel kadro üyelerinin yılın üçte birinde alt sınıflar arasında gezmelerini ve araştırma yapmalarını istedi. Xi Jinping ilçe parti sekreteri görevindeyken ilçenin bütün köylerini gezmiştir. Sorunların doğru belirlenmesi ve önlemlerin düzgün icra edilmesi sayesinde bölgenin ekonomisi ve toplumun hızla gelişmesi sağlanmıştır. Üçüncü nokta; başarmak için çok emek vermek gerekir. Çalışkanlık Çin ulusunun önemli bir özelliği ve simgesidir. Eskiler şöyle demiştir: “İşin başarılması çalışkanlıkla; işin batması da tembellikle olur.” 2018 yılı 1 Mayıs Uluslararası Emekçiler Günü sırasında Genel Sekreter Xi Jinping, Çin Emek İlişkileri Enstitüsü’ndeki örnek işçilerden

oluşan lisans sınıfına bir cevap mektubu yazdı; mektupta en onurlu işin emek, en saygı değer şeyin emek, en büyük işin emek, en güzel işin yine emek olduğunu vurgulamıştır.

Çaba Göstermek

Xi Jinping: Çin ulusunun yeniden güçlendirilmesi onurlu ve çetin bir tarihi görevdir; bunu hayata geçirmek, bizim nesillerimizin gevşemeden hep birlikte çaba göstermesini gerektirir. O nedenle diyoruz ki; “Boş konuşmalar ülkeyi yanlış yola çeker; ciddiyetle çalışmak ülkeyi güçlendirir.” Bizler bu çağın Komünist parti üyeleri olarak önceki nesillerin tecrübelerinden öğrenip yeni şeyler keşfetmeliyiz; partimizi güçlendirmeliyiz, Çin’in bütün etnik grupları ile birlikte ülkemizi geliştirmeliyiz; ulusumuzun gelişmesini sağlamalıyız. Çin ulusunun yeniden güçlendirilmesi hedefine azim ve kararlılıkla ilerlemeye devam etmeliyiz.

Mao Peiqi: “Boş konuşmalar ülkeyi yanlış yola çeker; ciddiyetle çalışmak ülkeyi güçlendirir” sözü Ming Hanedanı’nın sonu ve Qing Hanedanı’nın başlangıcı dönemindeki meşhur düşünür Gu Yanwu’nun yazdığı *Ri Zhi Lu* eserinde geçmektedir. “Eskiden boş tartışmaları sevenler Laozi ve Zhuangzi’nin düşüncelerini konuşurlardı; bugün ise Konfüçyüs ve Mengzi’nin sözlerini konuşuyorlar... Bunların aydınlatıcı ve işin özünü anlatan sözleri pratik bilginin yerine geçti. Tıpkı vücudun bacakları ve kolları gibi devlet adamları da boş tartışmaya düşkün olursa devlet işleri yürümez, alt kademedeki bürokratlar da boş tartışmaya düşkün olursa devlet kurumlarında karmaşa olur; o zaman devlet istikrarını kaybedip çöker, ataların tapınaklarından da geriye harabeler kalır!” “Eskiden boş tartışmaları sevenler Laozi ve Zhuangzi’nin düşüncelerini konuşurlardı” bu cümlede bahsedilen Wei, Jin ve Kuzey Güney Hanedanları dönemlerinde entelektüeller arasında sürdürülen boş tartışmalardan bah-

sedilmektedir. O dönemde Lao Zi ve Zhuangzi'nin düşüncelerini ve metafizik düşünceleri⁴ tartışmak aslında gerçekçi bir şey değildi. Devlet ve halkın yaşamı hakkında hiçbir tartışma yapılmamıştır. “Bugün ise Konfüçyüs ve Mengzi'nin sözlerini konuşuyorlar” Konfüçyüs ve Meng Zi'nin düşünce sistemi daha sonra bilim ve düşünme sisteminin temelini oluşturmuştur. Song Hanedanı'ndan sonraki dönemde bilim ve düşünce sistemine takılan bir kısım entelektüel sadece doğa ve alın yazısı üzerinde konuşurlardı; onlar insanın içindeki hakikati ve bu soruların cevabını aramaya çalışırlardı; bu tür bilgiler sistemli hale gelip metafizik çalışmalarına (Xuan Xue) dönüştü ve gerçeklere dayanan bilgi sistemi terk edildi. Peki sonuç ne oldu? Bacaklar ve kollar insan vücudunun en önemli organlarıdır, devlet için ‘bacak ve kol’ da devlet adamlarıdır; onlar devletin politikalarını uygulurlar. “Bacaklar ve kollar” yani devlet adamları işleriyle ilgilenmez; boş tartışmalara düşkün olurlarsa devlet işlerine kimse sahip çıkmaz. “Alt kademede bürokratlar da boş tartışmaya düşkün olursa devlet kurumlarında karmaşa olur; o zaman devlet istikrarını kaybedip çöker, ataların tapınaklarından da geriye harabeler kalır!” alt kadrolar da işlerle ilgilenmezlerse en sonunda ataların tapınakları ve devlet çöker. Gu Yanwu, Ming Hanedanı'nın son dönemi ve Qing Hanedanı'nın başlangıcında yaşamış bir kişidir. Ming Hanedanı'nın çöküşünü ve trajedisini gördükten sonra kendi kendine Ming Hanedanı'nın neden çöktüğünü sormuş ve buna cevabı boş tartışmalara düşkünlük olmuştur. Öyleyse boş tartışmalar ülkeyi çökertebilir; bu tarihi bir derstir. Gerçek çalışma ülkeyi güçlendirir; boş konuşma ve tartışmalar ise çöküşe götürür.

Ai Silin: “Boş konuşma ülkeyi çöküşe götürür; ciddiyetle çalışmak ülkeyi güçlendirir.” Çalışma olmazsa her şey boş-

⁴ Xuan Xue: Altı Hanedan döneminde felsefede ortaya çıkan metafizik konular ve tartışmalar. Daoizm ve Ruizm düşüncelerinin bir sentezi yapılmaya çalışılmıştır. (ç.n.)

tur; konuşulan ve tartışılanlar sadece bir ütopyadır. Çaba sarf etmek konusunda Xi Jinping'in söylediği üç cümle ile açıklayayım. Sosyalizm tarihte hiç görülmemiş bir iştir; kitaplarda sosyalizmi bulamayız; teorik mantıkla sosyalizmi muhakeme edemeyiz. Öyleyse neyi dayanak yapacağız? “Köyümüzdeki Gençler” adlı bir film vardır; bu film 1950’li yıllarda çekilmiştir. Filmde söylenen bir şarkı vardır: “Kırazın tadı güzel ama ağacı dikmek zor; emek olmadan çiçek açmaz. Mutluluk gökten düşmez; beklemekle sosyalizm gelmez...” Xi Jinping birçok kez bu şarkının sözlerinden bahsetmiştir. Bu şarkının sözlerinden bahsetmesinin nedeni kadrolar ve halkı sosyalizmin beklemekle değil çalışmakla gerçekleştirilebileceğini anlatmaktır. İkinci söz “yeni çağ çalışmakla ortaya çıkar”dır. Partinin 19. Genel Kurul raporunda uzun vadeli çabalardan sonra Çin’e özgü sosyalizmin yeni bir çağa girdiği belirtilmiştir. Yeni çağ çaba göstererek Çin Ulusunun yeniden güçlenmesini gerçekleştirme çağıdır; “Çin genelinde kapsamlı şekilde müreffeh, demokratik, medeni, uyumlu, güzel, sosyalist, modern ve güçlü ülkeyi kurma çağıdır. Ancak gelecekte birçok riskle karşı karşıya kalacağız ve birçok zorlukları aşmak gerekecektir. Bu nedenle Xi Jinping vurgulayarak şöyle demiştir; Çin ulusunun yeniden kalkınmasını rahatlıkla, gonglar ve duvallar çalarak asla gerçekleştiremeyiz; Çin ulusunun yeniden kalkınma rüyasına yaklaştıkça gevşemememiz gerekir; daha fazla çaba göstermemiz gerekir, herkesin kolları sıvayıp çalışmasını gerektirir. Yeni Çağ’da iş yapacak sayısız insana ihtiyaç vardır. Xi Jinping, yeni çağda en büyük işleri yapan kişidir. Çalışma sırasında Xi Jinping her zaman hareketin her şeyin önceliği olduğunu ve hemen işlerin yapılmasını teşvik eder. 1991 yılında Fuzhou şehri parti sekreterliği görevini üstlenen Xi Jinping, Fuzhou parti komitesi ve belediyesinin çalışma verimliliği için Mawei ekonomik kalkınma bölgesinin kurulması işlemlerinin hemen yapılmasını önermiştir. Bundan kı-

sa bir süre sonra üzerinde “hemen yapalım” yazan bir tabe-la Fuzhou parti komitesi binasında duvara asılmıştır. Bu tabe-la kadroların iş yapmaktan çekinmemesini; hızlı harekete geçmesini ve verimli çalışmasını teşvik etmektedir. Üçün-cü söz “gençlikte mücadele verilir”dir. Sizlere sormak istiyorum; hepiniz gençsiniz, sizler nasıl mücadeleler verdiniz?

Seyirci 1: Üniversite üçüncü sınıftayken arkadaşlarımla birlikte bir hidroelektrik santralinde bir ay staj yaptık. Bir ay boyunca bizler de santralin personelleri ile beraber işe git-tik, yemek yedik ve dinlendik. Zor şartlarda sürekli şantiye-de çalıştık. Ama çok şey öğrendik.

Seyirci 2: Ben daha önce sınırdaki görev yapan bir as-kerdim. Kar bölgesi denilen Tibet yaylasında iki yıl hizmet ettim. Orduda geçirdiğim süre bana hem sabretmeyi hem de mücadele vermeyi öğretti. Askerlikten ayrıldıktan son-ra okula dönüp tekrar öğrenci oldum; çok çaba harcıyorum derslerde, mezuniyetten sonra ülkede en çok ihtiyaç duyulan yere gidip çalışmak ve iş kurmak istiyorum.

Ai Silin: Gerçekten de öyledir; bir kişinin gençlik eline sadece bir kez geçer. Her neslin gençlerinin kendi hayatla-rı ve sorumlulukları vardır. Bu neslin gençlerinin hayatları ve sorumlulukları nedir? Xi Jinping der ki, bu neslin genç-lerinin hayatları ve sorumluluğu Çin ulusunun yeniden kal-kınma rüyası için çaba sarf etmektir. Bu sizin karşılaşacağınız en büyük şans ve aynı zamanda en büyük sınavdır. Bu neslin gençleri yeni çağ ile birlikte ilerliyorlar. Düşünün; bu-gün yirmi yaşını geçen gençler, 2020 yılında Çin genelinde varlıklı toplum kurulduğu zaman otuz yaşına henüz gel-memiş olacaklar. 2035 yılında Çin’de genel olarak moder-nleşmiş toplum gerçekleştirildiği zaman ancak kırk yaş ci-varında olacaklar. 2050 yılında yani bu yüzyılın ortasında; Çin kapsamlı refah toplumu, demokratik, medeni, uyum-lu, sosyalist, modern ve güçlü bir ülke olduğu zaman henüz

elli yaşını geçmiş olacaklar. Böylece bu neslin gençleri “İki Yüz Yıl” projesinin hedefine ulaşma sürecine başından sonuna kadar katılacaklar. Eğer mücadele etmeyi; zorluklarla baş etmeyi seçersen gelecekteki hasatı da seçmiş olursun. Dünyada gelişim tarihini incelediğimiz zaman büyük filozof, bilim adamı ve siyasetçilerin önemli eserlerinin ve başarılarını hep gençlik zamanında ürettiklerini görürüz. “Komünist Manifesto” yayınlandığında Marks otuz, Engels yirmi sekiz yaşındaydı; Newton ve Leibniz kalkülüsü keşfettiklerinde sadece yirmi iki ve yirmi sekiz yaşındaydılar. Xi Jinping bu örneklerle gençlere kararlılıkla mücadele vermeleri; bu yeni çağın yol açanları, gayretle ilerleyenleri, fedakârlık edenleri olmaları ama yeni çağın tereddütte kalanları ve dıştan seyredenleri olmamaları çağrısında bulunmaktadır. Yeni çağ mücadelecinin çağıdır, mücadele zordur, mücadele yolu dolambaçlıdır, mücadele uzun vadelidir ama mücadele verenler mutludur!

SEKİZİNCİ BÖLÜM

OKUYAN İNSANIN MİZACI FARKLI OLUR

Düşünceleri açıklayan: Xu Chuan ¹

Antik Metinleri Açıklayan: Meng Man²

Xu Chuan: Okuma ve öğrenme, Xi Jinping'in yıllardır devam ettirdiği bir alışkanlıktır, bu konuda şöyle demiştir: "Birçok hobim var, en büyük hobim kitap okumak ve okumak benim için bir yaşam biçimi haline geldi." Biz hep diyoruz ki: "Okuyan insanın mizacı farklı olur", genel sekreter bu sözden çok defalar bahsetmiştir. Kendisinin kullandığı birçok antik ve klasik söz bu ifadenin en iyi açıklamasıdır. Şunu söyleyebiliriz ki; öğrenmek hem Xi Jinping'in yeni çağda Çin'e özgü sosyalizm fikirlerinin anahtarı hem de genel sekreterin kişisel karizmasını yorumlamak için en iyi gözlemdir. Xi Jinping'in kitap okuma ve öğrenme hakkındaki ifadesi genelde üç büyük konuyu içermektedir: Ne için öğreniyoruz? Neleri öğrenmeliyiz ve nasıl öğrenmeliyiz? Öncelikle ne için öğreniyoruz konusuna bakalım.

Ne İçin Öğreniyoruz?

Xi Jinping: Öğrenim insanın gelişmesi ve ilerlemesinin merdiveni; pratik yeteneklerin geliştirilmesinin yoludur.

¹ Parti Şubesi Genel Sekreteri, Marksizm Enstitüsü, Nanjing Havacılık ve Uzay Üniversitesi.

² Profesör, Merkez Minzu Üniversitesi, Profesör.

Gençlerin kalitesi ve yeteneği Çin Rüyası'nın gerçekleştirilmesini doğrudan etkiler. Eskiler şöyle demiştir: "Öğrenmek yay, yetenek ok gibidir." Öğrenmenin temeli yay gibi, yetenek de ok gibidir, zengin ve sağlam bilgilere dayanırsa yetenek daha etkili hale gelebilir. Gençler öğrenmenin altın gibi değerli bir sürecinde bulunmaktadır; öğrenmek onlar için öncelikli görev, bir çeşit sorumluluk, manevi hedef ve yaşam tarzı olmalıdır. Gençler bilmelidir ki hayallerinin gerçekleşmesi öğrenmekle başlar; başarılar yeteneğe bağlıdır. O nedenle öğrenmek için çalışmalılar ve gençlerin uzak ufuklara yolculuk yapacak güçleri olmalı, geliştirdikleri yetenekleri ve mücadele için harcayacakları enerjileri olmalıdır.

Meng Man: "Öğrenmek yay; yetenek ok gibidir", bu söz Qing Hanedanı dönemi edebiyatçılarından Yuan Mei'in yazdığı *Xu Shi Ping* adlı eserdendir. *Xu Shi Ping* nasıl şiir yazılması gerektiğini öğretmektedir; kitabın bir bölümü olan "Shang Shi" yetenek, öğrenme ve bilinç arasındaki ilişkiyi anlatmaktadır. Eğer söz konusu ilişkiyi tam olarak ifade etmek istersek; cümlelerin tamamı şöyledir: "Öğrenmek yay gibi, yetenek ok gibidir. Bilinç ile yönlendirilirse ok hedefi vurur." Bu ne demektir? Öğrenmek bir yay gibi güç verir, o zaman yetenek neye benziyor? Yetenek ise ok gibidir ve bir şeyi delip geçer. Yay ve ok varsa hedefi vurabilir miyiz? Hayır, bu tek başına yeterli değildir mutlaka bir yön olmalıdır. Yön bilinçtir, bilinç yönü belirler, yay güç verir, ok da deler; böylece hedefi vurabiliriz. Bir cümle ile ifade etmek gerekirse bilinç yönü belirler; bilgi temeli hazırlar ve yetenek işi sonuçlandırır. Xi Jinping konuşmasında cümlelerin ilk yarısından bahsetmiş, yetenek ve öğrenme arasındaki ilişkiyi anlatmıştır. Yetenek ve öğrenme arasındaki ilişki Çin tarihinde çok önemli bir ilişkidir; bu konu üzerinde çok tartışma yapılmıştır. Şair Yuan Mei dışında Tang Hanedanı'nın meşhur tarihçisi Liu Zhiji (661-721) da yetenek ve öğrenme arasındaki ilişki üzerine yazmıştır. Öğrenen ama yete-

neği olmayan insan yüz hektar verimli tarlası olup onu işlemeyi bilmiyor gibidir bu durumda hasat alınamaz. Bir insan yetenekli ama öğrenmiyor? Yeteneği olan bir marangoz, işi biliyor ancak elinde ne odun ne de balta yok; bu marangoz bir ev inşa edemez. Yani yetenek ve öğrenme birbirine bağlıdır; biri olmazsa diğeri de işe yaramaz. Gençler kolayca yeteneğe ağırlık verir, bazen hafif havalı ve yetenekli bir mizaca sahip olabilirler, dolayısıyla soğuk sandalyeler üzerinde uzun vadeli oturamazlar (uzun süreler yalnız başlarına çalışmaz ya da önemsiz görevlerde uzun zaman duramazlar) ve yere sağlam basarak günden güne tecrübe biriktirmekten pek hoşlanmazlar. Ancak şunu bileliyoruz ki sadece yetenekle büyük işler başarılamaz. Bununla ilgili bir örnek vereyim; Wang Anshi'in yazdığı meşhur *Shang Zhongyong* adlı eserde, Zhongyong adlı çocuk daha beş yaşındayken şiir yazabiliyordu; kesinlikle çok yetenekli biriydi hatta bir dahi bile diyebiliriz. Fakat babası onun yeteneğine ve dehasına çok güvendi ve onu okula göndermedi; onun öğrenmesini durdurdu, onu öğrenimle beslemedi en son Zhongyong'un yeteneği köksüz ağaç, kaynağı olmayan nehir gibi oldu. Yeteneğini yavaş yavaş kaybetti ve büyüdüğünde artık sıradan bir insan haline geldi. Bunun tam tersi bir örnek de şair Li Bai³'dir. Li Bai'in lakabı nedir? "Sürgün Edilen Ölümsüz" değil mi? "Sürgün Edilen Ölümsüz" bir dahidir, buna kümsenin şüphesi olmasın. Ama şunu bilmeliyiz ki Li Bai çok kitap okumuştur. Ne tür kitaplar okumuştur? Kendisinin söylediğine göre daha beş yaşındayken *Liu Jia* (Çin'in eski takvim hesaplama metodu) okuyabiliyordu; on yaşındayken klasik eserleri okuyabiliyordu. Kitapları inceleyerek okuması sağlam bir temel oluşturmasını sağlamıştı; eşsiz dehası sayesinde yazdığı şiirler sanki rüzgâr ve fırtınayı getirir, ruhları ve perileri bile ağlatırdı. Bu yetenek ve öğrenmenin mükemmel birle-

³ 701-762 yılları arasında yaşamış Çin tarihinin en önemli şairlerindendir.

şimidir. Yuan Mei'in yaptığı benzetmeye geri dönelim, şöyle demişti: "Yetenek oktur, ok çok sivri ve keskindir o nedenle biz hemen onun gücüne dikkat ederiz." Ama bir okun ne kadar uzağa atılacağı neye bağlıdır? Sadece ok başının keskinliğine değil, bundan daha fazla yayın gücüne bağlıdır. Güçlü bir yay ile ok daha uzağa atılır. Eskiler şöyle der: "İnsan doğarken hiçbir şey bilmez." Bu dünyada mutlak bir deha yoktur. İşte bu nedenle gayretle ve ömür boyunca öğrenmeliyiz. Xi Jinping'in dediği gibi öğrenmeyi sorumluluk olarak yamsalsal bir tavır olarak, manevi bir talep olarak görmeliyiz. Böylece görkemli insan hayatı derin öğrenmenin beslemesiyle korunabilir.

Xu Chuan: Neden öğrenmemiz gerektiği hakkında Xi Jinping dört sözden bahsetmiştir; bu sözler dört açıdan bize öğrenmenin nedenini ve anlamını açıklamaktadır. O şöyle demiştir; öğrenmek medeniyeti aktarmak, insanın gelişmesi; partinin temellerinin sağlamlaştırılması ve ülkenin kalkınmasının anahtarıdır. Bu dört açı her alanı kapsamaktadır. Öncelikle, "Öğrenme insanın gelişmesidir" ifadesini anlamaya çalışalım. Xi Jinping, modern insan yetiştirme teorilerinden birinden bahsetmiştir; bu teorinin adı "akü teorisi"dir. Modern çağda yetenekli insanların ömür boyunca bir sefer şarj edilmesi çağı geride kalmıştır; oysa hepimiz çok verimli aküler olmalıyız, durmaksızın sürekli şarj olmalıyız böylece durmaksızın ve sürekli enerji verebiliriz. Liangjiahe köyü hakkında birçok hikâye var, bugün bir tanesini anlatmak istiyorum. 1969 yılının başında, Liangjiahe köyü Pekin'den gönderilen on beş okumuş genci karşıladı; köylüler onlara çantalarını ve eşyalarını taşımada yardımcı oldu ve onlara çok sıcak davrandılar. Köydeki gençlerden biri çok hesap yapan biriydi. Çantaların arasından özellikle küçük görünen ve kahverengi bir çantayı taşımak için seçti. Fakat yolda yürürken geride kalmıştı. Dinlenmek için durduklarında diğerlerinin taşıdığı büyük valizi kaldırmaya çalıştı ve fark etti ki

büyük valizler onun taşıdığından çok daha hafif ve yaptığına pişman oldu. O sırada oradakiler aralarında, “Pekin’den gelen gencin çantasında altın veya gümüş var ki bu kadar ağır” diye konuşuyorlardı. Bugün biliyoruz ki o çantanın içinde altın veya gümüş yoktu ama paha biçilmez bir hazine vardı ve çanta kitaplarla doluydu. Çantanın sahibi de o sırada on altı yaşına henüz basmış olan Xi Jinping’di.

Xu Chuan: Liangjiahe köyünde okumuş bir genç olarak geçirdiği yedi yıl hem Xi Jinping’in yeteneklerini geliştirmiş hem de derin bilgilerini zenginleştirmiştir. Bu da daha sonra üniversiteye başvurması için sağlam bir temel atmasını sağlamıştır. Çalışkanlık, zorluklarla mücadele ve vazgeçmeme iradesi sayesinde kitap okumak ve öğrenmek gerçekten hayatını değiştirmiştir. 1975 yılında, Tsinghua Üniversitesi’ni kazandı ve Kimyasal Sanayi Anabilim Dalı Organik Sentez Bölümü’nde dört yıl üniversite hayatını geçirdi. Üniversiteden mezun olduktan sonra resmi göreve başladı. Hebei Eyaleti Zhengding ilçesi, Fujian Eyaleti Xiamen şehri, Ningde ilçesi gibi yerlerde görev yaparken, Fujian, Zhejiang eyaletleri ve Shanghai şehrini yönetirken ve hatta daha sonra Parti ve devletin lideri olduktan sonra da kitap okumak her zaman onun alışkanlığı olmuştur. 18. Parti Genel Kurulu’ndan sonra Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri, devlet başkanı ve Merkez Askeri Komisyon Başkanı görevlerini üstlenen Xi Jinping, devlet yönetimi ve idari işleri yürütmek için daha yoğun çalışmaya başlamıştır. Her gün sayısız işle ilgilenmesine rağmen kitap okumak ve öğrenme alışkanlığı hiç değişmemiştir. Bu bağlamda Genel Sekreterin kendini yetiştirme tecrübesi sürekli bize yol göstermekte ve bizi teşvik etmektedir. Gençler olsun yaşlılar olsun, kişi olsun parti olsun, sıradan insanlar olsun kadrolar olsun, kendini geliştirme olsun topluma katkı sağlama olsun, öğrenmek en önemlisidir. Sonuç olarak bir cümleyle özetlersek: Hepimiz her gün öğrenmeli ve her gün ilerlemeliyiz; hayat sona ermeden öğren-

me bitmez. “Öğrenmenin nedeni” konusunu tartıştık, şimdiki soru ise “Neler öğrenmemiz gerekiyor” konusudur. Hepimiz biliyoruz ki insanlığın bilgisi denebilir ki denizlerden daha geniş ve derindir. Her alanda okumakla bitmeyecek kadar çok kitap vardır ve bitmez tükenmez bilgi bulunmaktadır. Çoğu zaman oturup sakın sakın öğrenmek istediğimiz zaman fark ederiz ki; neler öğrenmemiz gerektiğini ve nereden başlamamız gerektiğini aslında bilmiyoruz.

Neler Öğrenmeliyiz?

Xi Jinping: Uygarlık iletişimle renklenir; uygarlıkların birbirlerinden öğrenmesi onları zenginleştirir. “Tek başına öğrenmek arkadaşsız kalmaktır; bu durumda yalnız kalır ve dış dünyadan yeni bilgi edinemez.” İnsan türünün yarattığı çeşit uygarlık; tarihi Çin Uygarlığı, Yunan Uygarlığı, Roma Uygarlığı, Mısır Uygarlığı, Mezopotamya Uygarlığı, Hint Uygarlığı, bugünkü Asya Uygarlığı, Afrika Uygarlığı, Avrupa Uygarlığı, Amerika Uygarlığı, Okyanusya Uygarlığı gibi bütün uygarlıklardan öğrenmeli ve onların faydalı yönlerinden öğrenmeliyiz. İnsan türünün yarattığı bütün uygarlıkların seçkin kültürel genlerine ve modern kültüre uyum sağlamalıyız; modern topluma uyumlu, zaman ve uzayı, ülkeleri aşan ve çağın değerlerini temsil eden kültürü teşvik etmeliyiz.

Meng Man: “Tek başına öğrenmek arkadaşsız kalmaktır; bu durumda yalnız kalan kişi dış dünyadan yeni bilgi edinemez.” Bu söz “Törenler Kitabı”nda (Li Ji) geçmektedir. Eserin “Xue Ji” bölümü öğrenme konusunu ele almaktadır. Eserin bu bölümünde iyi öğrenme ve kötü öğrenme nasıl olur konusu işlenmiştir; altı çeşit ihtimalden bahsedilmiştir. Bir insan tek başına öğrenirse arkadaşsız kalır dolayısıyla yalnız kalır ve dış dünyadan yeni bilgiler edinemez. “Tek başına öğrenmek” ne demektir? Tek başına yani yalnız öğrenmek-

tir. Eğer etrafında öğrendiklerini tartışacak ya da fikirlerini paylaşacak arkadaşı yoksa sonuç ne olur? Bunun iki sonucu olabilir: Birincisi derin bilge sahip olamaz; ikincisi yani bilgilerden haberi olmaz yani vizyonu geniş olamaz. Eğer bir insan hem derin bilgiye sahip olmaz hem de vizyonsuzsa; kolayca ya kuyunun dibinde oturan kurbağa gibi kuyunun ağzını bütün gök zanneder ya da kendi kendine şekillenir ve öğrenmede ileri adımlar atamaz ya da Çin tarihinde çok küçük bir beylikte yaşayan biri gibi kendi beyliğini ülkenin en büyüğü zanneder ve böylece ilerleme söz konusu olamaz. Bu sorun nasıl çözülür? Aslında çözüm çok kolaydır; çok geniş bir arkadaş çevresi edinir, çalışır ve fikir alışverişinde bulunulursa bu sorun çözülmüş olmaz mı? Geniş arkadaş çevresi herkesle ayırt etmeden arkadaş olmak anlamına gelmez; Konfüçyüs'ün işaret ettiği gibi faydası olan üç çeşit arkadaş vardır; adil, sözünde duran ve bilgili. Adil, sözünün eri ve bilgili insanlarla arkadaş olmak vizyonun daha geniş olmasını ve ilerlemeyi sağlar. Artık internet çağında yaşıyoruz bu nedenle bir şey öğrenmek için Çin'in klasik hikâyelerindeki gibi büyük engeller aşmaya gerek yoktur; artık öğrenmek elini havaya kaldırmak kadar kolaydır. Çağımızın bize sağladığı bu imkândan faydalanmak gerekir. Düşünün; internet çok gelişmiş durumda, online oyunlar oynamak yerine tüm dünyadan insanlarla beyin fırtınası yapmak mümkün; böylece bütün dünya insanları ve uygarlıkları ile arkadaş olalım; arkadaş edinme süreçlerinde sürekli öğrenelim ve ilerleyelim; böylece bu çağa uygun davranmış ve Xi Jinping'in beklentilerini de yerine getirmiş oluruz.

Xu Chuan: Xi Jinping kitap okuma ve öğrenme konularında referans olabilecek üç noktaya işaret etmektedir: Birincisi Marksizm'in teorik eserleri; iş için bilgi sağlayan kitaplar, tarihi ve modern, Çin ve yabancı ülkelerin özellikle de Çin'in seçkin geleneksel kültürel eserleri. Bu üç noktayı üç söz ile yorumlamak isterim: Birinci söz "Yönü belirleyen

yıldızı takip etmeliyiz.” Yönü belirleyen yıldız ideal ve inancı ifade etmektedir; hedefimizi belirledikten sonra kararlı olmalı ve o yönde devam etmeliyiz. Genel Sekreter, Marksizm’in klasik teorik eserlerini okumamızı ve incelememizi tekrar tekrar vurgulamıştır. Çünkü insanlığın düşünce tarihi açısından bakarsak; bilimsellik, gerçeklik, etki açılarından Marksizm’in seviyesine ulaşmış herhangi bir teori bulunmamaktadır. Aynı şekilde Marksizm kadar dünyayı derinden etkileyen ve değiştiren bir başka teori de bulunmamaktadır. Şimdi ikinci noktaya bakalım: “Elmas uçlu tornavidayı sürekli kullanmalıyız (teknikte uzmanlaşmalıyız).” Hep söylenen bir sözdür; eğer elmas uçlu tornavida yoksa porselen tamiri işine girme. Ancak porselen tamiri işine girilecekse ya da porselen tamiri işini yapmak zorunda kalınırsa o zaman elmas uçlu tornavidaya sahip olmalıyız. Şöyle bir söz de vardır “Ne zaman ki bilgiye ihtiyacımız olur işte o zaman az kitap okumuş olmaktan pişman oluruz.” Öyleyse her zaman kitap okursak ne olur? 31 Aralık 2013 yılından bugüne kadar Xi Jinping devlet başkanı kimliği ile art arda beş yıl yeni yıl kutlama konuşmasını yapmıştır; medya aracılığıyla genel sekreter yeni yıl kutlama konuşması yaparken arkasındaki geniş rafları gördük. Medya tarafından yapılan tarama sonucunda onun arkasındaki kitaplar başta siyaset olmak üzere ekonomi, edebiyat, tarih ve bilim alanlarında çok çeşitli eserleri içermektedir. Gördüğümüz kitaplar arasında *Shi Jing*, *Song Ci Xuan*, *Lu Xun Quan Ji*, *Lao She Quan Ji*, *Li Bixi Wenxuan*, *21 Shi Ji Zi Ben Lun*, *Kang Ri Zhan Zheng* gibi kitaplar yer almaktadır. Bu raflardaki kitaplardan anlayabiliriz ki genel sekreter sürekli tarihi ve bugünü, Çin’in ve yabancı ülkelerin bilgeliğini öğreniyor ve onları devleti yönetme ve idari işleri yürütme vizyonuna dönüştürüyor. Aşağıda üçüncü söze bakalım: “Atalardan miras kalan mücevherleri korumalıyız.” Atalardan miras kalan mücevherler aslında klasik eserler ve onları okumaktır. Bazıları neden klasik eserleri

okumalıyız diye sorabilir? Çünkü klasik eserler tarihsel bir tercihi; zamanın biriktirdikleri ve kitlelerin modelidir. Klasik eserler sosyal hayatın ve kültürünün birer parçası haline gelmiştir ve toplumun yorumlanması ve anlaşılması için çok önemlidirler. Şunu söyleyebiliriz; Çin'in seçkin geleneksel kültürü Xi Jinping'in sunduğu yeni çağda Çin'e özgü sosyalizmin önemli kaynaklarından biridir ve aynı zamanda Genel Sekreterin kullandığı dilin cazibesinin ışık verdiği yerdir. Şunu düşünelim; "Kimsenin beni güzel olduğum için takdir etmesine gerek yok, sadece dünyaya arkamdan temiz bir iz bırakmak isterim" bu büyük devlet olmanın ve partinin özgüvenini; sakın ve bilinçli tavrını ve çalışma iradesini gösteren bir sözdür. Diğer söz ise "Rüzgârdan faydalanam ve gökte gezelim; aşağı inerken de görkemli dağları ve nehirleri seyredelim." Bu sözde sosyalizmi inşa etmeyi rüzgâra benzeterek gençlerin bu rüzgârdan faydalananarak ülkeleri için gençlik rüyalarını gerçekleştirmeleri için çaba göstermelerini teşvik etmektedir. Klasik şiirleri ve tarihi hikâyeleri akıcı şekilde anlatabilen Genel Sekreter kendi pratikleriyle kadim kültürü de tanıtmaktadır. Bu nedenle arkadaşlar eğer nelerin öğrenilmesi gerektiği konusunda tereddütleriniz olduysa sanırım Genel Sekreter'in önerilerini dinledikten sonra artık ne yapmak gerektiğini anlamış olmalısınız. Öğrenmek adım adım sağlam şekilde yapılmalıdır; öğrenme yöntemleri çok önemlidir. Bundan bir sonraki soru ise "nasıl öğrenmeliyiz?" olmalıdır. Deriz ki; eğer yöntem yanlış uygulanırsa emek boşuna gider. Dolayısıyla hem öğrenim motivasyonumuza zarar verir hem de öğrenim verimliliğini olumsuz etkiler.

Nasıl Öğrenmeliyiz?

Xi Jinping: "Dao oturarak tartışılmamalı; ahlak hakkında boş konuşulmamalı." Somut konularda gücümüzü kul-

lanalım; birlik ve pratik için emek verelim ki böylece temel değerler görüşü ve kitlelerin istekleri; içten dışa doğru bilinçli bir hareket haline gelsin. “Li Ji” eserinde şöyle yazar: “Öğrenme kapsamlı olmalı; bilgi için araştırılmalı, dikkatli düşünmeli, ayırt etmeli ve kararlılıkla uygulanmalı.” Bazıları şöyle der: “Bilge kişi emek vermekten kaçınmayan sıradan insandır; sıradan insan da emek vermek istemeyen bilgedir.” Gençlikte çok iyi fırsatlar çıkar; bu fırsatları kaçırmamak için istikrarlı adımlar atmak; sağlam temel oluşturmak ve kararlılıkla sürekli çaba sarf etmek gerekir. Çok büyük beklentilere sahip olmak; acele etmek, sabah verilen kararı akşam değiştirmek; öğrenim ve işte yarı yolda vazgeçmek hem öğrenimde hem de iş kurmakta en dikkat edilmesi gereken hususlardır.

Meng Man: “Öğrenme kapsamlı olmalı; bilgi için araştırılmalı, dikkatli düşünmeli, ayırt etmeli ve kararlılıkla uygulanmalı.” Bu söz “Li Ji” eserinin “Zhong Yong” bölümünde geçmektedir. Zhong Yong aktarılanlara göre Konfüçyüs’ün torunlarından Zi Si’nın eseridir ve eserde Ruzimin karakteri geliştirme yöntemleri anlatılmıştır. Xi Jinping’in kullandığı bu söz aslında öğrenme yöntemini açıklamaktadır. Nasıl öğrenmeliyiz? Kapsamlı bilgi edinmek, titizlikle araştırma yapmak, dikkatlice düşünmek; bilinçli şekilde doğru ve yanlış ayırt etmek ve kararlılıkla çaba göstermek. Bunların içerikleri nelerdir? Kapsamlı bilgi edinmek, kapsamlı şekilde öğrenmektir; titizlikle araştırma yapmak, dikkatle sorgulamak ve incelemektir; bilinçli şekilde doğru ve yanlış ayırt etmek, açık ve net olarak ayırt etmektir; kararlılıkla çaba göstermek, sadakatle pratik yapmaktır. Bu beş söz öğrenmenin de beş aşamasıdır; hepsi birbiriyle bağlantılıdır. ‘Kararlılıkla çaba göstermek’ öğrenmenin en üst seviyesidir ve öğrenmenin tek ve gerçek yoludur. Pratik ve bilgi birlikteliği; kararlılıkla çaba göstermek üzerine emek verirse hayatımız öğrenmenin değerini yansıtır. Aslında üzerinde iyice düşünür-

sek söz konusu beş öğrenme yöntemi hem öğrenmenin kestirme yolu hem de hayatın gerçek istikametidir. Hepimiz bu karmaşık ve değişken dünya ile karşı karşıyayız; o nedenle kapsamlı bilgi, titiz sorgulama, dikkatli düşünme ve bilinçli (akıllıca) ayırt etme bilgeliğine ihtiyacımız var; bu yöntemlerle hakikata ulaşabiliriz. Hakikate ulaştıktan sonra yaşam ve uygulama tutkusuna sahip olursak hakikatı pratikte tespit edebiliriz ve toplumu geliştirebiliriz. Bu Xi Jinping'in gençlerden ve çağımızdan beklentisidir.

Xu Chuan: Az önce Meng Man hocanın yorumları benim de görüşümü genişletmeme yardımcı oldu. Fikirlerimi paylaşmadan önce seyircilerin öğrenme hakkında görüşlerini dinlemek isterim.

Seyirci: Merhaba hocam, ben Beijing Yabancı Diller Üniversitesi İngilizce Dili ve Edebiyatı Enstitüsü'nde öğrenciyim. Bu vesileyle 'öğrenme, sorgulama, düşünme, ayırt etme' konularında kendi görüşlerimi anlatmak isterim. İngiliz Dili ve Edebiyatı Enstitüsü'nde özel bir ders programı bulunuyor; bu dersin adı "Critical Thinking" yani eleştirel düşünme dersi. Bu derste sık sık tartışma yapılır; bazen öğrenciler arasında ve bazen de öğrenci ve öğretmen arasında. Tartışma ve savunma sırasında içimize dönüp cevap bulmaya çalışırız, dışa da aktarırız ve fikirlerimizi belirtiriz. Son olarak yazılacak makale üzerinde fikir birliğine varırız. Bana göre bu süreç keyif vericidir, aslında 'öğrenme, sorgulama, düşünme ve ayırt etme' gibi dört fikir bu süreçte uygulanır ve yansıtılır.

Xu Chuan: Güzel, teşekkür ederim, çok güzel şeyler anlattın. Şimdi öğrenme yöntemleri hakkında Genel Sekter'in önerilerine bakalım. Xi Jinping'in tavsiyesine göre öğrenimin en üst seviyesi şöyle ifade edilir: "Kalabalıkta onu binlerce defa aradın ama bulamadın ancak birden geri baktığın anda fark ettin ki aradığın şey parlak ışıkların içinde duru-

yor.” Bu en üst seviyeye nasıl ulaşırız? Genel Sekreter aslında ilerleme yolunu da göstermektedir. Bu şöyle ifade edilebilir: “Öğrenme ve uygulama birleştirilmeli; bilgi ve pratik bir araya gelmeli.” Genel sekreterin bu sözünü nasıl anlayabiliriz? Bu konuda bir bilim adamından bahsedebiliriz; kendisi Çin Geleneksel Tıp Bilim Enstitüsü’nde araştırmacı olan Tu Youyou’dur. Öğrenme ve uygulamanın birleştirilmesinde bir örnektir. 1967 yılında üçüncü dünya ülkelerine destek vermek üzere ve aynı dönemde Çin’in güney bölgelerinde ortaya çıkan sıtma salgınına yok etmek için devlet başkanı Mao Zedong ve Başbakan Zhou Enlai’nin talimatları üzerine askeri sanayi projesi adıyla acilen bir yeni sıtma tedavi ilacı araştırma ekibi kurulmuştur. 1969 yılında otuz dokuz yaşındaki Tu Youyou⁴ bu projeye katılmıştır. 1971’in sonlarında Tu Youyou, artemisinin ekstraktının Plasmodium’un %100 inhibisyonu elde ettiğini keşfetti. 1981 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından Çin’de düzenlenen bir seminerde artemisinin ekstraktının katkılarını değerlendirilmiş ve bu başarı övülmüştür. Bir Fransız muhabiri Tu Youyou’ya başlangıçta artemisinin ekstraktının savaş için araştırıldığını ama şimdi hayat kurtarmak için kullanıldığını ve bu konuda ne hissettiğini sordu. Şöyle cevap verdi: “Ben çok mutluyum çünkü bir tıp araştırmacısı olarak görevimiz insanlığa hizmet vermektir.” Tu Youyou’nun hedefi aslında çok basittir; öğrenmenin amacı o bilgiyi kullanmaktır, bilgiyi kullanmak da öğrenmeyi teşvik eder, böylece öğrenme ve öğrendiğini kullanma birleşir; bilgi ve pratik bir araya gelir. İşte bu nedenlerle öğrenmeyi sevelim; öğrenmeyi bilelim, akıllıca öğrenelim öğrenmeye odaklanalım; öğrenmekten zevk alalım. Sadakatle, düşünerek ve pratikle öğrenelim.

⁴ Çinli ecza kimyageri. Artemisinin ve dihydroartemisininin sıtma tedavisinde kullanılması keşfetmiştir. 2011 yılında Lasker ödülü almış ve 2015’te de Nobel Tıp ödülünü başka bilim insanları ile birlikte kazanmıştır. Nobel ödülünü alan ilk kadın Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşıdır. (ç.n.)

EĞER TEK BİR BAMBU BİLE ÇAMIN BÜYÜMESİNİ ENGELLİYORSA HEPSİ KESİLMELİDİR

Fikri yorumlayan: Huang Yibin ¹

Antik metinleri yorumlayan: Zhao Dongmei²

Huang Yibin: Bugün Genel Sekreter Xi Jinping'in temiz hükümetin inşası hakkındaki önemli değerlendirmeleri üzerine sizinle fikir alışverişi yapmak isterim. Bildiğimiz gibi temiz hükümet inşası hakkında genel sekreterin birçok değerlendirmesi vardır. Örneğin "Yetkiyi sistem kafesine kapatmak", "kaplan ve sinek birlikte vurulmalı" vb. değerlendirmeleri vardır. Sizlere sormak istiyorum, bunlar dışında Genel Sekreter'in temiz hükümet inşası hakkındaki hangi değerlendirmelerini hatırlıyorsunuz?

Seyirci: Merhaba hocam. Ben Minzu Üniversitesi Marksizm Felsefesi Bölümü'nde öğrenciyim, adım Chen Guowei. İki söz hatırlıyorum, biri "Demiri işleyeceksen kendin de çok sert olmalısın", diğeri "Temiz insan olalım, temiz iş yapalım, gönlü açık bürokrat olalım."

Huang Yibin: Çok güzel konuştunuz. Bunlar bize bu sözlerin halkın gönlünde yer ettiğini anlatmakta; gerçekten

¹ Komünist Parti Tarihi ve Belgeler Araştırma Enstitüsü araştırmacısı.

² Profesör, Pekin Üniversitesi.

de bu sözler altın değerindedir. Partinin 18. Genel Kurulu'ndan beri, Xi Jinping'in merkezi olduğu Partinin kararlı liderliğinde; partinin tarzı ve temiz siyasetin inşası ve yolsuzlukla mücadele çalışmalarında sürekli yeni atılımlar ve gelişmeler gerçekleştirilmektedir. Partinin yolsuzlukla mücadele çalışması "yolsuzluk yapmaya cesaret edilmemesi, yolsuzluğa fırsat tanımamak, yolsuzluğu engellemek" gibi üç ana başlıkta başlatılmıştır. Bu yol, sorunları kökten çözme yoludur. Bugün "Yolsuzluk yapmaya cesaret edilmemesi; yolsuzluğa fırsat tanımamak, yolsuzluğu engellemek" sloganlarından oluşan ana hat üzerinde genel sekreterin söyledikleri ve yaptıklarını konuşalım. Birincisi "yolsuzluk yapmaya cesaret edilmemesi." Bildiğimiz gibi Partinin 18. Genel Kurulu yirmi iki gün önce tamamlandı, onun ardında hemen "kaplan vurma"³ savaşı başlatılmıştır. Bu mücadelenin çok farklı olduğu herkesçe hissedilmiştir. Bu sefer "kaplan vurma" çalışmaları ilk kez nadiren kullanılan hemen haber yayınlama ile başlatılmıştır; eskiden gerekli soruşturmalar tamamlandıktan sonra ilgili haberler yayınlanırdı. Bu herkes için beklenmedik bir gelişmeydi ve yolsuzluk yapanlarda da şok etkisi yaratmıştır. Partinin 18. genel kurulundan itibaren sürdürülen yolsuzlukla mücadelenin ilk özelliği böylece ortaya çıkmıştır; yani yolsuzluk yapmaya cesaret edilememesi, ilk amaç olarak sahnenin perdesini açmak gibi güçlü şekilde yolsuzluğa karşı savaş başlatılmıştır. Aslında kısıtlamak ve korkutmak kötü şeyler değildir; eski sözde dendiği gibi "Bürokratlar bir şeylerden korkar ve çekinirlerse işlerinde başarı kazanırlar. Yetkilerini kendi isteklerine göre kullanmamalardır; yetkilerine saygı gösterir ve ondan çekinirlerse hem başlangıç hem de son iyi olur." Genel sekreter bu konuya çok önem vermektedir; bu konuda çok sert sözler de söylemiştir.

³ "Da hu"olsuzlukla mücadele anlamına gelir. (ç.n.)

Yolsuzluk Yapmaya Cesaret Edilememesi

Xi Jinping: “Körpe çam ağacının bin chi⁴ kadar büyümesi beklenmeli ama bambuların hepsi kesilmeli.”⁵ Eğer kötü şeyleri yok etmezsek ve en ufak bir fırsat verilirse onlar yeniden ortaya çıkarlar ve hem siyasi ekoloji bozulur hem de partinin ve halkın iradesine ciddi zararlar verirler. Öyleyse; ciddiyetle partiyi yönetmek kolayca yapılamaz; verdiğimiz sözleri tutarak onu yerine getirmeliyiz.

Zhao Dongmei: “Körpe çam ağacının bin chi kadar büyümesi beklenmeli ama bambular arasında tek bir kötü varsa hepsi kesilmeli” sözü büyük şair Du Fu’nun yazdığı “Chengdu’ya yolculuk sırasında Yan Zhenggong’a gönderilen beş şiir” arasında yer almaktadır. Yan Zhenggong (Yan Wu) çok tanınmış bir devlet adamının oğludur. Du Fu, Yan Wu ile çok samimi arkadaşır. Du Fu, bir dönem Chengdu şehrinden ayrılıp başka yerde görev yapmış, sonra Yan Wu’nun merkezden Chengdu şehrine geri dönüp Sichuan eyaletini yöneteceğini duyunca, o da geri dönmek istemiştir. Şiiri yolda yazmıştır. Tekrar Chengdu’ya dönmek ve yeni hayatıyla ilgili büyük beklentileri vardı; söz konusu beş şiir onun döndükten sonra evini yeniden yapılandıracağını ve yeni hayatını başlatacağı özgüveni ve kararlılığı ifade etmektedir. “Cao Tang” adlı evinden ayrılalı üç yıl olmuştur;evinin bakımsızlıktan çökmek üzere olduğunu düşünmektedir ama en özlediği şey aslında nedir? Evinde kendi elleriyle diktiği dört çam ağacıdır. Bu çam ağaçlarının artık bin chi yüksekliğe ulaştığını ümit etmektedir ancak Chengdu’nun çok nemli bir bölge olduğunu bilmektedir ve orada çok bambu yetişir; bambular kendi kendilerine her yerden çıkmaktadır. Dolayısıyla aklında bambuların çam ağaçlarının büyümesini engel-

⁴ 3 chi yaklaşık 1 metreye eşittir. (ç.n.)

⁵ Körpe çam; genç ve dinamik bürokrat, kötü bambu; yolsuzluk yapan halka doğru hizmet vermeyen memurlar anlamında metaforlardır. (ç.n.)

lemiş olabileceği fikri vardır. Öyleyse çam ağaçlarının büyümesini engelleyecek ne kadar bambu olursa olsun hepsi kesilmelidir. Çok duyulanıp “Körpe çam ağacının bin chi kadar büyümesi beklenmeli ama bambular arasında tek bir kötü varsa hepsi kesilmeli” şiirini yazmıştır. Bu şiir bugün kötülüğü sonuna kadar yok etme iradesini anlatmaktadır. Çam ağaçlarının sağlıklı ve güçlü şekilde büyüebilmeleri için; engel olan bambuları temizlemek zorundayız. Aslında bu şiirde bir benzetme yapılmaktadır eğer yolsuzluğa, tembelliğe düşkün çalışma tarzı ortadan kaldırılmazsa hükümetin adil ve verimli çalışma tarzı oluşturulamaz. Bu vesileyle tarihi bir hikâye anlatmak isterim. Kuzey Song Hanedanı’nın kuruluşundan seksen yıl sonra yönetimde birçok sorun birikmiştir; bürokratların çoğu yıllar sonra belli bir pozisyona gelmişlerdir ve hükümetin sağladığı olanaklardan faydalanmaktaydılar; belki de hak etmedikleri paraları da alıyorlardı ama görevlerini yerine getirmiyorlardı. Öyle ki bürokratların hiçbiri yapmaları gereken işleri yapmıyorlardı. Bilinçli insanlar bu durum karşısında hükümeti uyardılar. Dediler ki; reform yapılmalıdır, niteliksiz bürokratlar özellikle de yönetici pozisyonundaki niteliksiz bürokratlar görevden alınmalıdır. Bu olay tarih kitaplarında geçen “Qing Li (1043-1045) dönemindeki Reform” olarak adlandırılan reform hareketidir. O dönem bu reforma liderlik yapan kişi Başbakan Yardımcısı Fan Zhongyan ve Askeri Komisyonun Başkan Yardımcısı Fu Bi idi. Fan Zhongyan ve yanındakılar ilk önce “Lu” düzeyindeki yöneticileri görevden almaya karar verdiler. Song Hanedanı zamanda “Lu” olarak adlandırılan bölge günümüz eyalet düzeyidir veya belki bundan biraz daha küçüktür. Fan Zhongyan başkent Kaifeng’da “Lu” düzeyindeki bürokratların listesine bakarak onlardan niteliksiz olanları işaret etmiş. Fu Bi bunu yaparken onun yanında durmuş; Fu Bi şöyle demiş, bu sadece bir işaret kalemi hafifçe indirirsin ve karar verilir. Fakat sen bu işareti yaptıktan sonra o bürokra-

tın ailesi ağlayacaktır. Bunu duyunca Fan Zhongyan durmuş ve kafasını kaldırıp Fu Bi'ye ciddi ciddi bakarak şöyle demiş: “Bir ailenin ağlaması ve bir eyaletteki bütün ailelerin ağlaması sence hangisi daha vahim?” O dönemde reform taraftarları gerçekten “bütün bambuları temizleme” iradesine sahipti ama ne yazık ki bu reform başarılı olamamıştır. “Körpe çam ağacının bin chi kadar büyümesi beklenmeli ama bambuların hepsi kesilmeli” dediğimiz zaman düşünmeliyiz; kötülüğün yok edilmesi kolay bir şey midir?

Huang Yibin: Bu kararlılık nereden kaynaklanmaktadır? Yolsuzlukla mücadelede kararlılık nereden kaynaklanmaktadır? Birçok insan bu konuyu araştırmaktadır. Aslında bu kararlılık parti ve devletin geleceği ve kaderi için üstlenilen sorumluluktan ve halka duyulan sevgiden kaynaklanıyor. Burada Xi Jinping ile ilgili bir hikâye anlatmak istiyorum. Bu olay otuz yıl önce Fujian eyaletinin Ningde ilçesinde meydana gelmiştir. O sıralarda Ningde bölgesi hâlâ yoksul, çağın ekonomisine göre geri kalmış bir bölgeydi fakat bu yoksul bölgede “kimse geride kalmasın” olgusu vardı. Yerel yetkililer ve kadrolar partinin disiplinini ve kuralları ihlal ederek işgal ettikleri araziler üzerinde konut yapıyorlardı. Bu konutların maliyeti en az yüz bin yuan hatta bazen birkaç yüz bin yuan'e kadar çıkıyordu. Ama aynı dönemde Fujian eyaletinin memur ve işçilerinin ortalama yıllık geliri sadece bin dört yüz yuan idi. Peki para nereden geliyordu? Malzeme nereden geliyordu? Bu nedenle yolsuzluk her yerdedi. Arazi işgal etme ve konut yapma gibi şeyler trend haline gelmişti ve gittikçe şiddetlenmeye devam ediyordu; halk bu çarpık sorunun çözümünde neredeyse ümidini kaybetmişti. Fakat 1989 yılında bu durumun değişmesi için bir şans belirdi. O yılın yeni yıl bayramından önce bölgenin her seviyesindeki kadroya toplantı daveti ulaştırıldı. Böyle bir zamanda toplantı yapılması kimilerini endişelendirmişti. Bu toplantıda başkanlık eden Ningde Bölgesi Parti Sekreterliği gö-

revine yeni atanmış olan Xi Jinping'di. Yerel kadroların gözünde yeni gelen bölge parti sekreteri samimi ve cana yakın biridir. Ama o günkü toplantıda somurtan ve suskun bir Xi Jinping gördüler. Arazi işgal etme ve konut yapma konusuna değinince birçok yetkili sorunun eskiden beri deva ettiğini söylediler; uzun zamandır devam etmekte olduğunu ve birçok yerel kadronun da işin içine dâhil olduğunu belirttiler. Göreve yeni gelen bürokratin eski hesaplar ile ilgilenmemesinin en iyi çözüm olduğunu söyleyerek önerilerde bulundular. Bazıları da bu sorunu çözmenin gerçekten çok zor olduğunu anlattılar. Adetlere göre birden çok insan aynı suçu işlerse onlara ceza kesilmez; bunu düşünmek lazım ayrıca arazi işgal edip konut yapan kişiler diğer yetkililer ile meslektaşdır eğer onların konutları ve arazileri geri alınırsa onlar kızdırılmış olunur. Şımarma, bahane uydurma ve ilkesiz anlayışla dolu ortamda genç Xi Jinping elini masaya vurdu ve şöyle dedi: “Doğrudur arazi işgal eden ve konut yapan yetkililerin sayısı az değildir ama bütün kadrolara göre onlar azınlıktadır. Bölgede yaşayan iki milyonu geçen sıradan insana göre onlar daha da azınlıktadır. Söz konusu arazi işgal etme ve konut yapma sorunu mutlaka çözülmeli ve toplantıdan sonra inşaatlarda olan bütün kadroların özel konutları dondurulmalı ve hemen kapsamlı olarak envanter yapıp düzeltme yapılmalı.” Daha sonra “Halkın Günlüğü” (People's Daily) gazetesinde Ningde bölgesinde meydana gelen konut envanteri fırtınası konusunda özel bir haber yayımlandı, başlığı ise “Bir sorun güzel çözümlerse on binlerce insanın gönlü kazanılır”dı. Xi Jinping Zhejiang eyaletinde çalışırken de yolsuzlukla mücadele çalışmalarına öncelik vermeye devam etmiştir. Parti ve devletin lideri seçildikten sonra yolsuzlukla mücadelede Genel Sekreter sıfır tolerans sloganıyla yolsuzlukla mücadeleyi ve yolsuzluk olgusunun yayılması ve çoğalması trendini durdurmayı kararlılıkla sürdürmektedir. Birkaç senelik çabanın ardından gördüğümüz gi-

bi yolsuzluk yapmaya cesaret edememek hedefinin ilk etapta gerçekleştirilmesi ve partinin siyasetin tarzının yenilenmesi sonuç olarak elde edilebilmiştir. Şimdi yolsuzluğa fırsat vermemek konusunu konuşalım. Partinin tarzı ile temiz hükümetin inşası ve yolsuzlukla mücadele hakkında bir söyleyiş vardı; semptomların tedavisi köklü tedavi için zaman kazandırır. Güçlü şekilde yolsuzlukla mücadele bu olgunun tedavi yöntemidir; yolsuzlukla mücadelede tedavi nasıl “köklü” olur? “Kök” sistemin inşasıdır. Xi Jinping’in söylediklerine bakalım.

Yolsuzluk Yapmaya Fırsat Vermemek

Xi Jinping: “Zarar vereni ortadan kaldıran önce onun aslını inceler; hastalığa çözüm bulan önce hastalığın kaynağını ortadan kaldırır.” Partimiz uzun zamandır iktidarda bulunmaktadır, bu yüzden hem muhteşem siyasi avantaja sahiptir hem de ciddi riskler ile karşı karşıya kalmaktadır. O nedenle partinin her sınıfındaki kuruluş ve halkın gücüne dayanarak sürekli inşasını; yönetim ve denetimi güçlendirelim ve geliştirelim.

Zhao Dongmei: “Zarar vereni ortadan kaldıran önce onun aslını inceler; hastalığa çözüm bulan önce hastalığın kaynağını ortadan kaldırır.” Bu söz Tang Hanedanı zamanında yaşamış şair Bai Juyi’nin yazdığı *Ce Lin* adlı eserde yer almaktadır. Bu eserin içeriği nedir? “Ce” çözüm ve “lin” de orman anlamına gelir. Eserin adının anlamı “çözümler”dir. Diğer bir deyişle “Ce Lin” eserinde Bai Juyi’nin yaşadığı dönemde Tang Hanedanı’nın karşılaştığı siyasi, askeri ve ekonomik sorunlar hakkındaki fikirleri ve önerileri yer almaktadır. “Zarar vereni ortadan kaldıran önce onun aslını inceler; hastalığa çözüm bulan önce hastalığın kaynağını ortadan kaldırır” bu söz çok açıkça ifade etmektedir ki felaketin kaynağını bulan kişi gerçekten felaketi ortadan kaldırmayı bi-

len kişidir; hastalığın nedenini bulup onu ortadan kaldırabilen doktor becerikli iyi doktordur. Bu eserinde Bai Juyi, imparatora devletin yaşadığı sorunların ve karşılaştığı zorlukların çözümlerini sunarken en önemli şeyin işin aslını düzeltmek ve sorunun kaynağını temizlemek olduğunu; sorunun nedenini bulup önlem almak gerektiğini anlatmaktadır.

Huang Yibin: Yetkiyi kurumsal kafesin içine atmalıyız; bu bağlamda birinci olarak etkili bir kurumsal kafes oluşturulmalıdır. Diğer taraftan güçlü icra yeteneğine sahip olmalıyız. Ancak bu iki şeyi organik bir şekilde entegre edersek işte o zaman yetkiyi kurumsal kafesin içine atma politikasının etkisi olabilir. O zaman sistematik yolsuzlukla mücadelenin etkisi de artar. Genel Sekreter sistematik olarak yolsuzlukla mücadeleye ve bu sistemin kurulmasına büyük önem vermektedir. Otuz beş yıl önce Zhengding ilçesinde parti sekreteri görevine yeni atanan Xi Jinping, kadroların çalışma tarzını düzeltmek üzere ilgili regülasyonların çıkarılmasını organize edip yerel kadroların çalışma tarzında çeşitli sorunlara karşı bir sistem oluşturmuştur. Bu olayın derin etkileri olmuştur. Birçok kişi hala Zhengding ilçesi parti komitesi tarafından çalışma tarzını düzeltmek için yürütülen faaliyetleri ve alınan önlemleri dün gibi hatırlamaktadır.

Huang Yibin: Genel Sekreter, sistematik bir şekilde yolsuzlukla mücadeleye her zaman önem vermiştir. Partinin 18. Genel Kurulu'ndan itibaren Xi Jinping'in çekirdeği olduğu Parti Merkez Komitesi'nin güçlü liderliği ile birlikte, bir dizi insan kaynağı, iş, malzeme ve bütçeyi idare etme ile ilgili sistemler kurulmuştur. Parti içindeki regülasyon ve yönergelerin çıkarılması; onaylanması ve yayımlanması parti sistemini tamamlar, kurumsal kafesin daha sıkı olmasını sağlar; bu önlemler parti tarzını düzeltme ve temiz hükümet inşası ve yolsuzlukla mücadelenin devamlı olarak hem olgu hem de kökten çözülmesinin yeni sürece evrilmesini teşvik eder. Son ola-

rak yolsuzluk yapmayı istememek konusunu konuşmak isterim. Çin’de antik dönemde bir insanın kendini geliştirmek, ailesini geçindirmek, görevli olduğu bölgeyi yönetmek; ülkeye huzur getirmek gibi başarıları çok takdir edilirdi. Kendini geliştirmek ilk sırada yer almaktadır. Komünist partili olarak kendimizi daha fazla kısıtlamalıyız; kendimizi geliştirmeliyiz, adil, iyi ve öz disiplinli birer örnek olmaya çalışmalıyız.

Yolsuzluk Yapmayı İstememek

Xi Jinping: Kadroların parti eğitimi, düşünce ve bilinçleri, ahlak seviyeleri partinin birikimiyle doğal olarak artmaz; terfiler ile de doğal olarak artmaz tam tersi ömür boyu çaba gerektirir. İyi kadrolar yetiştirmek için devamlı öznel dünyayı geliştirmek, parti eğitimini güçlendirmek ve karakteri iyileştirmek gerekir. Çaba gösterirsek “kalbimiz küçük menfaatlerin cazibesine kapılmaz; gözlerimizi beş renk kamaştırmaz, doğru düzgün insanlar olalım; sağlam yere basarak iş yapalım, temiz yöneticiler olalım.”

Zhao Dongmei: “Kalbimiz küçük menfaatlerin cazibesine kapılmaz; gözlerimizi beş renk kamaştırmaz, doğru düzgün insanlar olalım; sağlam yere basarak iş yapalım, temiz yöneticiler olalım.” Bu sözü iki kısma ayırabiliriz; ilk kısmında “Küçük menfaatlerin cazibesine kapılmamak”tır. “Küçük menfaat” nedir? Küçük menfaatler için Konfüçyüs şöyle demektedir: “Aceleci olup hızlı sonuçlar bekleme ve küçük menfaat peşine düşme.”⁶ “Çok hızlı hedefine ulaşmak isteyen kişi hedefine ulaşamaz; küçük menfaatlere düşkün kişi büyük işler başaramaz. Bu sözde söylenmek istenen; şeylerin doğal gelişim kurallarına ve zamanına saygı göstermek aynı zamanda ufak tefek kolaylıklara düşkün olmamaktır. Küçük menfaatlere düşkün kişi büyük hedefe ulaşamaz. Sözüün ikinci kısmına baka-

⁶ Bkz. Konfüçyüs Konuşmalar eseri 13.17. (ç.n.)

lım: “Gözlerimizi beş renk kamaştırmaz.” Beş renk ne demektir? Beş renk ifadesi Laozi’nın *Dao De Jing* (Tao Te Ching) eserinde geçmektedir. Orijinal metinde “Beş renk insanı kör, beş ses insanı sağır eder; beş tat insanı pisboğaz yapar” denmektedir. Güzel gözüken, kulağa hoş gelen, lezzetli ve tatlı şeylere çok fazla kapılırsa insan gözlerine ve kulaklarına zarar verir ve şişman olur. İşte bu nedenle bu tür dış görünüşlerin cazibesine aldanmamalıyız. Bu ilke aslında eskilerin söylediği “küçük işlerde dikkatli olma” ilkesidir. Hepimiz lakabı Bao Qintian olan Bao Zheng’ı biliriz. Tarih kayıtlarına göre Bao Zheng, nadir karşılaşılan itibarlı ve başarılı bir bürokrat, iyi bir evlat ve sadık bir yöneticidir. Bugün çoğumuz hâlâ Bao Zheng’ın yazdığı ve kendi idealini anlatan şiirleri ezbere biliriz. “Kalbimi temiz tutarak ahlakımı geliştiririm; adil olmak benim ilkemdir. Kaliteli ahşaptan sütun yapılır; sert demirden olta olmaz.” Hayatı boyunca dürüst bir insan olmuştur. Peki bu insan nasıl yetişmiştir? O gerçekten en küçük işlerde bile dikkatli olmayı başarmıştır; hiçbir zaman küçük menfaatlere tenezzül etmemiş ve her zaman disiplinli olmuştur. Bao Zheng henüz memuriyet sınavını kazanmadan önce soyadı Li olan bir arkadaş ile beraber memleketi Luzhou’da bulunan bir Budist tapınağında ders çalışıyordu. Bu tapınağın yakınında çok zengin bir adam otururdu ve bu iki okumuş gencin evinin önünden geçtiğini görürdü. Zengin adam bu iki genç ile tanışmak istiyordu. Adam onları birkaç kez evine davet etmişti ama gençler nazıkçe reddetmişlerdi. Bir gün zengin adam evinde sofraya hazırlattı ve gençleri davet etmek için hizmetçisini gönderdi. Bao Zheng arkadaşını uyardı ve gitmemeleri gerektiğini söyledi. Neden yemeğe gitmemişlerdi? Bao Zheng arkadaşına şöyle dedi: “İkimiz de okuyoruz ve bir gün mutlaka bir yönetici pozisyonunda olacağız. Eğer bugün yemeğe gidersek yönetici olduğumuz zaman bu zengin adam bizden

bir şey isteyebilir ve ilkelerimize ters de olsa biz onun isteğini yerine getirmek zorunda kalabiliriz.” Arkadaşı söylediklerini dinledikten sonra haklı olduğunu söyledi ve yemek davetini reddettiler. Daha sonra ikisi de memleketleri olan Luzhou’da yönetici oldular. Bildiğimiz gibi eski zamanlarda “memlekette görev vermeme” sistemi vardı; yani bir bürokrat kendi memleketine atanmazdı. Ama Bao ve Li, kendi memleketlerinde görev yaptılar; bunun nedeni çok başarılı olmaları ve imparatorun güvenini kazanmış olmalarıdır. Yönetici görevindeyken çok iyi işler yaptılar ve hiçbir sorun yaşamadılar. Varsayalım ki onlar zengin adamın yemek davetini kabul edip gitmiş olsalardı; birincinin ardından ikinci bir yemek daveti olacaktı ve o zaman daha fazla iyiliği de kabul etmek zorunda kalacaklardı. İkisi de sınavları kazanıp memur olduktan sonra zengin adama bir borçları olacaktı. O zaman zengin adam onlardan bazı şeyler isteyebilirdi. Güney Song (1127-1279) Hanedanı döneminin büyük entelektüeli Zhu Xi de bu konuya çok önem vermiştir çünkü kendisi de yerel yönetici olarak görev yapmıştır; o nedenle bu işin püf noktasını çok iyi biliyordu. Zhu Xi, Bao ve Li’nin yaşadıklarını öğrencilerine anlattı; herkesin hırsını kısıtlaması, uzun vadeli büyük idealleri olmasını; yapacağı işin sonucunu iyi düşünmesi gerektiğini vurgulardı. Eğer bu yapılabilirse “küçük menfaatlerin cazibesine kapılmaz; beş renk gözlerimizi kamaştırmaz.”

Seyirci: Bu hikâyeler çok etkileyici. Aslında ben bir parti üyesi değilim. Parti üyesi olarak adil ve öz-disiplinli olmak bir zorunluluktur ama sıradan insanlar olarak bence bizlerin de kendimizle ilgili yüksek beklentileri olmalı. Bu vesileyle sizlere bir soru sormak istiyorum; sıradan bir insan olarak küçük menfaatlerin cazibesine kapılmamak için neler yapmalıyız?

Zhao Dongmei: Gerçekten de partili olsun kadrolardan olsun ya da sıradan insanlar olsun, herkes hayatında cezbedici şeylerle karşılaşabilir; sadece yüksek mevkilerde olanlar

değil. Öyleyse her zaman öz-disiplinimiz olması gerekir; küçük menfaatlerden etkilenmemeli, büyük bir olaylarla karşılaştığımızda da sakin olmalı ve haddimizi aşmamalıyız.

Huang Yibin: Asil düşünceler, iyi davranışlar ve ahlak standartları uzun vadeli pratiklerle ve süreç içinde oluşturulur ve geliştirilir. Genel Sekreter'in siyasi hayatına baktığımız zaman Hebei'den Fujian'e; Zhejiang'dan Shanghai'a ve en son Beijing'e (Pekin) ulaşan yolu üzerinde başlangıçtan sonuna kadar geçen önemli bir ipucu vardır; adil olmak ve öz disiplin. Zhengding ilçesinde çalışırken parti komitesi ve belediyede iki arazi aracı vardı ama o araca çok az biner ve araştırma için köylere bisikletle giderdi. Xi Jinping'in Zhengding'de geçirdiği yıllar böyle bir izlenim bırakmıştır: yıllarca eskimiş askeri üniforma giyer; ayaklarında da askeri kumaş ayakkabılar olurdu, köylere gidip araştırma yaparken yeşil kumaş çantayı omzunda taşırdı; samimiyetle ne hızlı ne de yavaş konuşurdu. Bu nedenle meslektaşları merkezden gelen bu gencin yerel kadrolardan daha sade ve mütevazı olduğunu söylerlerdi. Daha sonra Genel Sekreter şöyle demiştir; "Bizler komünist parti üyeleri olarak sadece kendi hayatımızdaki küçük işlere dikkat etmemeliyiz; günlük yaşamımız için ne kadar fazla düşünersek gönülden ve yüreктen halka hizmet idealimizden o kadar uzaklaşırız." Eskilerin bir şiirinde söylendiği gibi: "Başarı çalışkan ve tasarruflu olanlarındır; lüks ve şatafata düşkün olanlar mutlaka sıkıntıya düşer." Öz disiplin ve haddini aşmamak düşünce eğitiminin en üstün seviyesidir; aynı zamanda "yolsuzluk yapmayı istememek" barajının inşası için gereklidir. Bizler Komünist Parti üyeleri olarak daha yüksek standartlar ile kendimizi sınırlandırmalıyız; kendimizi geliştirmeliyiz, yetkileri dikkatli kullanmalıyız; öz disiplinli olmalıyız, her zaman Komünist Parti üyelerinin asil karakterli ve adil olmalarını savunmalıyız; böylece "yolsuzluk yapmayı istememek" sloganının düşünce temelini gerçekten sağlam şekilde inşa edebiliriz.

ONUNCU BÖLÜM

DEVLET YÖNETİMİ

YETENEKLİ İNSANLARA BAĞLIDIR

Yorumcu: Wang Jie¹

Antik metinleri yorumlayan: Kang Zhen²

Davetli misafir: Jia Yonghui³

Wang Jie: Bu bölümde “yetenekli insanları istihdam etmeyi” konuşacağız. “Devlet yönetimi yetenekli insanlara bağlıdır”, “Yönetimin en önemli işi yetenekli insanları bulmaktır.” Bu antik sözler yetenekli insanların önemini ifade etmektedir. Çin’in geleneksel kültüründe binlerce yıldır çok iyi bir gelenek vardır ve o da yetenekli insanlara büyük saygı duymaktır. Yetenekli insanlara saygı geleneği tıpkı Çin’e has kırmızı ipler gibi başlangıcından bugüne Çin kültürünün önemli bir unsuru olmuştur. Partinin 18. Genel Kurulu’ndan itibaren, Genel Sekreter Xi Jinping “yetenekli insan” konusunda birçok değerlendirmeler yapmıştır. Örneğin “Ülkenin kalkınması insana bağlıdır”, “İnsan kaynağı partinin iktidarı yönetme ve ülkeyi kalkındırmanın temel kaynağıdır.” “Yetenekli insan konusuna çok önem verilmelidir, susuz kalanın suyu araması gibi yetenekli insanları aramak gerekir.” “Yetenekli

¹ Profesör, Çin Komünist Partisi Okulu.

² Profesör, Beijing Normal Üniversitesi.

³ Hebei Zhengding ilçe kütüphanesi yetkilisi.

insanları bulduktan sonra onlara mücevherler gibi iyi bakmak gerekir.” “Yetenekli insanlar terfi ettirilirken farklı standartlar uygulanabilir.” “Yetenekli insanları istihdam ederken onları yeteneklerini kullanabilecekleri yerde istihdam etmek gerekir” gibi sözler Genel Sekreter’in yetenekli insanlar konusundaki güçlü iradesini göstermektedir. Bu bölümde üç konuya değinmek istiyorum. Birincisi; yetenekli insan nedir? İkincisi, yetenekli insan nasıl yetiştirilir? Üçüncüsü yetenekli insan nasıl istihdam edilmelidir? Öncelikle ilk soruya bakalım: Yeni çağda bir insanın yetenekli olup olmadığını tespit ederken uygulanan standart nedir? Bu konu ile ilgili genel sekreter Xi Jinping’in değerlendirmesine bakalım.

Xi Jinping: “Yetenek ahlakın sermayesidir; ahlak, yeteneğin yöneticisidir.” Yetenekli insanın eğitimi; insanın yetiştirilmesi ve yeteneğin geliştirilmesinin entegrasyonudur ama temel olan insan yetiştirmektir. Ahlakı olmayan insan ayakta kalamaz; insanı yetiştirmenin temeli ahlak eğitimidir. Bu yetenekli insanları yetiştirmenin diyalektikidir.

Kang Zhen: “Yetenek ahlakın sermayesidir; ahlak, yeteneğin yöneticisidir.” Bu söz *Zi Zhi Tong Jian* adlı eserin “Zhou Ji” bölümünde geçmektedir. Bildiğiniz gibi *Zi Zhi Tong Jian* eseri Kuzey Song (960-1126) Hanedanı döneminin meşhur tarihçisi Sima Guang liderliğinde derlenmiştir. Bu sözün anlamı nedir? Ahlak ve karakter yeteneğin lideridir ama yetenek ve kabiliyet ahlakın desteğidir. Belki şu soruyu sorabilirsiniz *Zi Zhi Tong Jian* eserinde Sima Guang neden bunları yazmıştır? Bunun arkasında bir hikâye bulunmaktadır. İlkbahar-Sonbahar Dönemi’nde Zhi Xuanzi adlı bir saray yetkilisi vardı, kendisinden sonra yerine geçmesi için bir mirasçı bulmak istedi. Peki kimi seçecekti? Zhi Yao’yu seçti; o çok yetenekli biriydi. Fakat ailesinden Zhi Guo buna şiddetle itiraz etti. Neden itiraz etmişti? Bu kişi gerçekten sıradan insanlardan çok daha yetenekliydi ayrıca

beş üstün özelliği vardı. Birincisi nedir? Uzun boylu, güçlü, yakışıklı, ikincisi hem akıllı hem de birçok sanatta uzmanlığı var, üçüncüsü binicilik ve okçulukta usta ve iyi bir savaşçı, dördüncüsü nedir? Çok cesur ve kararlı aynı zamanda çok güzel konuşan biridir. Bu beş üstün özellik bir kişide toplanırsa belli ki bu insan çok seçkin biri olmalıdır ama neden onun işini devam ettiremezdi? Zhi Guo şöyle devam etti; çok büyük bir kusuru var ve bu beş üstün özelliği de anlamsız kılıyor. Bu kusur neydi? Zhi Yao insan sevgisi olmayan ahlak konusunda da kusurları olan biriydi. Zhi Guo onu uyardı ve eğer Zhi Yao'yu mirasçın yapıp makamını ona devredersen çok büyük bir felaket olacaktır dedi. Gerçekten de onun söylediği gibi bu adam hem çok hırslı hem de acımasız biriydi. Daha sonra o makama geldi ve Zhi ailesinin yöneticisi oldu ve aileyi felakete sürükledi. Sima Guang eserin "Zhou Ji" kısmında bu olaydan bahsetmektedir. "Zi Zhi Tong Jian" eserinde Sima Guang bu olayı nasıl değerlendirmiştir? Zhi Yao'nun yaşadığı felaketin nedeni nedir? Çünkü yeteneği ahlakını geçmiştir; diğer bir deyişle yeteneğini ahlakı yönetmiyordu ve o nedenle bu felaket yaşanmıştı. Sima Guang bu hikâyeye aracılığıyla insanları uyarmaktadır çünkü normalde insanlar yetenek ve ahlakı birbirinden çok zor ayırt ederler; ikisinin bir bütünlük içinde olması gerekir, kısacası böyle bir adamın çok yetenekli olduğunu zannederler. Sima Guang şöyle demektedir: Bu iki şey aynı şey değil; ahlak ahlaktır, yetenek yetenektir; yetenek ahlakın desteğidir ama ahlak yeteneği yönetmelidir. Bu nedenle yazdığı eserde bu olaydan bahsetmiştir. Sima Guang, bu olaydan yola çıkarak çok önemli değerlendirmeler yapmıştır. Şöyle demiştir; "Hem yeteneğe hem de ahlaka sahip olan insan yüce, ne yeteneğe ne ahlaka sahip olmayan kişi aptaldır; ahlaklı ama yeteneksiz insan "Üst İnsan"⁴dır; yetenekli ama ahlaksız insa-

⁴ Kelimenin en eski ve ilk anlamı kişinin sosyal statüsünü açıklamaktadır. Genellikle hükümdar, yönetici veya aristokratlar için kullanılmıştır. Konfüçyüs bu kelime-

na ne denir? Ona “Küçük İnsan⁵” denir. Sima Guang’a göre yetenek ve ahlak kıyaslandığında ahlak daha önemlidir; insan hem ahlaka hem de yeteneğe sahip olmalı ve ahlak öncelikli olmalıdır. Sima Guang hem büyük bir tarihçi hem de önemli bir siyasetçi idi. Song İmparatoru Ze Zong döneminde başbakan görevindeyken hükümet sekreterliği kurumunda çalışan Liu Anshi adlı bir adamı terfi ettirdi. Liu Anshi’i neden terfi etti? Liu Anshi yeni görevine terfi ettirildikten sonra Sima Guang onu çağırdı ve ona “Neden terfi ettiğinizi biliyor musunuz?” diye sordu. Liu Anshi; bilmediğini söyledi ve hiçbir özel ilişkisi de olmadığını anlattı. Sima Guang da “Senin özel bir ilişkin olmadığını biliyor ve takdir ediyorum. Bir zamanlar ben görevden alındıktan sonra evde otururken birkaç günde bir defa bana gelip benimle bazı konuları tartışırdın ama tekrar başbakan olduktan sonra bana bir mektup bile yazmadın ve beni hiç görmeye de gelmedin” dedi. Böylece ahlaklı biri olduğunu anladım; ayrıca gerçekten yeteneklisin. Sonuç olarak Sima Guang yazdığı *Zi Zhi Tong Ji-an* eserinde ahlak ve yetenek arasındaki ilişkiyi çok açık şekilde tanımlamaktadır; tarihte yaşanan bir olay aracılığıyla bize bir ders vermekte ve aynı zamanda kendisi de yaptıkları ile gelecekteki nesillere örnek olmuştur.

Wang Jie: Az önce Çin kültüründe ahlaka ne kadar önem verildiğini ve ahlakın en değerli özellik olarak görüldüğünü anlattık. Eskiler ahlak ve yetenek arasındaki ilişki üzerine çok sayıda benzetme yapmışlardır. Bazıları ahlakı suyun kaynağına, ağacın köküne benzetmiştir. Bazıları yeteneği suyun dalgasına, ağacın yaprağına, ahlakı aile reisine; bazıları yeteneği ahlakın hizmetçisine benzetmiştir. Bu benzetme-

ye ahlaki bir boyut katarak ahlaklı ve erdemli kişi anlamında kullanmıştır. Bu kavramın karşısı Küçük İnsan’dır. (ç.n.)

⁵ İlk anlamıyla yönetilenleri kasteder ve kişinin sosyal statüsünü açıklamak için kullanılır. Zaman içinde kelime ahlaki bir boyut da kazanarak Jun Zi-Üst İnsan’ın karşısı anlamında kullanılmıştır. (ç.n.)

ler çok canlıdır. Bu örnekler ahlakın yetenekten daha önemli olduğunu göstermektedir.

Kang Zhen: Ahlak nedir? Bize göre asıl olan ahlak, değer ve ideallerdir; bir insanın fikileri ve karakteridir. Bir insanın dünyaya, diğer insanlara ve şeylere davranışları ve bakış açısıdır. Bir kişiyi gözlemlediğimiz zaman onun düşüncesinin doğru olup olmadığını; doğru yolda olup olmadığına bakarız, yani onun insanlara davranışlarına, dünyaya bakış açısının doğru olup olmadığına bakarız.

Wang Jie: Genel sekreter Xi Jinping'in yetenekli insanlar hakkındaki bir dizi önemli konuşmasını inceledikten sonra aşağıdaki beş noktaya dikkat etmemiz gerektiğini görmekteyiz: Birincisi, ülkemizi ve ulusumuzu sevmeliyiz. Çin'in meşhur bilim adamı Qian Xuesen⁶ Amerika'da eğitim görmüş çok iyi standartlarda yaşamaktaydı ama Çin Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra büyük engelleri aşarak vatanına dönmüştür. Bilimin sınırı yoktur denir ancak bilim adamlarının vatanı vardır. Qian Xuesen'in ülkesine katkıda bulunmak istediğini görmekteyiz. İkincisi, ideal ve inanca sahip olmaktır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı Zhou Enlai, gençlik döneminde emperyalistlerin Çin'e saldırıları; kültürümüze verdiği zarara karşı, "Çin ulusunun kalkınması için okuyacağım" şeklinde idealini ifade etmiştir. Dolayısıyla bugün eğer büyük işler yapmak istiyorsak uzun vadeli ve yüksek idealler ile bir hedef belirlememiz gerekir yoksa hiçbir şey başaramayız. Üçüncüsü, çaba göstermeliyiz ve emek vermekten çekinmemeliyiz. Boş konuşmak ülkeye zarar verir; çaba sarf etmek ise ülkeyi kalkındırır. Taihang Dağları'nın "Yeni Yu Gong"⁷u adı verilen Li Baoguo, bazıları tarafından da "Çiftçi profesör" olarak anılmaktadır. Kendisi Hebei Ziraat Üniversitesi'nde profesördür hem öğrencilere

⁶ 1911-2009 yılları arasında yaşamış Çinli matematikçi ve fizikçi. (ç.n.)

⁷ "Dağları Taşıyan Yu Gong" adlı efsaneye atıf yapılmaktadır. (ç.n.)

ders vermekte hem de bilimsel araştırmalarını yürütmektedir ama bu yoğun çalışma temposuna rağmen kendini halka adamıştır. İstatistiklere göre, otuz beş yılda doksan binden fazla köylü onun bilimsel eğitimlerine katılmış, kendisi sekiz yüzden fazla ders vermiştir. Birçok teknoloji hakkında hiçbir şey bilmeyen köylüler onun eğitimi sayesinde usta ya da uzman olmuşlardır. Li Baoguo'nun uzmanlığı, teknoloji öğretimi ve çalışkanlığı halkın yüreğinde taht kurmuştur. Çin kültüründe bazı sözler vardır; mesela “bir gün öğrenirsen her gün öğrenirsin ve sonra tekrar tekrar hiç durmadan devam etmelisin”; “Bir şeyin gelişmesinin sonunda değişim mutlaktır; değişim olursa gelişme durmaz ve bu gelişmenin devam etmesini sağlar.” Bu sözler reform ve inovasyonun önemini anlatmaktadır. Genel Sekreter'in “Sadece reform yapanlar ilerleyebilir; sadece inovasyon yapanlar güçlenebilir, sadece reform ve inovasyon yapanlar kazanabilir” ifadeleri de reform ve inovasyonun önemini vurgulamaktadır. Dünyada “hibrit pirincin babası” olarak tanınan Yuan Longping; çağdaş reformlar ve inovasyonların en önemli örneğidir. Uzun yıllar boyunca Yuan Longping pirinç üzerinde büyük çaba harcamış ve art arda yüksek verim ve istikrarlı üretim yapılabilen pirinç türlerini keşfetmiştir. Onun çalışmaları Çin'in gıda güvenliğine paha biçilmez ve unutulmaz katkılar sağlamıştır. Sürekli reform ve inovasyon sayesinde sürekli ilerleme gerçekleşebilmiştir. Beşinci ve son nokta da sorumlu olmak ve önderlik etmektir. Genel Sekreter Xi Jinping'in belirttiği gibi ne kadar önderlik edilirse o kadar büyük işler yapılabilir ne kadar sorumluluk yerine getirilirse o kadar başarılı olunur. 1980'lerde Xi Jinping Hebei Eyaleti'nin Zhengding ilçesine atanmıştır; oradayken yere sağlam basarak çalıştı, gerçeklere dayanarak doğru sonuç çıkarmaya çalıştı ve bu çalışmalar sayesinde Zhengding'in ekonomik olarak gelişmesine çok iyi bir temel oluşturdu. Xi Jinping'e göre Zhengding'in gelişmesine faydalı olacak işler ne ka-

dar zor olursa olsun yapılmalı ve başarı elde edilmeliydi. İşte bu önderlik ve sorumluluktur. Az önce beş noktadan Genel Sekreter Xi Jinping'in yetenekli insan ile ilgili konuşmalarında geçen önemli noktaları izah ettim. "Bir senelik plan yaparsan pirinç yetiştirirsin; on senelik plan yaparsan ağaç yetiştirirsin, ömürlük plan yaparsan insan yetiştirirsin." Yetenekli insan doğada yetişmez; onu yetiştirebilmek için çok emek vermek gerekir. Yetenekli insanları nasıl yetiştirmeliyiz ve onlardan nasıl faydalanmalıyız? Bu konuda Xi Jinping neler söylemiştir?

Yetenekli İnsanlar Nasıl Yetiştirilmeli?

Xi Jinping: Tarihte her hanedan ilçe düzeyindeki yetkililerin seçilmesi ve terfilerine çok önem vermiştir. Eski-ler şöyle der: "Başbakan yerel idareden, savaşçı ordudan çıkar." Tarihe baktığımız zaman birçok meşhur ve ideal sahibi kişinin ilçe düzeyinde bürokrat olup siyasete başladığını görmekteyiz.

Kang Zhen: "Başbakan yerel idareden, (Zhou Bu) savaşçı ordudan (Zu Wu) çıkar." Bu söz *Hanfeizi* adlı eserde geçmektedir. Zhou Bu nedir? Antik dönemdeki alt düzey idari kurumdur. Zu Wu nedir? Ordunun alt düzey birimidir. Bu sözün anlamı şudur; eğer başbakan olmak istersen önce alt düzey idari kurumda çalışmaya başlamalısın. General olmak istersen önce generalin yardımcısı ya da alt düzey general görevini yapmaktan başlamalısın; hatta üstçavuş, teğmen, binbaşı ve tabur komutanı gibi yavaş yavaş yükselerek general olmalısın. İnsanın yetişmesi, kadronun yetişmesi bina inşası gibidir, en yüksek binalar da bir zemin üzerinde inşa edilmelidir. Binanın temeli çok önemlidir. Eğer temel sağlam değilse bina ne kadar yüksek olursa o kadar hızlı çöker.

Seyirci 1: Benim adım Xu Lide; Çin Renmin Üniversite-

si, Marksizm Fakültesi'nde okuyorum. Eğer üniversite kimliği ile bir köyde idari personel olarak görevlendirilirim köyde yapacağım ilk iş o köyün bulunduğu coğrafi konuma bakmak olur. Çin'in Reform ve Dışa Açılma döneminin ilk etabında "Kalkınma için önce yolları inşa etmek şarttır" diye bir söz vardı. O nedenle ben ilk önce bu köyün ulaşım konusunda genel değerlendirmesini yapar ondan sonra köylülerin kalkınması ve zenginleşmesi için onlara liderlik yapabilirim. Eğer o köyde yoksul nüfus fazlaysa önce onların yoksulluktan kurtulması için destek veririm; böylece şu an teşvik edilen isabetli yoksulları destekleme çalışması amacına ulaşmış olur. Teşekkür ederim.

Seyirci 2: Benim adım Xiao Yan, Çin Renmin Üniversitesi Kamu İdaresi Fakültesi'nde okuyorum. İlkbahar tatilimizde okulun organizasyonu ile Genel Sekter'in okumuş bir genç olarak kaldığı Jiangjiahe köyünde inceleme ve araştırmalar yaptık. Liangjiahe köyüne ulaştığımızda ilk olarak "Okumuş Genç" adı verilen bir kuyu gördük; bu kuyu Xi Jinping'in liderliğinde köylüler tarafından yapılmıştır çünkü o dönemde Liangjiahe'da temiz su yoktu. Bunun yanında bir şey daha öğrendik ki o dönemde Liangjiahe köyünde ciddi enerji sorunları yaşandığını fark eden Xi Jinping, Shaanxi Eyaleti'nin ilk biyogaz enerji tesisini inşa etmiştir. Shaanxi Eyaleti'nde gerekli teknoloji olmadığı için Mianyang ilçesine gidip biyogaz enerji tesisinin inşaat teknolojisini öğrendikten sonra Liangjiahe'nın köylüleri ile birlikte tesisi kurmayı başarmışlardır. "Okumuş Genç Kuyusu" ve biyogaz enerji tesisi köylülerin yaşam şartlarını ciddi anlamda geliştirmiştir. Bu nedenle şöyle düşünüyorum; eğer bir köyde bir üniversiteli idari personel olursam Başkan Xi'yi örnek alarak pratik çalışmalarla başlayıp halka yakın olup; en çok ihtiyaç duydukları şeyleri öğreneceğim. Teşekkür ederim.

Wang Jie: Alt düzeyden başlayıp çalışma tecrübesi edin-

mekten bahsedince aklıma meşhur filozof Laozi'nın söylediği bir söz geldi: "Bir kişinin kollarını etrafında kavuşturamadığı ağaç da bir zamanlar küçük bir fidandı." En büyük binaların inşası da bir sepet çamurla başlar. Bin Li'lik bir yolculuk bir adımla başlar. Yüksek bina zemin üzerine yapılır çünkü zemin temeldir; temeli sağlam değilse dağ bile sarsılır. Yetenekli insanların yetiştirilmesi konusunda üç noktada fikirlerimi anlatmak isterim: Birincisi; kitap okumadan ve ders çalışmadan yetenekli insan yetiştirilemez. Kasım 2012 tarihinde Genel Sekreter Xi Jinping kitap okuma ile ilgili bir hikâye anlatmıştı. Bir gün bir genç evde hiç yorulmadan yazı yazıyordu; aslında çeviri yapıyordu. Annesi çok yorgun olduğunu görünce onun için pirinçli sarma ve siyah şeker hazırlayıp; "Birazdan sarma yiyeceksen mutlaka sarmayı siyah şekere daldırıp yemelisin" demiş. Oğlu da, "tamam" demiş. Bir süre sonra annesi tekrar içeri girip; "Sarmayı yedin mi?" diye sormuş. Oğlu kafasını çevirince annesi oğlunun ağzının etrafının simsiyah olduğunu görmüş. Oğlu pirinç sarmasını yanlış yere batırmış; siyah şeker yerine yanındaki mürekkep içine daldırmış, mürekkep ve sarmayı birlikte yemiş ve ağzının etrafı simsiyah olmuş. Annesi, "Ağzın neden simsiyah" diye sormuş. Oğlu birden pirinç samasını yanlış yere daldırdığını anlamış. Bugün okuduğumuz Çin'in ilk *Komünist Manifesto* çevirisi bu gencin eseridir; onun adı Chen Wangdao'dur. Bu hikâyeden kaynaklanan bir deyim hızla halk arasında yayılmıştır: "Hakikatin tadı çok lezzetlidir." Bu hikâyeden yetenekli insanların yetiştirilmesinin kitaplardan ayrı düşünölemeyeceğini anlamış olduk. İkincisi belli bir süre çalışmadan yetenekli insan yetiştirilemez. Pratikte yetenek edinilir, çalışmada yetenekli insan yetişir. Geniş çaplı alt düzey idari kurumlar yetenekli insanların yetişmesi için en zengin ortamlardır. Tarihten bugüne başarılı insanların hemen hemen hepsi alt düzey idari kurumlarda çalışma tecrübesine sahiptir.

Az önce seyirci arkadaşlardan birinin söylediği gibi halkın ne düşündüğünü, neye ihtiyaç duyduğunu, neyi merak ettiğini öğrendikten sonra verilecek karar daha mantıklı ve doğruluğa yakın olacaktır; sorunlara çözüm ararken de daha kapsamlı ve dikkatli düşünülür. Genel Sekreter Xi Jinping'in geçmişine baktığımız zaman bunu ispatladığını görmekteyiz. Alt düzey idari kurumlarda çalışma tecrübesi olduktan sonra karar verme ve sorun çözmede gerçeğe daha yakın olunur; halkın yaşamı daha iyi öğrenilir, ülkenin durumu daha iyi anlaşılır. Üçüncüsü, yetenekli insanlar yetiştirmek için dostane bir ortam ve atmosfer oluşturmalıyız. Genel Sekreter Xi Jinping şöyle demiştir; dostane ortam yetenekli insanları bir araya toplar ve böylece işler ilerler. Kötü bir ortam olursa yetenekli insanlar dağılır ve yapılan iş de çöküşe gider. Bu sözler yetenekli insan yetiştirmek için ortamın ne kadar önemli olduğunu belirtmektedir. 80'li yılların başında Xi Jinping Hebei eyaletinin Zhengding ilçesine görevlendirildi. Oradayken Jia Dashan adlı bir kişiyi fark etti. Jia, ilçe belediyesi kültür kurumunun başkanı idi. Çok roman yazmıştı ve bazıları da ödül kazanmıştı; o nedenle Xi Jinping ona çok önem vermiştir. Zhengding'e geldiğinde onun ilk ziyaret ettiği kişi Jia Dashan olmuştur. Xi Jinping Zhengding'de çalışırken o dönemin şartlarında Jia Dashan gibi yetenekli insanlar için iyi bir ortamı oluşturmuştur.

Yetenekli İnsanlar Nasıl İstihdam Edilmeli?

Xi Jinping: “Büyük başarılarla olağanüstü insanlar ulaşabilir.” Bilim ve inovasyonun en önemli unsuru insandır. İnovasyon ancak inovasyon yapabilecek insanlarla mümkün olur. Yetenekli insanlara büyük saygı göstermek Çin ulusunun tarihi geleneğidir.

Kang Zhen: “Büyük başarılarla olağanüstü insanlar ulaşabilir.” Bu söz Han Hanedanı dönemi tarihçisi Ban Gu'nun

yazdığı *Han Shu* (Han Tarihi) “Wu Di Ji” bölümünde geçmektedir. Bu sözün arka planında ne vardır? Beşinci saltanat yılında –M.Ö 106– Wudi eyaletlerin yetenekli insanları tavsiye etmeleri için bir fermanı çıkarmıştır. Ne tür yetenekli insanların tavsiye edilmesini istemiştir? Fermana şu ifadeler yer almaktadır: “Büyük başarılarla olağanüstü insanlar ulaşabilir.” Büyük başarılar elde etmek için mutlaka olağanüstü yetenekli insanlara ihtiyaç vardır; onları bulmak gerekir. Bu fermanın yayınlanmasından yirmi yıl önce; meşhur edebiyatçı ve şair Simi Xiangru, dönemin imparatoru Han Wudi’ye bir yazı sunmuştur; yazının konusu güney batı sınır bölgesinin savunmasıdır. Bu yazı içinde beş kere “olağanüstü” kelimesini kullanmıştır. “Dünyada olağanüstü insanlar vardır; onlar olağanüstü işler yaparlar”, “Olağanüstü işlerde olağanüstü başarılar elde edilir”, “Olağanüstü denen şey sıradan insanların yaptıklarından farklıdır.” Bu sözün anlamı nedir? Büyük işler başarmak için olağanüstü insanlar gerekir. Bu yazıda beş kere “olağanüstü” denmesi İmparator Han Wudi’nin çok dikkatini çekmiştir. Yirmi yıl sonraki fermanında bu beş olağanüstüyü kısaltarak: “Büyük başarılarla olağanüstü insanlar ulaşabilir” demiştir.

Wang Jie: Yetenekli insan nedir, yetenekli insan nasıl yetiştirilir konularını konuştuk; şimdi yetenekli insan nasıl istihdam edilmelidir konusunu konuşalım. Yetenekli insanların istihdam edilmesiyle ilgili üç noktaya değinmek isterim: Birincisi insanları doğru yönde istihdam etmektir. Genel Sekreter Xi Jinping’in dediği gibi insan istihdam etmenin yönlendirilmesi en önemli, en köklü ve en verimli mottuttur. Tarih kitaplarında kaydedildiği gibi eyaletler ve ilçeler iyi yönetilirse ülke huzura kavuşur. Bu nedenle Xi Jinping ilçe parti sekreterlerine çok önem vermektedir. 2015 yılında parti merkezi yüz iki ilçe parti sekreterini ödüllendirmiştir. Bunun ardından bir kısım ilçe parti sekreteri daha üst pozisyonlara terfi etmiştir. Liao Junbo onlardan biri-

dir. Onun yüreği her zaman halkla beraberdir; her işe atılır, herkese çok açık ve dürüst davranır, zengin gönüllü biridir, iş yaparken çok dikkatli ve titiz davranır ve öz disiplini yüksektir; aile üyelerini de hep bu konularda uyarmaktadır. Bu nedenlerle Liao Junbo parti üyeleri ve kadroların gözünde adeta bir abide haline gelmiştir; bugün birçok kişi, parti üyesi ve kadrolar ondan bahsedince onu çok özlediklerini söylemektedirler. Bana göre yetenekli insanların istihdamının doğru yönlendirilmesi ile birlikte çağdaş Çin toplumu içinde daha fazla Liao Junbo gibi insanlar ortaya çıkacaktır. İkincisi, insanın avantajı olan tarafı kullanılmalı, kusurlu taraflardan kaçınılmalı. Dünyadaki her şeyin avantajı ve dezavantajı vardır. Yüzde yüz saflıkta altın yoktur ve elbette kusursuz insan da yoktur. Xi Jinping şöyle demiştir: “İşin gereklerine göre ne tür insan istendiğini ve hangi pozisyonda istihdam edilmesi gerektiğini bilmeliyiz; işe uygun insanları seçmeliyiz.” Xi Jinping, Qing Hanedanı şairi Gu Cixie’nin yazdığı, “Hızlı at tehlikeli yerlerden geçebilir ama sığır gibi tarlayı süremez; sağlam araba ağır mal taşıyabilir ama gemi gibi nehri geçemez” şiirinden bahsetmiştir. Çünkü herkesin kendine özgü avantajları ve dezavantajları vardır; güçlü ve zayıf yönleri vardır. İnsanın avantajından faydalanan onu tam yerinde istihdam etmektir, yeteneğini en iyi şekilde kullanabilmektir; aksi çok vahim sonuçlara yol açabilir. Son olarak; insanları istihdam ederken tek bir standartta ısrar edilmemelidir. En eski devirlerden itibaren eğitilmiş insanlar, istihdamda tek bir standardın uygulanmaması gerektiği konusunda hemfikirdirler. Bir örnek daha anlatmak isterim; Xichang Uydu Fırlatma Merkezi’nde çalışan Zhang Runhong adında bir bilim insanı vardı. Xichang, ondan fazla fırlatma projesine katılmış; merkezde çalıştığı on yıldan uzun sürede ondan farklı pozisyonda görev yapmıştır. Çok sağlam teorik bilgiye ve iş deneyimine sahiptir. Bildiğimiz gibi fırlatma merkezinde normalde erkekler söz sahibidir ama Zhu-

ang Runhong'dan herkes takdirle bahseder. Kendisi şöyle demiştir: "Benim en büyük hedefim ve hayalim; Çin'in uydu fırlatma merkezinin ilk kadın komutanı olmaktır." Bana göre yeni çağda ve günümüzün istihdam standartlarının daha esnek olduğu bu ortamda Zhang Runhong, hayaline ve hedefine bir adım daha yaklaşmıştır.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

AĞACIN KÖKÜ GİBİ YEŞİL DAĞA
SIMSIKI TUTUNMALIYIZ

Düşünceleri açıklayan: Xu Chuan¹

Antik Metinleri Açıklayan: Meng Man²

Davetli misafir: Zhang Jinlan³

Xu Chuan: Fikrimi paylaşmadan önce size bir hikâye anlatmak isterim. Kızıl Ordu⁴'nun "Uzun Yürüyüş"⁵ü başarıyla tamamlamasının 80. yıldönümü kutlama toplantısında Genel Sekreter Xi Jinping bir olaydan bahsetmiştir. Uzun Yürüyüş sırasında Kızıl Ordu'dan üç kadın asker; Hunan Eyaletinin Rucheng ilçesi Shazhou köyünde yaşlı bir kadının evinde konaklamıştır; bu kadının ismi Xu Jiexiu'dur. Yaşlı kadının evinden ayrılacakları zaman üç kadın asker yaşlı kadının yoksul yaşamını görüp ona minnettarlıklarını göstermek için yanlarındaki tek yorganın yarısını kesip yaşlı kadına verdiler. Sonraki günlerde yaşlı kadın Komünist Parti nedir diye sürekli konuşmuştur. Komünist parti elinde tek bir yorgan kalırsa yarısını kesip halka veren-

¹ Parti Şubesi Genel Sekreteri, Marksizm Enstitüsü, Nanjing Havaçılık ve Uzay Üniversitesi.

² Profesör, Merkez Minzu Üniversitesi.

³ Çin Gemi İnşa ve Ağır Sanayi şirketi bilim uzmanı, 719 Numaralı enstitünün parti komitesi üyesi.

⁴ Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun eski adı. (ç.n.)

⁵ Chang Zheng; 1934-1935 yılları arasında Çin Kızıl Ordusu'nun geri çekilme hareketine verilen isim. (ç.n.)

dir. İdeal ve inançlara sahip olmak; hedeflerin peşinden gitmek Çin Komünist Partisi üyelerinin hayatlarını sürdürmelerinin ve ruhlarının temelidir. Aslında böyle ideal ve inançlara sahip olduğumuz için devrim döneminde ilerleyebildik; birçok defa yenilgiye uğramamıza rağmen vazgeçmedik; gelişme döneminde çetin şartlarda çaba sarf ederek heyecanımızı diri tuttuk; Reform ve Dışa Açılma döneminde cesaretle ilerledik ve öncülük yaptık. İdeal ve inanca sahip olduğumuz için “bir başarıdan diğer başarıya koşar” ve sayısız insanın desteğini alırız. İdeal ve inanç çok önemlidir; peki bunların önemi nedir? Belki birçok insan bunu tam olarak anlatamayacaktır. İdeal ve inançtan bahsederken üç soruya cevap vermemiz lazım: Birincisi, neden ideal ve inanca sahip olmalıyız? İkincisi, nasıl bir ideal ve inanca sahip olmalıyız? Üçüncüsü, ideal ve inanca nasıl bağlı kalacağız? Xi Jinping şöyle demiştir; icraat yapmak çivi çakmak gibidir, doğru yere çakılmazsa sallar; doğru yere çakılır ama yeteri kadar sağlam olmazsa çivi düşer. Eğer inanç ve ideal ile ilgili üç soruyu üç çiviye benzetirsek çivileri nasıl iyi çakabiliriz? Birinci ‘çivi’ye bakalım; yani neden ideal ve inanca sahip olmalıyız? Bu konu ile ilgili Genel Sekreter’in harika bir değerlendirmesi vardır.

Xi Jinping: İdeal ve inanç insanın hedefidir. Eskiler şöyle demiştir: “Uzun vadeli hedefleri olanlar, çok uzaklara ulaşabilir.” Uzun vadeli ve büyük hedefleri olanlar çok uzaklara ulaşabilir ve en zor şartlardan bile geçebilirler. Devrim, inşa, reform gibi her tarihsel süreçte sayısız Komünist Parti üyesi ve halk için kendini feda edenler “devri idealinin gökten bile yüksek olması” ruhsal gücü ile hareket ettiler.

Meng Man: Bu söz Qing Hanedanı’nda döneminde yaşamış Jin Ying tarafından derlenen *Özlü Sözler* eserinde kaydedilmiştir. Aslında günümüzde hâlâ okuduğumuz “önemli deyim ve öğütler kitabı”dır. Xi Jinping neden bu sözden bahset-

miştir? Aslında hedef belirlemeyi kast etmektedir. Her zaman hedefin uzak ve büyük olması gerekir deriz. Hedef ne kadar uzak olabilir? *Özlü Sözler* kitabına göre “ulaşılamayacak kadar uzak bir yer yoktur” diye bir söz bulunmaktadır; bu söze benzeyen bir başka söz “Shang Shu” adlı eserde bulunmaktadır. “Shang Shu” da şu söz geçmektedir “Sadece ahlak Gök’ü duygulandırır; ulaşılamayacak kadar uzak bir yer yoktur.” Ahlak, gök ve yeri bile duygulandırabilir; ahlakın duygulandıramayacağı kadar uzak bir yer yoktur. Aslında ahlakın yanında ideal de aynı güce sahiptir. İdeal nereye kadar ulaşabilir? *Özlü Sözler* kitabında iki somut simgeden bahsedilmektedir; biri Qiong Dağı ve diğeri de Ju Denizi. İdealim beni dağa ve denize kadar götürürse ve daha fazla ilerlemek istersem; dağ ve deniz beni engellemez. Bu idealin ulaşabileceği uzaklığı anlatmaktadır. İkinci kısım ise zorlukları anlatmaktadır. İdeal zorlukları aşıp hedefine ulaşmaktır ve ne kadar sağlam olursa olsun engelleri aşabilir. Sağlam denen şeyler nelerdir? *Özlü Sözler* kitabının yazarı iki somut simgeye işaret etmektedir. Biri “Rui Bin” diğeri ise “Jin Jia”dır. “Rui Bin” nedir? “Rui Bin” ucu keskin silahtır. “Jin Jia” nedir? “Jin Jia” ise kaliteli zırhtır. Ucu keskin bir silahla karşı karşıya kalındığında hedef nedir? Hedef zırhtır; ne kadar ucu keskin olursa olsun sağlam zırhı delemeyiz. Öyleyse hedef ne olur? Zırh ne kadar sağlam olursa olsun ucu keskin silahtır ve keskin uçlu silah onu ele geçirebilir. Yani dünyada hedefe odaklanmış bir gücü durdurabilecek hiçbir şey yoktur. Hedefe odaklanmak neden bu kadar güçlüdür? Aslında çok basit bir şeydir hedef; onu abartırsak ideal, küçültürsek de amaç diyebiliriz. Bir insanın ideali ya da amacı olursa kararlılık ve cesarete sahip olur ve sıradan insanın mümkün olmadığını düşündüğü işleri yapar. Bir örnek vermek isterim, “Hou Han Shu-Geng Yan Zhuan” (Sonraki Han Tarihi-Geng Yan Monografisi) eserinde Geng Yan adlı büyük bir generalin hikâyesi anlatılmaktadır. Batı Han Hanedanı’nın son döneminde iç karışıklıklardan do-

layı istikrar kalmamıştır; o sıralarda Geng Yan henüz yirmi bir yaşındadır. Bir fırsat çıkar ve Geng Yan, Nanyang'ı yöneten Liu Xiu'nun yanına gider ve Liu Xiu ile birlikte yönetime karşı isyan başlatırlar. Liu Xiu'ya şöyle der; önce Hebei bölgesini alalım ardından Hebei'den Shandong bölgesine geçelim ve orayı da kontrol altına aldıktan sonra ülkeyi kontrol altına almış oluruz. O sırada Liu Xiu'nun ordusu güçlü değildir; Geng Yan ise kimsenin adını sanını bilmediği bir gençtir; Liu Xiu, onun fikrinin çılgınca olduğunu ve gerçekleşmesinin mümkün olmadığını sanmıştır. Fakat Geng Yan'ın böyle bir amacı vardır ve hayatını bu amaç için feda edecek cesarete de sahiptir. Shandong'da savaş sırasında düşman oku bacağına saplanmıştır. Geng Yan, kılıcını çekip oku kesmiş ve savaşmaya devam etmiştir. Cesareti sayesinde Geng Yan savaşta daima galip olan general olmuştur. Bu olaylardan sonra onun önceden belirlediği hedeflerin hepsi gerçekleşmiştir. Bu nedenle tarih kayıtlarına göre Liu Xiu, Geng Yan'e bakarak şöyle demiştir, “hedefi olan başarılı olur.” Bugün kullandığımız “hedef varsa başarı da var” sözü bu hikâyeden gelmektedir. Sadece Geng Yan değil; Yue Beyi'nin Gou Jian'in beyliğini yeniden ayağa kaldıracı için mahsus kuru ottan yapılmış yatakta yatması; acı safra kesesini yalaması, tarihçi Sima Qian'in hapse atıldıktan sonra halinden şikâyet etmeyip eserlerini yazmaya devam etmesi; Generali Zu Ti'nin hanedanı yeniden kurmak için hedef belirlemesi gibi örneklerden anlaşılan bu kişiler başkalarının yapamadığı işleri başarabilmelerinin nedeni onların hedeflerine ulaşmaktan asla vazgeçmemeleridir. Xi Jinping, *Özlü Sözler* eserindeki bu sözden bahsederken aslında insanın uzun vadeli ve yüce bir hedef belirlemesi konusuna değinmektedir. Devrim döneminde olsun; reform ve gelişme yıllarında olsun, insanın ideali ve inancı olmalıdır; ideal ve inancın yarattığı savaşçı ruh sayesinde çok uzak hedeflere ulaşabilir ve bütün engelleri aşabiliriz.

Xu Chuan: Şimdi ben bir “rehber” olarak sizleri bir ye-

re götürmek istiyorum. Orası çok güzel bir yerdir; tertemiz masmavi gök, bembeyaz bulutlar kulağının kenarından geçer; gökyüzü bazen berrak bazen bulutlu, orada istediğiniz gibi fotoğraf çekebilirsiniz; konum atabilirsiniz ve internet üzerinde yayımlayabilirsiniz. Ama orası bomboş ve kırsal bir yer de olabilir; gökyüzünde tek bir kuşun izi yoktur, orada hiçbir şey düşünmenize gerek yoktur; zihninizi boşaltabilirsiniz ve hayatı düşünebilirsiniz. Orası çok tehlikeli bir yer de olabilir, denizden yüksekliği bin metreye yakındır; birkaç adım atınca bacaklarınız karıncalanır, gözleriniz kararır ve kalbiniz hızla atmaya başlar. O nedenle oksijen tüpü taşımak, sıkı giyinmek; yanınıza birkaç tane çikolata almak, birkaç kutu enerji içeceği içmek ve iyi bir kahvaltı yapmanız gerekebilir. Tüm bunları yaptıktan sonra teleferiğe binersiniz; bulutlar ve sisin içinden geçerek dağın tepesine ulaşırsınız ve en son geri kalan birkaç yüz metreyi fethetmeye gidersiniz. Bazılarınız buranın neresi olduğunu anlamıştır. Çok güzel değil mi? Fakat eğer hiçbir şeyin yoksa? Eğer bütün o imkânlar olmasa oksijen tüpü, çikolata, giyecek, kahvaltı ve teleferik; acıktığında ne yer, susadığında ne içersin? Yorulduğunda nerede dinlenirsin? Oksijen eksikliği yaşadığında ne yaparsın? Bunlara ulaşmak çağdaş insan için çok kolaydır. Fakat seksen yıl önce düzensiz ahşaplar gibi zayıflamış ve omuzları üzerinde ağır malzemeler taşıyan askerler nasıl dağın dibinden başlayıp adım adım o kırsal karlı dağları aştılar? Oksijen eksikliği, aşırı soğuk hava ve açlığa karşın çekinmeden onları ilerlemeye devam ettiren neydi? Onları ilerde ümit ve başarı olduğuna inandıran neydi? Bazıları arkalarında düşman kuvvetleri olduğu için mi diye sorabilir. Hayır, biliyoruz ki onların başka seçenekleri de vardı; onlar tereddüt edebilir, geri çekilebilir veya kaçabilirlerdi. Öyleyse onlara vaat edilen yüksek mevkiler, yüksek maaşlar ya da gıda mı vardı? Hayır! Hiçbir değildir. Hiçbiri o karlı dağlardan sağ salim çıkıp çıkmayacağını bilmiyordu; gerçekten de bir-

çoğu oradan çıkamadı. Peki öyleyse neden? Başka bir cevabı yoktur; sadece bir kelime ile ifade edebiliriz, o da inançtır. Xi Jinping'in dediği gibi "Uzun Yürüyüş"ün başarıyla tamamlanması; bizlere insanın inancı olursa güçlü olacağını göstermektedir; eğer sağlam ideal ve inanç olmasa, yüce idealler ve inancın güçlü desteği olmasa Uzun Yürüyüş başarılı olması mümkün olmayacaktı. Bu ideal ve inanç sayesinde Kızıl Ordu karlı dağı aştı ve bataklıkları geçti; Japon ordusuna karşı savaştı ve kazandı. Bugün, çöl üzerinde uzay havacılığı merkezi kurduk ve Tibet yaylasına kadar göğe ulaşan bir yol inşa ettik. Birkaç on yıl içinde her şeyin yeniden yapılanması gereken ülke barışa ve huzura kavuşturuldu. Peki, inanç ne işe yarar? İnanç ümittir; inanç güçtür, inanç bizi değiştirdi ve inanç Çin'i günümüze getirdi.

Nasıl Bir İdeal ve İnanca Sahip Olmalıyız?

Xi Jinping: Çin'in geleneksel kültürü çok geniş kapsamlı ve derindir; içindeki farklı düşüncelerin özlerini öğrenmek ve anlamak doğru dünya görüşünün; hayat görüşünün ve değer görüşünün kurulabilmesi için çok faydalıdır. Eskilerin dedikleri gibi: "Önce dünyanın derdiyle dertlenir sonra dertler bitince mutluluğun tadını çıkarırım", "alt mevkilerde de olsam ülke için gayret ederim", "Ülkeye faydalı olmak için hayatımı feda etmeye hazırım, felaketlerden çekinmem, menfaat için öne çıkmam", "Zenginlikte kötü alışkanlıklardan uzak durmak, yoksullukta ideallerden vaz geçmemek, güç ve kuvvette boyun eğmemek", "Ölmeyen insan yoktur, önemli olan ülke için olsun ve tarihe not düşülsün", "ülke için elimden geleni yaparım, ölene kadar çaba sarf ederim" gibi fedakarlığı anlatan sözlerin tamamı Çin ulusunun seçkin kültürü ve ruhunu yansıtmaktadır; biz bu ruhu aktarmalı ve geliştirmeliyiz.

Meng Man: "Alt mevkilerde de olsam ülke için gayret ederim" sözü Güney Song Hanedanı döneminde yaşamış va-

tansever şair Lu You⁶'nun yazdığı “Hastalık Sonrası Düşündüklerim” adlı şiirde yer almaktadır. Bu çok bilinen bir şiir değildir ama söz konusu ifade şiirin özüdür. Bilindiği gibi Lu You, vatansever biridir; onun yaşadığı dönemde Song Hanedanı ve Jin Hanedanı devamlı çatışmaktadır ve bu nedenle kendisi hayatı boyunca kaybedilen toprakları geri almayı hedeflemiştir. Ancak o dönemde Güney Song Hanedanı'nın kuzeye ilerleyip Jin Hanedanı ile savaştıracak cesareti ve gücü yoktur; dolayısıyla Lu You'nun sürekli yönetime savaş girme önerisi sunması onu zor duruma düşürdü ve sürekli rütbesi ve yetkileri düşürüldü. “Hastalık Sonrası Düşündüklerim” şiirini de bu dönemde yazmıştır. Hem rütbesi indirilmiş hem de ağır bir hastalık geçirmişti. Bu onu çok etkilemiş ve üzmüştür. Ancak üzüldüğü şey kişisel geleceği ya da kaderi değildi aslında “kuzeyde bulunan eski başkentteki halk Song Hükümdarının gelip başkenti tekrar almasını bekliyor” ifadesi ya da “biliyorum ki ölümden sonra hiçbir şeyi göremem ama üzüldüğüm o günleri göremeyecek olmaktadır” duygularını anlatmaktadır. Lu You o günleri göremeyecek olmasına hayıflanmaktadır. Bu şiirdeki hüznün baharın getirdiği gibi sıradan bir hüznün değil ülke ve halkın geleceği ile ilgili sevgi ve ümittir. Lu You neden bu kadar üzülmüştür; o imparator muydu? Elbette değildi. Üst düzey bir yönetici miydi? Hayır o da değildi. O cezalandırılmış bir saray görevlisiydi; elinde hiçbir yetki ve güç olmayan biriydi. Ama imkânsız olduğunu bilerek çabaladı; şiirde yazdığı gibi, “Alt mevkilerde de olsam ülke için gayret ederim.” Ming Hanedanının son dönemi ve Qing Hanedanının başlangıcında yaşamış çok önemli bir düşünür Gu Yanwu⁷ “Ülkeyi korumak herkesin sorumluluğudur” demiştir. Bu çok sonraları bir diğer önemli yazar ve siyasetçi Liang Qichao⁸ tarafından kı-

⁶ 1125–1210 yılları arasında yaşamış ünlü şair. (ç.n.)

⁷ 1613–1682 yılları arasında yaşamış ünlü düşünür. (ç.n.)

⁸ 1873–1929 yılları arasında yaşamış reformcu bir düşünür. (ç.n.)

saltılıp deyim haline getirilmiştir. O nedenle “Alt mevkilerde de olsam ülke için gayret ederim” sözü ve “Ülkeyi korumak herkesin sorumluluğudur” sözü sıradan insanların sessiz sorumluluğunu anlatmakta ve Çin ulusunun ayağa kalkmasını ifade etmektedir.

Xu Chuan: Havacılık ve uzay araştırmalarında iki söz çok yaygındır; biri yıldızlı göke bakalım diğeri de ayaklarımızı sağlam yere basalım. Aslında bu iki söz büyük hedef ve kişisel hedefin birleşmesidir. Çalışmalarımızda bunu nasıl başarabiliriz? Bence olağan işlerimizde en ince ayrıntısına kadar iyi işler yaparsak aslında bu soruya cevap vermiş oluruz. Benim için ise iyi hazırlık yaparak ders vermek; her öğrencinin sorusuna ciddiyetle cevap vermek, her makaleyi en iyi şekilde yazmaya çalışmak ve gençlere faydalı olmaktır. Bu benim cevabımdır.

Meng Man: Tarihi bilgiler sıradan insanların normal bilgisine dönüştürülmelidir. Böylece tarihi bilgiler etkili olabilir; böylece tarihten ders alınabilir. Bu nedenle TV programı “Yüz öğretmen dersi” davetini kabul ettim. Onlar akademisyenler ve halk arasında bir köprü kurmak istediklerini söylemişlerdi. Teklifi hiç düşünmeden kabul ettim. İşte bu nedenle bu işi yapmaya devam ediyorum.

Xu Chuan: Şimdi doksan dört yaşındaki bir insanı tanıyalım. Sanıyorum hepiniz onu tanıyorsunuz; kendisi Çin Mühendislik Akademisi’nde Çin’in “nükleer denizaltısının babası” olarak anılan ilk nesil nükleer denizaltının baş tasarımcısı Huang Xuhua’dır. Huang Hoca hepimiz için bir örnektir; bir parti üyesi olarak ideal ve inançlarını uygulayarak hayata geçirmiştir. Bir parti üyesinin ideali ve inancı nedir? Komünizm için çaba sarf etmektir! Huang Hoca’nın başlattığı denizin derinliklerine dalış testlerinden başlayalım. 1988 yılında Çin’in ürettiği denizaltı ilk kez Güney Çin Denizi’nde dalış testi yapacaktı. Bu test ne kadar riskliydi? Size bir

benzetme ile anlatayım. Denizaltı üzerinde bir iskambil kâğıdı büyüklüğündeki bir çelik parça denizin altına birkaç yüz metre daldıktan sonra onun üzerindeki basınç bir tona çıkar. Denizaltının uzunluğu yüz metreden fazladır; üzerindeki herhangi küçük çelik parçada, herhangi kaynakta veya herhangi kapakta problem çıkarsa denizaltının batır ve içindeki mürettebatın ölümüne yol açabilir. Dalış testinin yapıldığı gün denizde ne rüzgâr ne de dalga vardı ama denizin altında bir macera vardı. Denizaltı planlanan programa göre yavaş yavaş ayarlanmış derinliğe kadar daldığı zaman deniz dibinde hiçbir ses duyulmuyordu; sadece sürekli çok büyük su basıncının altında kalan denizaltıdan uğultu sesleri duyulabiliyordu. Bu sesler deniz altında duyulduğunda çok korkunçtur ve insanı titretir. Bu sessizlikte; tedirgin ortamda Huang Hoca, hiç telaşlanmadan birimlerden toplanan çeşitli bilgilere göre karar alıyor ve sonraki adım için ne yapacağını planlıyordu. Denizaltı programa göre istenen derinliğe dalıp yukarıya güvenli bölgeye çıktığında derin dalış testinin başarılı olduğu açıklandı; bu sırada denizaltıdaki herkes heyecanla birbirlerini kucaklıyor, tokalaşıyor ve sevinç naraları atıyorlardı. O anda birisi Huang Hoca'ya denizaltı dalış yaparken hiç korkmadınız mı diye sordu. Huang Hoca şöyle cevap verdi: "Hiç korkmaz mıyım? Ama ben baş tasarımcıyım. Birincisi, ürettiğimiz denizaltıya güveniyorum; ikincisi az da olsa her testin bir riski vardır ama bu riski almak zorundayım." Bildiğimiz gibi Huang Hoca sessiz sedasız ülkesi için büyük işler yapmaya devam etmiştir. Denizaltı projesine katıldığı zaman amiri ona şöyle demiştir: "Bundan sonra ülkenin sırrını tutmalısın; yaptığın görevi ve çalıştığın birimin adını hiç kimseye söylememelisin; ömür boyunca isimsiz bir kahraman olarak kalacaksın; bu alanda ömür boyu çalışacaksın." Bütün bu zorluklara rağmen Huang Hoca hiç tereddüt etmeden kabul etmiş ve sonraki otuz yıl boyunca evine gitmemiştir. Evine gitmek istemez miydi elbet-

te isterdi ama yapamazdı. Huang Hoca kendi kardeşleri tarafından ana babasını terk etmiş; onları unutmuş kötü bir evlat olarak görülüyordu.

Zhang Jinlan: Huang Hoca hakkında benim algılamamı iki kelime ile tasvir edebilirim; biri “tutku”, diğeri ise “mutluluk.” Bu iki kelime aslında 1988 yılında Çin’in ilk nükleer denizaltısının derin dalış testini başarıyla tamamlandıktan sonra yazdığı bir şiirden geliyor. Şiirde “Altmış yaşındaki yaşlı adamın hedefi var; ejderhanın yaşadığı sarayı araştırmak ister, büyük dalgalara karşın mutludur” ifadeleri bulunmaktadır. “Tutku” nedir? “Mutluluk” nedir? “Tutku” kelimesi Huang Hoca’nın hayat boyunca ideal ve inancıyla araştırma ve üretme işlerini birleştirmesini tasvir etmekte. Bu yıl doksan dört yaşını doldurdu ama hala çalışıyor. “Mutluluk” ise bana göre zorluklardan çekinmemek, engelleri aşmak ve devrimin iyimser ruhudur. Bu proje için slogan şöyleydi: Kendi gücümüzle üretelim; çetin şartlara karşın çaba gösterelim, verimli bir koordinasyon sağlayalım, fedakâr olalım. Bu sloganı birkaç açıdan anlayabiliriz; birincisi, dış dünyadan hiçbir kaynak olmadan kendi gücümüzle ve zor şartlara rağmen bunu başarmalıyız; ikincisi bu proje çok karmaşık bir sistem projesidir ve bunu gerçekleştirmek için bütün ülkenin kaynaklarını verimli şekilde organize etmek gerekir; en önemlisi ise fedakârlıktır bence. Şüphesiz bu projede yer alan herkes fedakâr ve özverili insanlardır. Birinci nesil denizaltılar “yeşil kabuklu tren”e benziyor; bu trenlerin hızı saatte 100 km’nin altındaydı; bu trenlerle birçok sorun çözülmüştür. Ama bugün ürettiğimiz deniz altı “Uyum” adlı hızlı trene benziyor hem çok hızlı hem de bütün görevleri yerine getirebiliyor. Gelecekte neler olacak? Partinin 19. Genel Kurulu raporunda belirtildiği gibi bu yüzyılın ortasına kadar ordumuzu dünyanın birinci sınıf ordularından biri

⁹ He Xie. (ç.n.)

haline getireceğiz ve birinci sınıf ekipmanla; birinci sınıf bir ordu haline gelmesini destekleyeceğiz. Bana göre o zamana kadar bizim denizaltılarımız da “Fuxing” adlı hız tren gibi daha hızlı gidecek ve daha uzağa ulaşacaktır!

Xu Chuan: Şimdi “Üçüncü çivi”ye bakalım; ideal ve inancı nasıl sürdürebiliriz? İdeali ve inancı gerçekleştirmek kolay değildir; başarısız olduğumuz zaman, engellerle karşılaştığımız zaman; hedefimize ulaşamadığımız zaman irademiz sarsılabilir, sarhoş olmayı tercih edebilir, zamanı boş geçirmeyi düşünebiliriz; kaderimizden veya diğer insanlardan şikâyet edebiliriz. İlk hedefimizi unutmazsak önünde sonunda mutlaka başarı elde ederiz.

İdeali ve İnancı Nasıl Sürdüremeliyiz?

Xi Jinping: Partimizin daha bilinçli olarak yolumuza olan özgüvenini, teorik özgüveni, sisteme özgüveni, kültüre özgüveni güçlendirmeliyiz; içe kapanan ve esnek olmayan eski yoldan yürümeyeceğiz. Bayrağımızı ve ideolojimizi değiştiren kötü yoldan da yürümeyeceğiz; siyasi istikrarımızı sürdürmeliyiz. Somut çalışmalarla ülkeyi kalkındırma politikasını uygulamalı ve daima Çin’e özgü sosyalizmi sürdürmeli ve geliştirmeliyiz. Böylece gerçekten de “Doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden gelen sert rüzgârlara karşın daima dik durur ve güçlü oluruz.”

Meng Man: “Doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden gelen sert rüzgârlara karşın daima dik durur ve güçlü oluruz.” Bu söz Qing Hanedanı döneminin meşhur ressam ve şairi Zheng Banqiao’nun yazdığı ünlü şiir “Bambu ve Taş”ta geçmektedir. Bu şiir “Bambu ve Taş” adlı resim üzerine yazılmıştır. Yani bu şiir ünlü bir resmi açıklamaktadır. Örneğin kendisi şöyle demiştir; hayatım boyunca sadece üç şey çizdim orkide, bambu ve taş. Neden acaba? Kendi ifadesiy-

le “bunlar sıradan orkide, bambu ve taş değildir; dört mevsim solmayan orkide, her zaman yeşil kalan bambu ve sonsuza kadar yok olmayan taş” ve bunların yanında da “Bin yıl boyunca değişmeyen insan.” Buradan da anlayacağımız gibi onun resimleri Avrupa tarzı değil Çin tarzı resimlerdir. Başka şekilde ifade etmeye çalışırsak onun yazdığı ve çizdiği sadece bambu değildir; aslında bambunun temsil ettiği ruhtur. Bu ne tür bir ruhtur? Bu ruhun özü inatçı ve geniş gönüllüdür. İnatçılık nasıl yansıtılıyor? Şiirde “yeşil dağı sıkı sıkı tutar bırakmaz” ifadesi içindeki “sıkı sıkı tutmak” sözünde yansımaları buluyor. Bu bambunun kökü sağlam mı? Pek de iyi sayılmaz çünkü toprak yerine çatlak kaya içine kök salmış ve kayalar arasında büyümüş. Fakat yeşil dağı sıkı sıkıya tutuyor hiç bırakmıyor ve kaya üzerinde yaşama-ya devam ediyor; yukarı doğru büyüyor. Ne kadar kuvvetli ve inatçıdır! İkinci özelliğine bakalım: Geniş gönüllü olmak. Şiirde doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden gelen sert rüzgârlara karşın daima dik durur ve güçlü oluruz” ifadesi geçiyor ve buradan bunu anlayabiliyoruz. Kaya üzerinde kendi kendine yetişmiş bir bambunun rüzgârda da kendi kendine ayakta durması gerekir. Yağmura da dayanmak zorundadır. Ama hem rüzgâr hem de yağmurda kaldığı için güçlenir ve her zorluğu gülümsemeyle karşılar. Peki zorluklara karşı nasıl gülümser? Şiirde ifade edildiği gibi: Doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden gelen sert rüzgârlara karşın daima dik durur ve güçlü oluruz.” Rüzgâr ne yönden eserse essin ayakta dururum; işte bu geniş gönüllülüktür. Bu Çin’e özgü bir tarzıdır; bağımsız ve güçlü.

Xu Chuan: Az önce Meng Man Hoca’nın anlatımından bambunun rüzgâr ve yağmur karşısında ayakta durabilmesinin nedenini anladık. Cevap şiirin içindedir; dağa sınıksız sarılmaktadır. Aslında bambunun karakteri insanın karakterine de benziyor; bambunun kökü yeşil dağın içine ve kayaların arasına uzandığı için rüzgâr ve yağmura karşı gücü-

nü korumakta ve dik durabilmektedir. İnsan da aynıdır; güçlü ideal ve inanca sahip olursak “dokuz defa ölüm tehlikesi ile karşılaşırsak pişman olmayız”, “yüz defa yenilgi yaşasak da doğruya (doğru yöne) ilerleriz.” O zaman şu soru akla gelecektir; inancımız nereden gelmektedir? Öncelikle inancımız teoriden gelmektedir. Ekim Devrimi ile birlikte; Çin de Marksizm ile tanışmış oldu. Tereddüt içinde olan Çinliler fark ettiler ki imparatoru, hükümdarı, generalleri ve bürokratları; savaş ağalarını ve zengin grupları dayanağımız olamaz sadece Çin Halkı dayanağımız olabilecek en sağlam güçtür. Bildiğimiz gibi sadece halk; halk tarihinin yaratıcısıdır. Marks’ın yazdığı “Kutsal Aile¹⁰” eserinde ortaya çıkan teori Çin’in gerçekleri ile mükemmel şekilde uyuşmaktadır. İkincisi ise inancın pratikten gelmesidir. Çin Komünistleri Marksizmin temellerini; Çin devriminin somut pratikleri ile birleştirmiş ve sadece sosyalizmin Çin’i kurtarabileceğini kanıtlamıştır; Marksizmin temel pratikleri reformlarla birleştirilerek refaha ulaşılmıştır; sadece Çin’e özgü sosyalizmin Çin’in gelişmesini sağlayabileceği ispatlanmıştır; Marksizmin temel teorileri ve yeni çağda Çin’in gerçekleriyle birleştirilmiş, refah ve güce doğru büyük bir atılım gerçekleştirilmişti; Çin ulusunun yeni Rönesans’ını gerçekleştirmek ve Çin’e özgü sosyalizmi sürdürüp geliştirmekten başka bir yol olmadığını ispatladık. Hepimiz çabanın mutluluğu getirdiğine inanıyoruz; kaderimizi kendi ellerimize alma gerekliliğine inanıyoruz, her Çinlinin güçlü bir ülke hayali vardır; her Çinli bilmelidir ki bugünün mutlu hayatı kolay kazanılmış değildir.

¹⁰ Orijinali “Die heilige Familie” 1844’te yayınlanmıştır. (ç.n.)

ON İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYA HERKESİNDİR

Yorumcu: Wang Jie¹

Antik metinleri yorumlayan: Kang Zhen²

Davetli misafir: Li Lin ³

Jiang Ruiping⁴

Wang Jie: Tarihten bugüne Çin'in dünyanın çeşitli ülkele-riyle iletişimi hiç kesilmemiştir. Çin'in çok eski zamanlar-
dan itibaren kendine has bir dünya görüşü vardır. “Shang
Shu”da” birliğin sağlanması”, “Zhou Yi”de “her yerin huzu-
ra kavuşması”, *Konuşmalar* eserinde “Göğün Altında her yer-
de onun kardeşleri vardır”, “Li Ji”de kaydedilen “dünya her-
kesindir” sözü ve Li Dazhao⁶ ve Mao Zedong’nun “ortak
dünya” ve Xi Jinping’in “insanlığın ortak kaderi” gibi fikir-
leri aslında aynı yerden beslenmekte ve sürekli gelişmekte.
Antik dönemdeki eşitlik idealinin bugünkü yeni ifadesi Çin
Hayali ve Dünya Hayalidir; bu iki kavram her açıdan birbir-
lerine bağlıdır. Antik dönemde “her yerin huzura kavuşma-

¹ Profesör, Çin Komünist Partisi Okulu.

² Profesör, Beijing Normal Üniversitesi.

³ Çin Unicom çalışanı.

⁴ Profesör, Diplomasi Fakültesi Dekanı

⁵ I Ching. (ç.n.)

⁶ 1889–1927 yılları arasında yaşamış Chen Duxiu ile birlikte 1921’de Çin Komu-
nist Partisi kurucularından olan önemli entelektüel. (ç.n.)

sı”, “Göğün Altında her yerde onun kardeşleri vardır”, “dünya herkesindir” gibi kavramların bugünkü yeni ifadesi “insanlığın ortak kaderi” dir. Xi Jinping yeni tarz uluslararası diplomatik ilişkilerin kurulmasına çok önem vermektedir ve sık sık insanlığın ortak kaderinin önemini vurgulamıştır. Bu bölümde üç konu üzerinde konuşmak isterim; birincisi, dostlukların artırılması; ikincisi, “kuşak ve yol”, üçüncüsü, “insanlığın ortak kaderi”dir. Önce ilk konudan bahsedelim. Aşağıda Xi Jinping’in değerlendirmesini okuyalım.

Dostlukların Arttırılması

Xi Jinping: “Uzaklardan gelen dostlar insana mutluluk vermez mi?” Bu sözü 2500 yıl önce Konfüçyüs söylemiştir. Bu ifade Çin Halkının dostlarının gelişiyle mutlu olduklarını anlatmaktadır. Bizim hem Çinli hem de yabancı dostlarımızı bir araya davet etmemizin amacı sizin Çin ve yabancı ülkeler arasındaki dostluk için gösterdiğiniz çabalar için teşekkürlerimizi sunmak; ortak hedef için emek verdiğimiz olağanüstü geçmiş gözden geçirmek ve uzun vadeli iş birliğinin oluşturduğu derin sevgi ve hatıraları keyifle konuşmaktır.

Kang Zhen: Bu sözün tamamı şöyledir; “Konfüçyüs der ki: “Öğrenmek ve zamanı geldiğinde öğrendiğini uygulamak, mutluluk değil midir? Uzaklardan gelen dostlar mutluluk vermez mi? İnsanlar beni anlamasalar da onlara kin gütmem. İşte bu Üst İnsan olmak değil midir?”⁷ ”Bu sözde geçen “dost” aslında insanlardır. Ortak hedefi ve değerleri olan insanlar bir araya gelirler diye bir söz vardır. Bu sözün anlamı hedefleri ve değerleri ortak olan insanların her yerden bir araya gelmelerinin mutluluk verici olmasıdır. Bu nedenle diyebiliriz ki Konfüçyüs’ün zamanında insanlar bir iş yapmak için özellikle de bu iş önemli ve büyük bir iş ise mut-

⁷ Bkz. Konfüçyüs’ün Konuşmalar eseri 1.1. (ç.n.)

laka hedefi ve değer yargıları benzer kişilere ihtiyaç olduğunun farkındaydılar. İnsan hedefi ve değerleri benzer kişilerle iş yaparken mutlu olur; yaptıkları iş de anlamlı olur. Konfüçyüs'ün üç binden fazla öğrencisi vardı; bu öğrenciler çok farklı yerlerden geliyorlardı, farklı karakterlere sahip farklı yaşlarda insanlardı. Yaşı en büyük olan öğrenciler en küçüklerin babaları yaşındaydı. Bu kadar çok sayıda öğrencinin her birinin kendine has farklılıkları olduğunu bilen Konfüçyüs hepsine aynı yerde ders veriyordu. Ayrım yapmadan aynı yerde eğitim metodu dünyada herkesin kardeş olduğu fikrinden geliyordu ve Konfüçyüs öğrencilerin bu nedenle etrafında toplamıştı. Böylece o çağda eğitim çok ilerledi ve çok sayıda yetenekli insan yetişti. İşte bu nedenle uzaktan dostumuz gelirse çok seviniriz; hem dostları çağırma ve sıcak karşılama hem de Konfüçyüs'ün o dönemde yetenekli insanları davet etmesi aklımıza gelir. Konfüçyüs sadece “uzaklardan gelen dostlar mutluluk vermez mi?” demekle kalmayıp aynı zamanda nasıl dostluk kurulması gerektiği konusunda da fikirlerini açıklamıştır. Örneğin; dost edinirken kendini geliştirmene yardımcı olacak kişileri seç; dürüst, bilgili, ahlaklı ve karakteri sağlam dostlar edin; bu bağlamda yanlış yoldan giden, kötü niyetli insanlarla dostluk kurmamak gerektiğini de açıklamaktadır. Konfüçyüs'e göre dostlukta dürüst olmak gerekir ve güven çok önemlidir. Onun öğrencilerinden Zi Xia “verilen sözlerin tutulması”nın çok önemli olduğunu söylemiştir. Gerçekten de bugün günlük hayatımızda kullandığımız dostluk ve arkadaşlık ile ilgili birçok söz Konfüçyüs ve öğrencilerine aittir. Konfüçyüs arkadaş edinmede menfaat yerine doğruluğa önem verilmesini; arkadaşların iyiliğe önem vermesi gerektiğini vurgulamıştır, ayrıca Konfüçyüs şöyle demiştir: “Üst İnsan sadece doğruluğu, Küçük İnsan sadece çıkarını düşünür.”⁸ Peki bunun anlamı nedir? Gerçek

⁸ Bkz. Konfüçyüs'ün Konuşmalar eseri 4.16. (ç.n.)

bir Üst İnsan arkadaş edinirken; doğruluk, adalet, ortak ideal ve inanca göre arkadaş olur; oysaki Küçük İnsan her şeyi menfaatine göre hesap ederek yapar ve sadece kendi faydasını düşünür. Konfüçyüs'ün "Uzaklardan gelen dostlar mutluluk vermez mi?" sözü bize Çin ulusunun dostlara, dost ülkelere ve uluslara yakın olmak değer yargısını göstermektedir. Xi Jinping, bu sözle bütün dünyaya Çin'in dünya ile iletişim kurmak istegini anlatmaktadır. Birçok farklı ülkeden insanlar Çin'e gelip iş birliği ve iletişim içinde bulunuyorlar; o nedenle kapımızı onlara sonuna kadar açalım; bütün dünya halkları ile dost olalım ancak böylece Çin dünyayı ve dünya da Çin'i daha yakından tanıyacaktır.

Wang Jie: Eskiler şöyle demiştir "İyi bir dost her zaman yanındadır; hastalığında sana destek olur." Yani dost edinirsen hayatını emanet edebileceğin; samimiyetle davranan ve asla ihanet etmeyecek ve senin için hayatını feda edebilecek bir dost edinmelisin. Aslında ülkeler arasındaki ilişkiler de aynıdır; dürüstlük önemlidir. Büyük ülke, küçük ülkeye; güçlü ülke zayıf ülkeye zorbalık yapmamalıdır. Ülkeler arası menfaat, konumun üzerinde uzun vadeli ve değerlere dayalı sürdürülebilir ilişkiler olmalıdır.

Kang Zhen: Eskiler şöyle demiştir: "Doğruluğa sahip çıkanın destekçisi çok; doğruluğu kaybedenin destekçisi yoktur." Ülkeler arasındaki ilişkilerde mutlaka menfaat vardır. Ancak menfaat üzerinde doğruluk vardır; eskilerin dediği gibi "Doğruluğun yolunda dünya herkese aittir." Eğer bu doğruluğu, ahlakı, değerleri kaybedersek ülkeler arasındaki ilişkiler de sadece menfaat ilişkisine döner; bu durumda düzen kaybolacaktır.

Wang Jie: "Uzaklardan gelen dostlar mutluluk vermez mi?" sözü Çin Halkının bütün dünya insanlarıyla dostluk kurma niyetini yansıtmaktadır. Tang Hanedanı kendi döneminin en zengin, güçlü ve medeni ülkesiydi. Tang Hanedanı

döneminde yapılan memuriyet sınavlarına yabancıların girmesine izin verilmiştir. Böylece Çin'in dışından çok sayıda yabancı Çin'e gelip eğitim almış ve bürokrat ve yönetici olmuştur. Xin Luo⁹ devletinden gelen adı Cui Zhiyuan onlardan biridir. Cui Zhiyuan on iki yaşındayken Çin'e eğitim almak için geldi sonra memuriyet sınavına katılıp Jins-hi¹⁰ unvanını kazandı. Düşünebiliyor musunuz; o dönemde memuriyet sınavına katılan Çinli öğrencilerden bile ancak çok azı Jinshi unvanını kazanabiliyordu fakat bir yabancı bu unvanı kazanabilmiştir; bu çok takdir edilmesi gereken bir şeydir. Cui Zhiyuan çok seçkin ve parlak biriydi. Yirmi sekiz yaşında Cui Zhiyuan ülkesine geri döndü; onun üstlendiği önemli görev Çin kültürünü aktarmaktı. Cui Zhiyuan Tang Hanedanı ile Xinluo Ülkesi arasında bir dostluk köprüsü kurmuş ve iki ülkenin dostane ilişkilerine büyük katkı sağlamıştır. Tarihi incelediğimiz zaman Cui Zhiyuan gibi birçoklarının olduğunu görürüz. Bu da Çin Halkının misafirperverliğini ve "Uzaklardan gelen dostlar mutluluk vermez mi?" duygusunu göstermektedir. Buna benzer bir hikâye daha var; 2013 yılında Xi Jinping, Tanzanya'yı ziyaret etmiştir. Xi Jinping yaptığı konuşmada yeni evlenen bir çiftten bahsetmiştir. Bu çift balayı için turistik yerler yerine Tanzanya'yı tercih etmişlerdir.

Li Lin: Afrika'ya oradaki yabani hayvanları görmek için gitmek istiyordum ama gittikten sonra oranın doğasını çok beğendim; saf doğallığı çok sevdim aslında oranın her şeyini sevdim; saf ve sevimli insanlarını sevdim. Afrika'ya ilk gidişim Tanzanya'nın başkenti Dar es Salaam'a idi. Uçaktan indikten sonra taksi ile otele gittim. Yoldayken şoför Çin'den geldiğimi öğrenince çok heyecanlandı ve bana "bu yolu Çinliler yaptı, şu binaya bak, Çinliler yaptı, çok güzel!" dedi. O

⁹ Silla veya Shilla; Kore Yarımadası'nda bulunan bir krallık.

¹⁰ İmparatorluk memuriyet sınavında en üstün derecedir. (ç.n.)

anda yabancı bir ülkede sanki çok süredir görüşmediğim arkadaşlarımla karşılaştığımı hissettim, özellikle onların cana yakınlığı beni çok duygulandırdı. Bir başka sefer 2014 yılında kocam ile birlikte Etiyopya'ya seyahatimizde havaalanında yerel sim kartı satın aldık. Kartı alırken satış personeli kartı bana uzattı ve mahcup bir şekilde; “üzgünüm 3G kapasitesi dolduğu için internetiniz biraz yavaş olabilir” dedi. Bunu söyledikten sonra gülümseyerek ekledi; “endişelenmeyin bu kısa süreli bir sorun çünkü çok yakında Huawei gelecek.” O anda ben de telekom alanında çalışan bir kişi olarak gurur duydum çünkü çalıştığım firma Afrikalıların mobil internet ile dünyayla bağlantı kurabilmeleri için bir umut olmuştu. Xi Jinping bizim hikâyemizi anlatmadan önce şöyle demişti; “Çin ve Afrika arasındaki ilişkilerin temeli halklarımızdır; Çin ve Afrika ilişkilerinin gelişmesi halkların yakınlaşmasıyla olacaktır. Bizim hikâyemizi anlattıktan sonra Çin ve Afrika halkları arsında doğal bir yakınlık olduğunu ifade etti; halklar arasındaki iletişim güçlendirilirse Çin-Afrika dostluğu kökü sağlam ve bol yapraklı bir ağaç gibi olacaktır. Afrikayı çok seven Çinli gençlerin şanslı bir temsilcisi olarak benim de Çin ve Afrika halkları arasında bu tür iletişimin arttırılması ve Çin-Afrika dostluğuna katkı sağlama görev ve sorumluluğum var diye düşünüyorum. O olaydan sonra dergiler ve internet üzerinden Afrika'da çektiğim fotoğrafları yayınladım ve Afrika seyahatimde gördüklerimi ve yaşadıklarımı anlattım. O süreçte Çin'de yayınlanan ilk Tanzania gezi kitabını yazdım. Bu sayede daha fazla Çinlinin Afrikayı tanımasını; bilmesini sağlamaya çalıştım, onların da benim gibi Afrika'yı sevmelerini; Çin-Afrika dostluğunun sağlam köklü, bol yapraklı bir ağaç gibi olmasını dilerim. Çocuğumuzu da daha sonra iki kez Afrika'ya götürdük; gelecek yıl Temmuz veya Ağustos'ta Kenya'ya gidip vahşi hayvanların göçünü izleyeceğiz.

Seyirci: Benim adım Jiang Zhuojun, Beijing Bilim ve Tek-

noloji Üniversitesi'nde öğrenciyim. Ben de seyahat etmeyi çok seviyorum. Birçok Afrika ülkesine gittiniz; en çok hangi ülkeyi sevdiniz ve nedeni nedir?

Li Lin: En sevdiğim ülke kesinlikle Tanzanya'dır çünkü balayımızı orada geçirmiştik. O nedenle dört defa Tanzanya'ya gittim ve her seferinde bambaşaka duygular yaşadım. Söylendiğine göre "Hayvanlar Dünyası" belgeselinin %80'i Tanzanya-Serengeti'de çekilmiş; büyük göç Tanzanya'da gerçekleşiyor.

Kuşak ve Yol

Xi Jinping: Çinli düşünür Mengzi şöyle der: "Dünyada en doğru yerde olalım; dünyadaki en geniş yolda yürüyelim." Hep birlikte "Kuşak ve Yol"da bir araya gelelim; karşılıklı fayda ve birlikte kazanmayı gerçekleştirelim.

Kang Zhen: "Dünyada en doğru yerde olalım; dünyadaki en geniş yolda yürüyelim." Bu söz "Mengzi" adlı eserin "Teng Wen Gong Xia" bölümünde geçmektedir. Bu sözün arkasında bir hikâye vardır. Mengzi ile aynı dönemde yaşamış Jing Chun adında biri vardır. Jing Chun "İttifaklar Okulu"¹¹ (Zong Heng Jia) taraftarı idi; bir gün Mengzi ile büyük insanlar konusunda tartıştı. Jing Chun'a göre o dönemdeki Gongsun Yan ve Zhang Yi büyük insanlardı. Çünkü eğer onlar öfkelenirse toplum sarsılır; onlar huzurlu olursa da toplum sakinleşirdi. Mengzi buna nasıl cevap vermiştir? Mengzi'ye göre büyük adam nasıl olur? Meng Zi'ye göre: "Gerçek büyük insan dünyanın en geniş evinde oturur; en doğru konumda bulunur, en geniş yolda yürür; ideali gerçekleştirse halkla paylaşır, gerçekleşmezse de kendi yoluna gider. Zenginlik onu kötü alışkanlıklara itmez; yoksulluk onun ahlakını değiştirmez, güç ona boyun eğdiremez." Mengzi'nin

¹¹ Antik Çin'de yüz düşünce okulundan biridir. (ç.n.)

bu yorumu Çin tarihi boyunca ortaya çıkmış bütün büyük insanlara bir övgüdür. Meng Zi'nın büyük insan hakkındaki yorumu ve büyük insan ahlakı bugün Çin'in uluslararası imajının oluşturulmasında önemli bir prensip olmuştur. Bana göre Çin'in geleneksel kültürünün bize sağladığı kültürel, sistematik, teorik özgüven çok önemlidir.

Wang Jie: Şimdi ikinci konuyu konuşmak isterim: “Kuşak ve Yol.” Çin kültüründe güzel şeylerin birlikte var olması; dünyanın ortak faydasını düşünmek, karşılıklı fayda ve ortak kazanç gibi diplomatik hedefler bulunmaktadır. Her şeyin güzel tarafı ortaya çıkarılırsa; güzel şeyler birlikte olursa, dünya da uyum olur. Karşılıklı fayda ve ortak kazanç modeli kurulursa bir ile birin toplamının ikiden daha büyük olduğu bir sonuca ulaşılabilir. Kendin kalkınmak istiyorsan önce başkalarını kalkındırmalısın; kendin gelişmek istiyorsan önce başkalarını geliştirmelisin. Çin tarihinde bununla ilgili çok önemli bir örnek bulunmaktadır ve Zheng He¹² ile ilgilidir. Zheng He'nın seyahatleri barışçıl, dostane ve uyumlu kültür ruhunu aktarmaktadır. Bugün Tayland'da Zheng He'nın altından bir heykeli bulunmaktadır; Singapur denizcilik müzesinde orijinali ile aynı boyutta Zheng He'nın “hazine gemisi” yer almaktadır. Bunlar Çin ve dünya arasındaki dostane ilişkilerin sembolleridir. Fayda hesaplanırken sadece kendi hesabını değil bütün dünya için hesap yapılmalıdır. Zheng He'nın seyahati bunun en güzel örneğidir. Xi Jinping, göğün yeterince geniş; yerkürenin yeterince büyük olduğunu, bütün ülkelerin birlikte gelişmesine ve refaha kavuşmasına yeterli olduğunu belirtmiştir. Günümüz dünyasında hiç kimse felaketten kendi gücü ile kurtulamaz; hiçbir ülke karşılıklı etkileşim olmadan gelişemez.

Jiang Ruiping: Hepimiz bir şeyi çok iyi biliyoruz ki refaha ulaşmak için önce yolu inşa etmeliyiz. “Kuşak ve Yol” üze-

¹² 1371–1435 yılları arasında yaşamış ünlü amiral. (ç.n.)

rinde bulunan birçok ülke hâlâ yoksul ve geri kalmıştır; bunun birçok nedeni bulunmaktadır ancak en önemlisi bana göre altyapının geri kalmış olmasıdır ve bu durum da bu ülkelerin gelişmesi ve kalkınmasına engel olmuştur. 2013 yılında Xi Jinping, uluslararası topluma resmen “Kuşak ve Yol” inisiyatifini ilan ederken; “Kuşak ve Yol” üzerinde bulunan ülkeler için alt yapı desteğini sağlamak amacıyla Asya Altyapı Kalkınma Bankası’nın kurulmasını da önermiştir. Ocak 2016’dan itibaren Asya Altyapı Yatırım Bankası çalışmalarını başlattıktan sonra dikkatli şekilde önemli projelere büyük miktarlarda finansal destek sağlamıştır. “Kuşak ve Yol” üzerindeki altyapı projeleri bir ağ şeklinde ve sistematik olarak geliştirilmektedir; otobanlar, hızlı tren için demiryolları havaalanları, limanlar ve telekom altyapısı dâhil olmak üzere hepsi “Kuşak ve Yol” üzerindeki ülkelerin ortaklaşa gelişmesi ve refaha kavuşması için önemli rol oynamakta ve büyük katkı sağlamaktadır.

İnsanlığın Ortak Kaderi

Xi Jinping: “Dünyadaki her şey bir arada var olmaktadır; bunlar birbirlerine zarar vermemelidir.” Dünya tarihi açısından bakıldığında bugün karşı karşıya olduğumuz önemli sorunlar bulunmaktadır. Çin barışçıl gelişme yolunu izlemekte; bağımsız ve barışçıl diplomatik politikalarını devam ettirmekte; karşılıklı fayda ve ortak kazanç üzerine kurulu dışa açılma politikasını uygulamaktadır. Sürekli olarak birçok ülkeyle iş birliği alanlarını genişletmekte; aktif olarak küresel yönetime katılmakta, daha fazla alanda ve daha yüksek düzeyde, ortak kazanç, birlikte gelişme, kimseye bağımlı kalmayacak ve hiç kimseyi sömürmeyecek; ülkelerin halkları ile birlikte insanlığın ortak kaderini daha güzel bir noktaya doğru ilerletmek için çaba göstermektedir.

Kang Zhen: “Dünyadaki her şey bir arada var olmaktadır; bunlar birbirlerine zarar vermemelidir” sözü Ruizm’in

miştir: “Bir çiçeğin açması ile bahar gelmez; bahar ancak bütün çiçekler açarsa gelmiş demektir.” Farklı ülke ve ulusların düşünceleri farklı kültürlerinin avantajları vardır; onlar farklı renklerdedir. Pekin’de Tian’an Men Meydanı’nda göze çarpan iki slogan bulunmaktadır: “Çin Halk Cumhuriyeti Çok Yaşasın” ve “Dünya Halklarının Birliği Çok Yaşasın.” Bu iki slogan Çin’in tam merkezi olan Tian’an Men Meydanı’nda bulunmaktadır ve ne mesaj vermektedir? “Dünya Halklarının Birliği” antik Çin düşüncesindeki bütün beyliklerin (ülkelerin) birliği; bir büyük aile olarak bir araya gelmesi düşüncesinin bir devamı değil midir? Bu da Çin kültüründe “Dünyadaki her şey bir arada var olmaktadır; bunlar birbirlerine zarar vermemelidir” ruhunun devamı değil midir? Xi Jinping’in önerdiği insanlığın ortak kaderi düşüncesi dünyadaki herkesin birliğini gerçekleştirme düşüncesinin rasyonel neticesidir. Çin kendi çabalarıyla bu vizyonu takip etmektedir ve insanlık için daha büyük katkılar yapmaya devam edecektir. Bunu yapmak için Çin hem özgüvene hem de güce sahiptir.

平语近人

"Aceleci olup hızlı sonuçlar bekleme ve küçük menfaat peşine düşme"

Konfüçyüs (MÖ 551 – MÖ 479)

"Bir kişinin kollarını etrafında kavuşturamadığı ağaç da bir zamanlar küçük bir fidandı"

Laozi (MÖ – 6. Yüzyıl)

"Toprak biriktikçe dağ; su biriktikçe deniz oluşur"

Xunzi (MÖ 3. Yüzyıl)

"Depolarda yeteri kadar yiyecek varsa halk görgü kurallarını bilir; karınları doyar ve gıysileri olursa onur ve utancı bilirler"

Guanzi (MÖ 7. Yüzyıl)

"Dünyanın temeli devlet, devletin temeli aile; ailenin temeli insandır"

Mengzi (MÖ 372 – MÖ 289)

Konfüçyüs, Laozi, Guanzi, Xunzi, Mengzi... Çin'in binlerce yıllık tarihinden önemli düşünürler ve onların çağları aşan sözleri. Çin Bilgeliği eserinde kadim sözlerin modern Çin'de Xi Jinping tarafından nasıl kullanıldığı ve sözlerin tarihi hikâyeleri ve arka planları uzmanları tarafından açıklanmaktadır. Kitap CCTV'de yayınlanan 12 programdan yola çıkarak derlenmiştir. "Çin Bilgeliği" ilk defa özgün dili Çince'den çeviriyle okurla buluşuyor.

